

XWiyá yáy neainariḡ Matiyuo eanḡpirini.

Rḡwamiḡ rḡpḡ “Xwiyá yáy neainipaxḡ Matiyuo eanḡpiyḡ” rinḡḡpirini. O Jisaso wiepḡsagowa worini. Xegḡ yoḡ ámi bḡ Ripaiorini. Jisaso rḡxa nḡpémáná nḡwiápḡnimeámḡ anḡnamḡ nánḡ nḡpeyimáná eḡáná ámi xwiogwḡ rḡxa obaxḡ nḡpwémáná eḡáná rḡwamiḡ rḡpḡ eanḡrini. Xegḡ Judayḡ dḡḡḡ re yaiwiarḡḡagḡa nḡwiniḡ, “Mḡxḡ ináyḡ nimónḡrḡ re mḡḡweanḡyḡ nḡpa xwayḡ nanḡrḡ ḡweanḡwáomanḡ. Jisaso nḡpa arḡowayá xwḡá piaxḡyo dánḡ iwiaronḡoyḡ rarḡḡwáo nimónḡrḡ sḡḡwḡrḡyḡ, mḡxḡ ináyḡ nimónḡrḡ anḡ Jerusaremḡ tḡyo dánḡ neameḡweámḡnḡrḡ eḡḡrini.” yaiwiarḡḡagḡa nḡwiniḡ nánḡ ayḡ ámi dḡḡḡ né-moro “Xeḡwḡ rḡa moarḡḡwiniḡ? Jisaso nḡpa Kiraisorini. Gorḡxoyá xewaxorini.” yaiwḡrḡxḡnḡrḡ rḡwamiḡ rḡpḡ eanḡrini. E yaiwḡrḡxḡnḡrḡ rḡwamiḡ nearḡná wḡá róki-amoagḡáwa ámá arḡowayá xwḡá piaxḡyo dánḡ iwiaronḡo nánḡ nḡrḡro rḡwamiḡ eagḡá obaxḡ mḡḡḡ nḡrorḡ “Jisaso apḡ tḡnḡ apḡ tḡnḡ xḡxenḡ nimóga uḡḡrini.” nḡrḡrḡ eanḡrini.

Jisasomḡ xiáwo írḡḡowa nánḡrini.

¹ Xwiyá rḡpḡ ḡwiárḡawé Jisasi Kiraisoyá nánḡrini. Oyá ḡwiárḡawé nimóga nurḡ áwini e mḡxḡ ináyḡ Depitorini. Depitoyá ḡwiárḡawé nimóga nurḡ wigḡ xiáwo írḡḡo Ebḡrḡamorini. ² Ebḡrḡamo Aisakomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Aisako Jekopomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Jekopo Judaomḡ tḡnḡ xegḡ xexḡrḡmeáowamḡ tḡnḡ emeanḡnigini. ³ E dánḡ Judáo xiḡái Temái tḡnḡ ḡwḡ ninḡri Pereso tḡnḡ Seroo tḡnḡ emeanḡnigini. E dánḡ Pereso Xesḡronomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Xesḡrono Ramomḡ emeanḡnigini.

⁴ E dánì Ramo Aminadapomì emeanjìnjì. E dánì Aminadapo Nasonomì emeanjìnjì. Nasono e dánì Sarìmonomì emeanjìnjì. ⁵ E dánì Sarìmono é máyí apìxí Rexapí nìmearì Bowasomì emeanjìnjì. E dánì Bowaso Rutímì nìmearì Obetomì emeanjìnjì. Obeto e dánì Jesiomì emeanjìnjì. ⁶ Jesio e dánì mìxí ináyí Depitomì emeanjìnjì. Depito e dánì apìxí Yuraiaoyáí nurápìrì Soromonomì emeanjìnjì. ⁷ Soromono e dánì Riabowamomì emeanjìnjì. Riabowamo e dánì Abaisaomì emeanjìnjì. Abaisao e dánì Esaomì emeanjìnjì. ⁸ Esao e dánì Jexosapetomì emeanjìnjì. Jexosapeto e dánì Joramomì emeanjìnjì. Joramo e dánì Asaiaomì emeanjìnjì. ⁹ Asaiao e dánì Jotanomì emeanjìnjì. Jotano e dánì Exaso emeanjìnjì. Exaso e dánì Xesekaiaomì emeanjìnjì. ¹⁰ Xesekaiao e dánì Manasaomì emeanjìnjì. Manasao e dánì Emosomì emeanjìnjì. Emoso e dánì Josaiaomì emeanjìnjì. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babironì dánjì é máyí mìxí nìmeáa nìbìro Judayo nìpìkiomearo ìwí nìmearo nìmeámì úáná Judayí anjì e xwiogwí obaxí ηweanáná Josaiao e dánì Jekonaiaomì tìnì xegí xexìrìmeáowamì tìnì emeanjìnjì. Jekonaiao e dánì Siatieromì emeanjìnjì. Siatiero e dánì Serababero e dánì Abiudomì emeanjìnjì. Abiudo e dánì Eraiakimomì emeanjìnjì. Eraiakimo e dánì Esomì emeanjìnjì. ¹⁴ Eso e dánì Sedokomì emeanjìnjì. Sedoko e dánì Ekimomì emeanjìnjì. Ekimo e dánì Eraiatomì emeanjìnjì. ¹⁵ Eraiato e dánì Ereaomì emeanjìnjì. Ereasao e dánì Matanomì emeanjìnjì. Matano e dánì Jekopomì emeanjìnjì. ¹⁶ Jekopo e dánì Josepo, Mariaímì xiagwomì emeanjìnjì. Í Jisasomì xìrìnjìnjì. O yeáyí neayimìxemeanfa nánì Gorìxoyá

dijé tñi xegé xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroŋo enjagí nání xegé yoí bí Kiraisoyí rigíoríni. ¹⁷ Ayínání xiáwo írŋo Ebírámo nemeága nĩbíro mĩxé ináyé Depito emeaje nání xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú imóniŋítríni. Xiáwo Depito ŋweaje dání nemeága nĩbíro Babironí kírapusé omíŋé wigíe nání xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú ení imóniŋítríni. Omíŋé wigíe dání Jisaso rémoje nání ámí xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú imóniŋítríni.

Jisasomí xínáí xírŋe náníríni.

¹⁸ Xwíyíá Jisasí Kiraiso xírŋe nání rípríni. Omí xínáí Maríaí Josepo meáwínigínírí ikíyíŋé nĩyárimáná enáná yaú síni nĩmeánímí memé enáná í ríxa Goríxoyá kwíyé tñi niaíwé agwé eníŋigíni. Í niaíwé agwé enjagí nĩwíniro ¹⁹ Josepo, ímí meaníto ámá saníŋo enjagí nání “Xwíyíá ímí ayá winípaxé wí murípa oemíni.” nĩyáiwírí “Ímí yumíí emí omómíni.” nĩyáiwírí ²⁰ síni dijé e nĩmóa waríná re eníŋigíni. Oríŋá wínaríná Goríxoyá aŋínajé wo síŋání nĩwimónírí re uríŋíŋigíni, “Josepoxí, mĩxé ináyé Depitoyá xiáwoxíni, díxé apíxé Maríaímí éf nĩwírí emí mĩmopaní. Niaíwo ímí kwíyé Goríxoyápímí dání eweáo enjagí nání ananí meá. ²¹ Í niaíwé oxé wo xírínfáríni. Ámá xegé imónigíáyo íwé yarígíápí nání xwíyíá meárínípríxínírí yokwarímé nĩwírí yeáyé uyimíxemeaníá enjagí nání xegé yoí Jisasoyé wíríríxíni.” uríŋíŋigíni. ²²⁻²³ Ayé eníná wíá rókiamoagíá wo áwané nírírí ríwamíŋé eaáríŋé ríprí “Re eníáríni. Apíxé oxé mĩmeáníŋé wí niaíwé agwé nerí oxé wo xíránáyé, yoí Emaniueroýí —Yoí mĩkí ayé Goríxo nene tñi nawíní ŋweaníá náníríni. Yoí e wíríprífáríni.” Ríwamíŋé e nírírí eaáríŋé apí xixení

imóninfa nánì e imóniniginì. ²⁴ Anfinají Gorixoyáo e urfagi Josepo sá weje dánì n'wiápinimeari anfinajo sekaxí urípa neri xegí apixí Mariaími meaniginì. ²⁵ Ími nimeari aí sinì niaíwo mixiripa nerfna í tñni sá bi miwé néra núisána í ríxa niaíwo xirána xegí yoí Jisasoyí wfiniginì.

2

Sogwí fwiaparinimí dánì bigfáwa nánirini.

¹ Mariaí Jisasomí Judia p'ropenistyo anj' yoí Betirexemi dánì nixirimána enána Judayí áminá wo mixí ináyí Xerotoyí rininjo Jerusalemíyo ninwearí xegí Judayo menwearáná re eniginì. Ámá sinj' nánì enjwiparigfá wa sogwí fwiaparinimí dánì n'biro Jerusalemí n'rémore ² yarinj' re wigfawixini, "Judayí mixí ináyí imóninfa nánì niaíwí sinj' xirinjo gerini? Sogwí fwiaparinimini ninwearfna omí xirána sinj' o nánì nweági sinjwí n'winirane nánì omí yayí oumeanirane barinwini." urémeágfa ³ mixí ináyí Xeroto "Niaíwo mixí ináyí nimónirí n'imúronirfeninjo?" niyaiwiri dinj' rfa nuxerí Jerusalemí nweáyí nini eni dinj' rfa nuxéa úagi ⁴ o apaxipáninj' imónigfá xwéowami tñni n'wí ikaxí eáninj'pi mewegfawami tñni awí neáárimána yarinj' re winiginì, "Kiraisoyí rininjo, yeáyí neayimixemeanfa nánì negí arfowayá xwífa piaxíyo dánì iwiaronfoyí rarinjwáo rfwaminj' nirinirí eáninj'pi ge xiripírfá nánì rinini?" urfagi ⁵ awa re urigfawixini, "Negí Judia p'ropenistyo re anj' yoí Betirexemiyo xiripaxí imónini. Ayí rípi nánirini. Wfá rókiamoagfá wo áwanj' niwuriyiri rfwaminj' re eaárinj'irini, ⁶ Judayí anj'yo anj' yoí Betirexemi nweáyíné anj' n'yoní nánì

ámá obaxtyfné menjagi aiwi segf ámá wo mixf ináyf nimóniri gf Judayf niyoni menjeanfá enagi nání segf anj apí anj xwé tfni xixeni imóninfártni. níriri eaárinjtrini.” urfagfa ⁷ Xeroto yumfí dñf niyaiwimáná “Sinjyo enwipearigtáwa obtpoyi.” níriri awa rixa báná yarñf re winjnigtni, “Sijo gíná nweáagi winjgfwawixtni. Sijomi stjwf niwinimáná enáná emá arari pwenjtrini?” urfagi awa rixa áwanj uráná ⁸ o Betirexemi nání re uowárinjnigtni, “Soyfné nuro niaíwo nání píranñf pfa époyi. Rixa stjwf niwiniróná nioni enti nurí yayf seáyí e umemnitri nání ámi nibiro áwanj nírtpoyi.” urfagi ⁹ awa arfa e niwiro wigtpi ótyo warfná re enjnigtni. Sinj awa xámi sogwf fwiaparñmtni njwearná winjgfo awami xámi numeari anj niaíwo wenjwámi seáyí e njwearnjnigtni. ¹⁰ Sijo e njweáagi niwiniro seáyimi seáyimi nimóniro dñf nífa niwiniri ¹¹ anjwámi nípáwiro niaíwo xfnái Mariaí tfni njweanagfi niwiniro re egfwawixtni. Xwfaýo nípkinimearo omi yayf numemáná amipi o nání imónñf wigf ayá rimixarigtápi niroaro sfjá gorf tfni íkfa dfá —Dfa yof pirakenisanf tfni murf tfni nání rinini. Dfa api dñf nanj eaarñf xixegfni sxf wfxaú tfni mtni wigfwawixtni. ¹² Mtni niwimáná enáná Gorixo orñá nupáriti rfmñf re urñjnigtni, “Mixf ináyf Xeroto tfñf e nání ámi mupa époyi.” urfagi wigf anj e nání nuróná of xegf wíyo ugfwawixtni.

Isipiyf anjyo nání éf ugfa nánitri.

¹³ Awa rixa numáná enáná re enjnigtni. Josepo orñá niwinirfná anfnajf Gorixoyá wo stjani nironapiti re urñjnigtni, “Rixa niwiápnimeari niaíwo tfni xfnái tfni nimeámi Isipiyf anjyo nání éf úpoyi. Sepfoytfné nuro rémófe dani ámi nioni searimfae nání njweátrixtni. Xeroto niaíwomi pikini pfa énaptni

enagi nání ríraríñíní.” uríagi ¹⁴ o áríwíyímí aí níwíápínímearí niaíwo t́níní xínáí t́níní nímeámí Isipíyí aníyo nání nuro ¹⁵ níñwearóná míxí ináyí Xeroto péé nání ñweaagfáriní. Wfá rókiamoagfá wo xwíyí Górixoyá níwuriyirí ríwamíñí eáaríñí rípi “Gí íwo Isipíyí aníyo ñweañána ‘Eíní.’ urímfáriní.” nírirí eáaríñí apí xíxení imónínfa nání Josepo niaíwomí Isipíyí aníyo nání nímeámí uñíniginí.

Niaíwíyo míñí rírómí emegfá nániríní.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayí nanírí ñweaño sogwí fwiaparíñímí dání urínénaparígfáwa ámí xíomí míwíménapfagfá nání “Yapísí rfa níwapiyíoi?” níyaiwirí dñí rfa ápiáwíníñí wéagi xewaníño awamí síño nání yaríñí wáná awa “Íná ñweáagi wíníñwaniginí.” uríapí nání dñí nímorí porisowamí uowáraná awa nuro niaíwí oxí Betirexemí dáníyíyá t́níní e mídímídání níñweaxa pugfáyíyá t́níní, niaíwí oxí wígf xwiogwí waú wo síní mí múropa egfá níyoní míñí rírómí emegfawixíní. ¹⁷⁻¹⁸ Míñí rírómí eméáná xwíyí Górixoyá wfá rókiamoagfá Jeremaiaoyí ríníño níwuriyirí ríwamíñí eáaríñí rípi “Aní Rama dání ‘Yeyí.’ nírinírí ñwí eánaríñagi arfá wiaríño. Reserímí xífáíwa wígf niaíwí nání ñwí píyí níwíriníro wígf niaíwí wówí síñwí míwínítagfá nání míñí ikíñwí umírtagfá aiwí pínní míwíarígfawixíní.” ríwamíñí eáaríñí apí íná xíxení imóníñíniginí.

Ámí Isipíyí aníyo dání yigfá nániríní.

¹⁹ Xeroto ríxa nípéáná re eníñiginí. Josepo Isipíyí aníyo dání oríñá níwínírná aníñají Górixoyá wo síñání nírónapírí re uríñíniginí, ²⁰ “Niaíwomí opíkianeyínírí

emegfáwa ríxa pegfá enagi nání niwiápfínimeari ní-
 aíwo tfini xinái tfini nimeámi dixf Isireriyf anfyo
 nání úpoyf.” urfagi ²¹ Josepo niwiápfínimeari ní-
 aíwo tfini xinái tfini nimeámi nuri Isireriyf anfyo
 nírémoro ²² Josepo arfá re wiñinigiñi, “Xerotomi xe-
 waxo Akereasoyf riniñjo xano mîxî ináyf nimóniri
 neameñweaagípa xewaxo eni mîxî ináyf e nimóniri
 Judia pîropenisfyo re neameñweani.” rariñagfa arfá
 niwirí wáyfnîwiniri “Arige nuri Judia pîropenisfyo
 ñweámînréini?” yaiwiarfná Gorixo Josepomî oriñá
 nupárirí éf uowáraná epówa Judia pîropenisfyo wiárf
 nîmúro Gariri pîropenisfyo nání nuro ²³ anj yof
 Nasaretî riniñpimi ñweaagfárinî. Wfá rókiamoagfáwa
 ámá xiáwowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfo nání re
 rigfápi “Ayf re rîpîrfárinî, ‘O Nasaretî dánorini.’
 rîpîrfárinî.” rigfá apî xîxenî imónfwîniñiniri Nasaretî
 nání nuro ñweaagfárinî.

3

Jono wayf numeaia uño xwiyfá wáf urimeñf nánirini.

¹ Jono, wayf numeaia uño, Jisaso sinî Nasaretî
 ñweañáná, o nuri Judia pîropenisfyo ámá diñf meañe
 wáf nurimerfná ² re urayagfárinî, “Gorixo xwioxfyo
 mîmeámî nineairî píranîñf neameñweani anwi ayo
 enagi nání segf íwf yarigfápi rfwîmîni nîmamoro
 píranîñf nîsanîro ñweáfrîxîni.” urayagfárinî. ³ Wfá
 rókiamoagf Aisaiayf riniñjo niriñî rfwamiñf re eañfpi,
 “Ámá diñf meañmî dání ámá wo rfaiwá re rarinî,
 ‘Ámînáo nání segf diñf óf nanfnîñf wimoiro óf píranîñf
 imoarigfápánîñf wimoiro nero ñweáfrîxîni.’ rarinî.”
 rfwamiñf e niriñî eañfpi tfini xîxenî Jono nuri axfpi
 e yagfárinî. ⁴ O rapîrapf nanj niyínirî emeagomani.

Kamerí fá (iyá íríkwíníhí imóníhí wú) niyíníri areríxí íríhíyo yínagoríni. Aiwá ení naní nagomaní. Áxwaxí tñní píkí iniígí tñní nagoríni. ⁵ Judayí wigí aní xwé Jerusaremi hweagfáyí tñní Judia pìropenisíyo ami ami hweagfáyí nñní tñní iniígí Jodani rapápami hweagfáyí tñní ⁶ Jono tñhí e nání nuro wigí fíwí yarígíápí nání waropárí wíáná o wayí numeaiia nurí aí ⁷ Parisiowa tñní Sajusiowa tñní —Awa weyíni nìmentro áamá wíyo seáyí e wimónarígíáwaríni. Awa Jono wayí oneameainro baríhagfa Jono síhíwí e níwíníri ayí wigí fíwí yarígíáyí ríwímíni nímamoro nísanro mé “Wayíni oneameainí.” niyaiwiro baríhagfa níwíníri nání re uríhínigíni, “Sídírí miáoyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeaníhí seaikárínfá ehagí nání éf úpoyí.’ go searfagí ríhíhí meaanígíni wáyí nero nioní tñámíni éf baríhí? ⁸ Soyíné fíwí yarígíápí ríwímíni nímamorínáyí, píraníhí nero íkíá sogwí naní níweríná yaríhípa imóníírixíni. ⁹ Re mìnirípa époyí, ‘Negí aríto Ebírfamoyáone ehagí nání Goríxo wí xeaníhí neaikárínfá meníni.’ mìnirípa époyí. Goríxo ‘Ebírfamoyá fíwíárfawé nání “Nioní ayo xeaníhí níwíríná aríge xwé obaxí imónínfáríni?” niyaiwiri ududí winaríni.’ riyaiwiaríhí? Oweotí, Goríxo díní e yaiwipaxí meníni. Ananí síhí tñyo dání Ebírfamo nání fíwíárfawé wímíxíyípaxíni. ¹⁰ Goríxo ríxa rapíwé íkíá míkí tñhí e nání fá xíríni. Íkíá gíni gína sogwí naní mívéagi níwínírná nidikáríri ríá ikeárinfáríni. ¹¹ Nioní sa iniígí tñní wayí seameaiaríhíni. Nioní ehí eáníhíáoní aiwí ríwíyo bínfó nioní nímúróníni. Seyíné nioní nání ‘Áamá wé róníhíoríni.’ niaiwiaríhíagfa aiwí o nioní tñní xíxeni mimóníhagí nání áamá xínáíwáníhí nímónro omíhí wíarígíáyí bosoyá síkwí sú gwí wíkwéaiarígíápa nioní oyá wík-

weaipaxí meníni. O wayí niseameairífná iniigí tñni seameainfámani. Wiyíné Gorixoyá kwíyí tñni seameairí wiyíné ríá tñni seameairí enfáriní.” nuriri ¹² Gorixo ámá nañyo yeáyí uyimixemeari sipíyo anipá imixiri enfá enagi nání ewayí xwiyíá re uriniginíni, “Omíñí yarigíáyí pokí tñni wití aiwá eyeyíromí ero aiwá ná añyo tiro mamíwí tñni siyikí tñni ríá ikeááro yarigíápa Gorixo ení axípi e emfániri wití mamíwí tñni ná tñni eyeyíromí iníñe xegí pokí íá nixiriri roni. Aiwá náyí añyo tiri mamíwí tñni siyikí tñni ríá supáripaxí mimóniníyo ikeáariri enfáriní.” uriniginíni.

Jisasomí wayí umeainí nánirini.

¹³ Jiaso Jono wayí onimeainiri nání Gariri piropenisíyo dání nibiri iniigí Jodani rapá tñí e nírémori omí wímeáagi aiwí ¹⁴ Jono nurakimíni neri re uriniginíni, “Joxí nioní nání o wayí onimeainiri ríbariníni? Oweot, ‘Joxí wayí onimeainí.’ nimónariní.” uríagi aí ¹⁵ Jiaso re uriniginíni, “Xe wayí oumeaiminiri síñwí naneí. E neraínáyí, Gorixo nioní nání ‘O síwí wé róniníyí nñni oeni.’ yaiwiarinípi xixeni yaníwií.” uríagi ¹⁶ o Jisasomí wayí umeaíáná o ríxa nímínimeámí peyarífná re eniginíni. Añí piríyo dání óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawiówiníñí nweapiri omí wímeainiginíni. Omí wímeááná re eniginíni. ¹⁷ Añínamí dání xwiyíá re rinénapiniginíni, “Gí niaíwí ayá tñjorini. Amípi o yarínípi nání yayí ninarini.” rinénapiniginíni.

4

Obo Jisasomí iwamíó wíwapíyíní nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jisasomí níwímeámáná omí Obo iwamíó owíwapíyini ámá díní meañí e nání

niméra úaná ² o aiwá miní ɣwíá niɣwearí rixa sía 40 nórímáná eɣáná o agwí wíáná ³ iwamíó wíwapiyaríño nìbírí re uríɣínigíní, “Joxí ‘Niaíwí Goríxoyáoníríní.’ yaiwinaríɣípi nepa eɣánáyí, aiwá nírí nání ‘Síɣá tiyí aiwá oimóníní.’ ret.” uríagí aí ⁴ Jisaso re uríɣínigíní, “Oweoi, wí emíméíní. Goríxoyá Bíkwyó dání ríwamíɣí re eáníní, ‘Ámá aiwá náníní díɣí nímorínáyí wí díɣí meapaxí meníní. Xwíyá Goríxo ríɣíyí níyoní díɣí níkwírorínáyí ayíní díɣí meapaxíríní.’ Ríwamíɣí e nírínírí eáníní.” uríɣínigíní. ⁵ Obo Jisasomí níméámí Jerusaremí aɣí Goríxoyá ayá tíɣíminí nání nurí aɣí Goríxo nání rídíyowá yaríɣíwámí ríkwyó seáyí e nurárímáná ⁶ re uríɣínigíní, “Joxí ‘Niaíwí Goríxoyáoníríní.’ yaiwinaríɣípi nepa eɣánáyí, Goríxoyá Bíkwyó dání ríwamíɣí re nírínírí eáníɣagí nání ‘Goríxo joxí síkwí síɣáyo pírí uyíkímí iníríxínírí xegí aɣínajowa awí níroro íá ríxepírí nání uowáríníjoi.’ nírínírí eáníɣagí nání ananí mímí nímawírí xeamoi.” uríagí aí ⁷ Jisaso re uríɣínigíní, “Xwíyá joxí míɣí nírorí ríípi eáníɣagí aiwí xwíyá rípi ení nírínírí eáníní, ‘Negí Goríxo nepa eɣí neánírí epaxorfanírí iwamíó mívíwapiyipání.’ ení ríníɣagí nání nioní wí e emíméíní.” uríɣínigíní. ⁸ Ámí Obo díwí míɣí seáyímí wíápínímeaní bímí nání níméámí níyírí aɣí níní xwíá rírí nírimíní ikwíroníɣíyo síwá níwírí xegí amípí ámá níwíníroná ayá síwí nurorí níméapaxí wimónaríɣípi ení síwá níwírí ⁹ re uríɣínigíní, “Joxí xwíáyo nípíkínímearí símaɣwíyóníɣí nínurínírí nioní nání yayí seáyímí nímeí. E níánáyí, amípí síwá síá tiyí nípíní siapímííní.” uráná ¹⁰ Jisaso re uríɣínigíní, “Setenoxí píní níniwíárimí éfí uí. Xwíyá rípi ‘Áminá Goríxo náníní xwíáyo nípíkínímearo yayí seáyímí

umero segí amípi “Ŋwíáxini.” riniŋyí emi nímoro síwí oyá nánini díní ikwírooro éríxini.’ riniŋagi nánini joxi nírfípa wí emíméini.” uríagi ¹¹ Obo pínini níwíarími úaná aŋínají wa níbíro arirá wigíawixini.

¹² Jisaso áamá wa Jono wayí numeaia waríŋo nánini re raríŋagí “Omi ríxa fí níxero gwí aŋíyo ŋwírárárini.” raríŋagí o arfí e níwimo Gariri píropenisíyo nánini nuri níŋwearíná ¹³ aŋí Nasaretí xfo xwé iwiaroŋe pínini níwíarími nuri aŋí xegí yoí Kapaneamíyí riniŋyíyo —Aŋí apí ipí Gariri tñini ikwírónini. Seburano tñini Napítaraio tñini awaúyá fíwíaríawé ŋweaagíerini. E nánini nuri ŋweaŋínigini. ¹⁴ Ayí rípi nánirini. Goríxoyá xwíyá wíá rókiamoagí Aisaioyí riniŋo xwíyá níwuriyiri ríwamíŋí re eaaríŋítrini, ¹⁵ “Xwíá Seburano yá fíwíaríawé tñini Napítaraio yá fíwíaríawé tñini eníná ŋweaagíe ipí tñíŋmíni tñini iniŋgí Jodani rapáyo jíaríwami dání tñini xwíá Gariri imóníŋmíni émayí ŋweaagíe, ¹⁶ áamá oxí apíxí e ŋweaagíyí níni Goríxomi muxídaríŋagí nánini síá yiniŋmíniŋí ŋweaagíe ríxa wíá xwé bí óníagi wíniŋgíawixini. Ayí apaxí mé pearíŋagí nánini íkwapiŋíniŋí umeaaríŋyíyo ríxa wíá wókímíxini.” Ríwamíŋí e nírinirí eáníŋípi xíxeni imónini nánini Jisaso wíáníŋí imóniŋo e nánini nuri ŋweaagíerini.

*Áamá wiepí*sariŋí imónipíri nánini wirímeaemení nánirini.

¹⁷ O aŋí e nánini nuri ŋweaé dání wáí re urímeníŋigini, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí píraníŋí seamení aŋwí ayo enagi nánini segí fíwí yaríŋgíapí ríwíŋmíni nímamoro saníŋí nímoníro ŋweáírxini.” nurímerí ¹⁸ ipí Gariri imanípa tñini nípuríná síŋwí wíniŋíŋigini. Xíraxogwá wáú —Xíráo xegí yoí Saimonorini. O xegí yoí ámi bí Pitaorini. Xogwáo Adíruorini. Agwiaú

egf omiñf peyf ápearigfíwaú enagi nánf ubenf peyf nánf ipíyo mamówárarñagfí Jisaso e niwiniñf ¹⁹ re urññiginiñf, “Agwiagwí nixdfípiyf. Peyf nánf yarigfípa ámá nioniñf nixdfípríráyf ení axípi e wirimeapisi nánf eafwapiyimíñf.” urñagi ²⁰ agwiaú ubenf apaxf mé e nitimiñf ríwíyo uxdfígisixiniñf. ²¹ O e dánf nurfná sñwfw winññiginiñf. Ámi xiráxogwá waú —Agwiaú Sebediomí xewaxowaúriniñf. Wfo Jemisoriniñf. Wfo xogwáo Jonoriniñf. Agwiaú xano tñf ewéyo niñweámáná wigf ubenf arfkinñagfí píranñf yadñrñnarñagfá Jisaso e niwiniñf rfaiwá “Nixdfípiyf.” uráná ²² agwiaú ení aññf egf ewé tñf xanomí tñf pñf niwiárimí nayoari númí uxdfígisixiniñf.

Jisaso wáf urimeriñf simixíyo nanf imiximeriñf enf nánriniñf.

²³ Jisaso Gariri piropenisíyo amiñf amiñf nemefná xegf Judayíyá rotú añfyo dánf uréwapiyemerí xwíyá yayf winipaxípi —Apí Gorixo xwioxíyo míméamí nerí píranñf umeñweanfápñf nánf riniñfpriniñf. Apí wáf urimeriñf ámá pí pí simixí yarigfíyo tñf uranf xixegñf imónigfíyo tñf nanf imiximeriñf yarfná ²⁴ o yarñfpiñf nánf yanf niwéa nurí Siria piropenisíyo ñweagfáyf nñf arfá niwiáñro nánf wigf ámá simixí xixegñf yarigfíyf tñf rññf xixegñf winarigfíyf tñf ámá imfó dñf xixéoarñfyf tñf xóxwí yarigfíyf tñf enf síwímí yáñgíyf tñf o tñf e nánf níméamí báná o píranñf wimixiyarñagiñf nánf ²⁵ ámá oxí apíxí obaxí Gariri piropenisíyo dñfyf tñf Dekaporisiñf piropenisíyo dñfyf tñf Judia piropenisíyo dñfyf tñf wigf añf xwé Jerusaremiñf dñfyf tñf iniñgí Jodaniñf rapáyo jñaríwámíniñf dñfyf tñf epíroyf nero omí númí uxdfígfawixiniñf.

5

Xwiyfá Jisaso dfwíyo dánì uréwapiyinjípi nánírínì.

¹ Jisaso áamá oxí apíxí niaíwí obaxí o tífí e nánì bímíaríngáfa níwínírì dfwí mífíyo nánì níyoarì éf níjwearì xegí wiepísaríjífí xfo tífí e nánì báná ² o nuréwapíya nurì re uríjínígínì, ³ “Áamá gíyí gíyíné ‘Nionì nígípi apánírínì.’ mírípa éfáyíné, ‘Áamá arírà oneaípoyì.’ yaiwíarígíáyíné, Goríxo xwíoxíyo mímeámí nísearì píráníjífí seamejweanfá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁴ Áamá gíyí gíyíné, jwí eanírì yarígíáyíné, Goríxo míjífí íkíjwí seamíríní fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁵ Áamá gíyí gíyíné, íwí mé nírímaxíníro saníjífí ímónígíáyíné, Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerì seamejweanfíe dánì xwíá nírínì segí ímóníní fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁶ Áamá gíyí gíyíné, aiwá nánì agwí searì ínígí nánì seainírì yaríjípa ríá míkíró píráníjífí yarígíá ayí náníníjífí níseaimóníríná Goríxo ananì xíxení seainí fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁷ Áamá gíyí gíyíné, áamá wíyo wá wíanarígíáyíné, Goríxo enì wá seawíaníní fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁸ Áamá gíyí gíyíné, áamá síjwí anígíe dáníránì, segípi úfámì dáníránì, díjífí ná bíni nímore axípi ní yarígíáyíné, Goríxo xewaníjo síwá seainíní fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ⁹ Áamá gíyí gíyíné, áamá míxí ínaríná nuro píyíá wírarígíáyíné, Goríxo ayí nánì ‘Gí niaíwíxínì.’ ríní fá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ¹⁰ Áamá gíyí gíyíné, wé róníjífí Goríxo e éíríxínírì wímónaríjípí xídaríngáfa nánì xeaníjífí seakáríáyíné, o xwíoxíyo mímeámí nísearì píráníjífí seamejweanfá ejagí nánì yayí seainípaífíyínérínì. ¹¹ Áamá gíyí gíyíné, nionì

nixɔdarinagɔa nani ikayɔwɔ searɔ xeaninɔ seaikarɔ pi pi xwiɔfa yapi seaxekwɔmoro seaiarɔnayɔ, yayɔ seainipaxɔɔnerɔni. ¹² Enina wɔa rokiamoagɔawami xeaninɔ niwikara wagɔapa axɔpi seyɔne eni niseaikara warɔnayɔ, seyɔne anɔnamɔ nipeyirɔna Gorɔxo yayɔ niseaimori amɔpi ayɔ rimixarinɔɔpi seaiapɔnɔa engɔ nani yayɔ seainipaxɔɔnerɔni.

Saxɔ tɔni wɔa tɔni nani urinɔ naniɔni.

¹³ “Saxɔ aiwayo nimori ninirɔnayɔ awɔi yarɔnɔpa seyɔne nioni seararinɔayo piraninɔ ninixɔɔdɔrona ama niyonɔ eni niwɔwapɔyiro saxɔ awɔi yarɔnɔpa axɔpɔninɔ wimixɔɔrɔxinɔ. Saxɔ awɔi yarɔnɔpi nɔpuri rɔxa urawɔninɔ imoninɔanayɔ arɔre eana amɔ awɔi imoninɔni? Oweoɔ, amɔpi wi imixɔpaxɔ mimoninɔagɔ nani oɔ e emɔ miwiaromona ama xwirɔwɔ osɔxayarɔgɔarɔni. Seyɔne nioni seararinɔayo ninɔwiaɔkirɔnayɔ, saxɔ rɔxa urawɔninɔ imoninɔpi emɔ moarɔgɔapa Gorɔxo eni axɔpi emɔ e seamonɔarɔni. ¹⁴ Seyɔne ama Gorɔxomɔ xɔɔɔpɔrɔa nani uyɔwɔ nimixaroro wɔaninɔ uyamopɔrɔarɔni. Anɔ dɔwɔ mɔnɔyo ikwɔrɔninɔpɔninɔ inɔmi mimonɔ enɔpi yapɔ seyɔne eni nioni piraninɔ ninixɔɔdɔronayɔ, ama niyonɔ sinani e wimonɔpɔrɔarɔni. ¹⁵ Ama ramixɔ nimixaroro sixɔ wa nimearo sixɔ ikwaseaararɔgɔamanɔ. Nimixaroro seayɔ e ikwianɔwɔ nɔwirarararɔgɔarɔni. Seayɔ e tanayɔ ama anɔyo inɔmi nɔweagɔa niyonɔ wɔa wokiarɔnɔni. ¹⁶ Ramixɔ seayɔ e ikwiararanɔ ama niyonɔ wɔa wokiarɔnɔpaninɔ seyɔne eni ama sinɔwɔ danɔ we rɔninɔ imonɔro amayo arɔra wiro neronayɔ ama sinɔwɔ niseanɔro ‘Ayɔ Gorɔxomɔ nixɔɔɔro nani rɔa yarɔni?’ niyaiwiro omɔ seayɔ e umepɔrɔarɔni.

Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi nání ríŋf náníríní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Goríxoyá Ŋwá ikaxí Moseso níríní eanŋípi t́nń wá rókiamoagíáwa níríro eagíápi t́nń ení xwá íwení nání bínŋíríní.’ miniaiwipani. Xwá íwení nání mibí amípi nírínírí éáníŋípi síní xíxení imóníná nání bínŋíríní. ¹⁸ Aga nepa seararíŋíní. Xwá rí t́nń aŋína t́nń síní eŋánáyí Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi nípíní síní xíxení mimónípa eŋánáyí ná bíní onímíápi ríníŋf apí aiwí xwá íweníámani. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi bí nání ‘Xwémani. Xwíyá nímearípaxímani.’ níyaiwiro ogámí nero ámá wí ení axípi ogámí epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seameŋweaníná e yarígíyí nání ‘Siyikwípiáníŋf imónígíyíríní.’ rípríríríní. Gíyí gíyíné Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi xíxení axípi nero ámá wí ení axípi epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí nerí píraníŋf seameŋweaníná e yarígíyí nání ‘Ámá xwé mamadríxáníŋf imónígíyíríní.’ rípríríríní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa t́nń Ŋwá ikaxí éáníŋípi mewegíáwa t́nń “None Ŋwá ikaxí éáníŋípi nixídirane e nerínáyí wé róníŋf yaríŋwíní.” yaiwinarígíápi mímúropa nerínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí níseairí seameŋweaníe wí ŋweapíríámani.’ seararíŋíní.

Wikí wónarígíá nání uréwapíyíŋf náníríní.

²¹ “Eníná Moseso segí searíawéyo Ŋwá ikaxí nuríríná ‘Níwíápínímearí ámá mípíkípaní. Ámá gíyí e nerínáyí xwíríxí seamepíríríní.’ uríŋípi seyíné ríxa aríá níwiro níjía imóníŋoí. ²² Ayí nanŋí nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwiní nanŋí seáyí e nímixírí re seararíŋíní, ‘Ámá gíyí xegí ámá imónígíá wo nání

wikí nîwóniri mixí nurirínáyí aní e dání xwirixí mepíríríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Díngí mayí roxíni.” nurirínáyí opisí aníyo dání xwirixí mepíríríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Majímajíá ikárinarińgí roxíni.” nurirínáyí xewaníño xwíyíá nîmeáríniri ríá aníńgí wearíńgíyo ikeáarípíríríní.’ seararíńgíni.²³ Ayínáni Goríxo nání aiwá peaxí tímíniri neríná dńgí re sinána ‘Gí áamá imónígíáyí wo sńni xwíyíá nîmearípaxí imóníni.’ dńgí e sinánáyí²⁴ aiwá peaxí tarígíe mídáníńgí e nítimi nuri omí xámi píyíá nîwírínímána ámi ríwíyo dání nîbiri díxí aiwá peaxí tíríní.²⁵ Seyíné woxí áamá wo tńni xwíyíá mearínípaxí imóníńgánáyí xwirixíyo ríwáríníni nání sńni óf e o tńni nurína aníni píyíá wíríniríní. E mepa nerínáyí, o xwirixíyo ríwárána gapímaní xwirixí mearíño e dání porisowa tńńgí e ríwárána awa gwí aníyo ríwárípíríríní.²⁶ Aga nepa re seararíńgíni, ‘Joxí íwí eníyí nání nigwí íwí enípi tńni xíxeni niroari mîwipa nerínáyí, aníńgí e ńweanána wí pńni nîrîwiáriro ríwáramopaxí mimóníni.’ seararíńgíni.

íwí inarígíápi nání uréwapíyíńgí nániríní.

²⁷ “Enína Moseso segí seáríawéyo ńwí ikaxí nuriríná ríwamíńgí nearí ‘Meánígíápagwí áamá wí tńni íwí minípaní.’ nuriri earípi seyíné aríá nîwiro níjía imóníńgíni.²⁸ Ayí naní nerí aiwí agwí ámi bí nîpíkwiní naní seáyí e nimíxiri re seararíńgíni, ‘Áamá nńni gíyí gíyí apíxí wími “Nioni í tńni íwí inípaxoniríní.” yai-wimíniri nání síńwí íwí nîwínirínáyí, o ríxa dńgí tńni íwí inaríńgíni.’ seararíńgíni.” uríńgíni.

²⁹ O áamá ayí dńgí oeyíronípoyniri re uríńgíni, “Segí síńwí wíyíji ‘íwí apí ei.’ ríránáyí síńwí

e rirííyi n̄iyori emi moríini. E ninirónáyí r̄n̄in̄j̄í xwé n̄iseainir̄in̄j̄í aiwí Gorixoxo r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo seaikaaáráná r̄n̄in̄j̄í seainim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄n̄in̄j̄í seainin̄fámani. S̄in̄j̄wí w̄iyini an̄ipá nimónir̄ínáyí ayí nan̄j̄ men̄jagi aiwí joxi s̄ini s̄in̄j̄ ur̄fá en̄jagi nán̄i ayí ananir̄ini. ³⁰ Dixí wé onam̄in̄j̄ú t̄ini f̄wí nán̄i f̄eapá sinánáyí ‘Gorixoxo ḡí wará n̄ir̄ini r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo n̄ikaaárin̄igin̄i.’ n̄iyaiwir̄i wéú n̄iwákwin̄ir̄i emi moríini. E ninir̄ínáyí r̄n̄in̄j̄í xwé n̄isin̄ir̄i aiwí r̄n̄in̄j̄í Gorixoxo r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo s̄ikaaáráná sinim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄n̄in̄j̄í sinin̄fámani. Wé wúni n̄iwákwin̄ir̄ínáyí ayí nan̄j̄ men̄jagi aiwí joxi s̄ini s̄in̄j̄ ur̄fá en̄jagi nán̄i ayí ananir̄ini.

Ap̄ixí emi moar̄igf̄ap̄i nán̄i ur̄ewap̄iyin̄j̄í nán̄ir̄ini.

³¹ “En̄iná Mosesoxo n̄jwí ikaxí n̄ir̄iri r̄fwamin̄j̄í re ean̄in̄igin̄i, ‘Ámá go go xegí xiep̄imi “Emi omóm̄ini.” n̄iyaiwir̄ínáyí ámá n̄ini “O ap̄iximi r̄ixa emi mojoxi.” yaiwir̄ir̄i nán̄i payí w̄ina nim̄ixir̄i m̄ini wiowár̄win̄igin̄i.’ Mosesoxo r̄fwamin̄j̄í nan̄j̄ e n̄ir̄iri ean̄j̄ aiwí ³² agwi n̄ioni ámi bi n̄ip̄ikwin̄i nan̄j̄ seáyí e nim̄ixir̄i re sear̄arin̄ini, ‘Go go xegí xiep̄i xám̄i mean̄j̄ ámá wo t̄ini f̄wí bi minar̄íná emi n̄imor̄ínáyí í ámá womi n̄imeán̄ir̄i aí xám̄i n̄imeari emi mojoxá d̄in̄j̄yo dán̄i f̄wí inar̄in̄j̄i. Go go ap̄ixí wa n̄imearo emi mogf̄imi n̄imear̄ínáyí ayí eni í t̄ini f̄wí inar̄in̄j̄i.’ sear̄arin̄ini.

S̄in̄j̄á t̄in̄j̄ e dán̄in̄j̄í rar̄igf̄ap̄i nán̄i ur̄ewap̄iyin̄j̄í nán̄ir̄ini.

³³ “En̄iná Mosesoxo segí seár̄fawéyo n̄jwí ikaxí nur̄ir̄íná r̄fwamin̄j̄í r̄ip̄i near̄i re ur̄in̄igin̄i, ‘Seȳné woxi woxi s̄in̄j̄áyo ár̄ixá n̄iwir̄i “S̄in̄j̄á ro n̄weane dán̄i r̄ir̄arin̄ini.” nur̄ir̄íná yap̄i bi mur̄ipani. E nur̄ir̄íná Gor̄ixoxoyá s̄in̄j̄wíyo dán̄i ax̄ipi éir̄ixini.’ R̄fwamin̄j̄ e nur̄ir̄i ean̄j̄p̄i seȳné

aríá n̄wiro n̄jǎ́á nimón̄n̄r̄i aiw̄i ³⁴⁻³⁵ agw̄i nion̄i ámi bi n̄ip̄kw̄in̄i nan̄j̄ seáȳi e nim̄ix̄ir̄i re searar̄in̄i, ‘Xw̄iȳá bi n̄ir̄ir̄íná s̄íná t̄ín̄j̄ e dán̄i mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. An̄íná aȳ Gor̄ixoyá íkw̄ian̄w̄í éf̄ n̄wean̄i nán̄i imón̄n̄jaḡi nán̄i e dán̄i xw̄iȳá “E r̄irar̄in̄i.” mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. Xw̄íar̄i en̄i aȳ Gor̄ixoyá sikw̄í t̄ín̄i xw̄ir̄in̄w̄í nosax̄ir̄i n̄wean̄r̄i en̄aḡi nán̄i xw̄á r̄ir̄i en̄e dán̄i xw̄iȳá “E r̄irar̄in̄i.” mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. Jerusalem̄i aȳ an̄j̄ m̄ix̄í ináȳ Gor̄ixoyá en̄aḡi nán̄i an̄j̄ apim̄i dán̄i en̄i mur̄ipa éfr̄ix̄in̄i. ³⁶ D̄ix̄í d̄in̄j̄yo dán̄i d̄f̄á w̄iyi p̄p̄t̄ó on̄j̄ wer̄i ap̄f̄á wen̄j̄ wer̄i epax̄í mimón̄n̄jaḡi nán̄i “Ḡf̄ m̄in̄j̄ r̄iyim̄i dán̄i r̄irar̄in̄i.” w̄i mur̄ipa éfr̄ix̄in̄i. ³⁷ P̄íné nur̄ir̄íná sa “Oȳi.” ur̄ir̄i “Oweoi.” ur̄ir̄i x̄ixen̄i éfr̄ix̄in̄i. W̄in̄i n̄ra nur̄i “S̄íná t̄f̄ t̄ín̄j̄ e dán̄i r̄irar̄in̄i.” nur̄ir̄ínáȳ, r̄ixa Oboyá d̄in̄j̄yo dán̄i yar̄in̄j̄oi.’ searar̄in̄i.

X̄ixe eánar̄iḡápi nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

³⁸ “En̄íná Moseso seḡí seár̄awéyo n̄w̄í ikax̄í nur̄ir̄íná r̄f̄wam̄in̄j̄ near̄i re ur̄in̄j̄pi, ‘Ámá wa seȳnéyá wom̄i s̄in̄w̄í p̄r̄f̄ seauȳik̄iáná seȳné en̄i wayá wom̄i s̄in̄w̄í p̄r̄f̄ uȳik̄ir̄f̄in̄i. Wa seȳnéyá wom̄i man̄j̄ p̄r̄f̄ seaȳir̄eááná seȳné en̄i wayá wom̄i p̄r̄f̄ uȳir̄ear̄f̄in̄i.’ nur̄ir̄i ean̄j̄pi seȳné ar̄f̄á n̄wiro n̄jǎ́á imón̄n̄j̄oi. ³⁹ Aȳ nan̄j̄ ner̄i aiw̄i agw̄i nion̄i ámi bi n̄ip̄kw̄in̄i nan̄j̄ seáȳi e nim̄ix̄ir̄i re searar̄in̄i, ‘M̄ix̄í seȳné seaáná seȳné x̄ixe m̄iwip̄an̄i. Ámá wo mar̄ip̄in̄w̄íyo iwan̄j̄ reááná x̄f̄om̄i en̄i meá ámi bi t̄ín̄i reám̄in̄ir̄i yar̄íná xe onean̄ir̄i mar̄ip̄in̄w̄í m̄idán̄i wim̄ix̄ir̄f̄in̄i. ⁴⁰ Ámá wo xw̄ir̄ix̄í n̄ir̄imer̄i d̄ix̄í sor̄f̄á r̄ir̄áp̄im̄in̄ir̄i yar̄íná x̄f̄o xe on̄tr̄áp̄in̄ir̄i s̄in̄w̄í n̄iw̄in̄ir̄i iȳá n̄ip̄án̄i méú en̄i m̄in̄i wir̄f̄in̄i. ⁴¹ Poris̄í woran̄i, gap̄iman̄f̄ woran̄i, “N̄igw̄í nán̄i mar̄f̄á, jox̄i san̄j̄ n̄in̄ir̄ápir̄i n̄iḡf̄ san̄j̄ r̄ip̄i n̄imeám̄i an̄j̄ apim̄i nán̄i nui.” r̄ir̄áná “N̄igw̄í meám̄i imor̄i n̄imeám̄i

umíniréini?” miyaiwipani. Anj xfo rirífpimi nírémori aiwi “Ámi anj bimi nání ananí nímeámí oruimíni.” uriríini. ⁴² Ámá wo amípi nání xegf díñf niyaiwiri rixíñf rirífpíyí sa míni wiríini. Ámá wo “Amípi wí niontyá rfwéná siapmfa nání joxtyá niapet.” riránáyí “Meníni.” murípani. Sa míni wiríini.’ searariñini.

“*Xejwí* imónigfáyí nání díñf sípi seaíwiniñini.” uréwapiyíñf nániríni.

⁴³ “Eníiná Moseso segf seárfawéyo ñwí ikaxf nurirífná rfwamiñf nearí re uriñfpi, ‘Ámá díxtyoyf díñf sípi síwiniñini.’ nuriri eañfpi seyíné arfá níwiro níjftá imóniñoi. Xwíyftá rípi, segf ámináowa rigfápi ‘Xepixepá rónigfáyí tñni wikf tñni iniríini.’ rigfápi ení seyíné ríxa níjftá imóniñoi. ⁴⁴ Ayf e nerí aiwi nioní ámi bí nípikwini nañf seáyí e nimixiri re searariñini, ‘Díxí xepixepá rónigfáyí nání díñf sípi síwiniñini. Ámá xeaniñf seaikárarigfáyo nañf wí owímeaniri Goríxomi rixiñf uriríini. ⁴⁵ Seyíné e nerífnáyí, nepa niaíwí segf ápo Goríxoyá niaíwíyfnéniñf imóniñoi.’ searariñini. Ayf rípi nání searariñini. Xewaniñoyá díñf tñni ámá sípi ayo tñni nañf ayo tñni sogwí wanariñirini. Inia ení oyá díñf tñni wé rónigfá ayo tñni wé mirónigfá ayo tñni eariñirini. O ‘Ámá sípi ayo aiwi inia wearí sogwí waniri mepa oeni.’ yaiwariñímani. Seyíné o xegf niaíwíyíné enagi nání ámá segtyo tñni xepixepá rónigfáyo tñni aiwi Goríxo yariñfpa axfpi wéyo meríini. ⁴⁶ Seyíné ámá díñf síxí seayigfáyoní díñf sípi níwirónáyí, ‘Nene e yariñagwí nání Goríxo yayf níneairí amípi ayá tññf bí neaiapínfáriní.’ riyaiwariñoi? Oweoi! Ámá takisf nání nígwí nínearápirífná xixeni mínearápf bí íwí

nearáparigfáwa axfpi dñf sixf uyigfáyoni dñf sipi nñwiro nání ‘Gorixo amípi ayá tñf bñ mñni winfáriní.’ yaiwiarñwáraní? Oweoi! ⁴⁷ Ámá dixfyoní óf e sñwñf nñwiníri yayf nñwirfnáyf, ‘Ámá wí yarigfáyf tñni xixeni mimónf múroarñwñni.’ rñyaiwinarñoi? Oweoi! Ámá Gorixomi mñxídpá yarigfáyf aí axfpi seyfné yarigfápa ení e yarñgáfa nání e mñyaiwipani. ⁴⁸ Ayínáni segf séno, aññnamí ñweaño wé rónñfñf nimóníri ámá nañf ayo tñni sipi ayo tñni aí dñf sipi nñwiri nañf wiarñfpa seyfné ení axfpi e wirfñni.

6

Arírá nñwirfná epaxfpi nání uréwapñyñf náníriní.

¹ “Seyfné ‘Nañf owimíni.’ nñyaiwirfná ámá sñwñf nñseaníro weyf seamepñri nání wigf sñwñf anigfede dání mñwipani. Seyfné e nerónáyf, séno, aññnamí ñweaño rfwéná ayá tñf wí seaiapñfámani. ² Ayínáni ‘Uyípeayfyo arírá nñwiri rñpi mñni owimíni.’ nñyaiwirfnáyf, ámá sipi erí nañf erí yarigfáyf ámá sñwñf nñnaníro weyf onímépoyñni wigf ámá womí ‘Pékákf nñra xámi nñmeat.’ nuríri óf erani, rotú añfyorani, yarigfápa mepa éfríxini. Nioni nepa seararñini. Ámá weyf numerfnáyf ayf wigf wimónarñfpi rñxa mearñgáfa nání rfwéná Gorixo ayá tñf bñ wimíniñf enfpi meapñfámani. ³⁻⁴ ‘Uyípeayfyo arírá nñwiri rñpi mñni owimíni.’ nñyaiwirfnáyf, wé núkaúni tñni mñwipani. Ná wúni tñni ínimi íkwísófríxini. Ínimi e nñwirfnáyf, ápo Gorixo sñwñf nñseaníri rfwéná yayf nñseairí amípi ayá tñfpi xfo seaiapñniñf yarñfpi anani nñseaiapñfáriní.

Gorixomi rixiŋf nurirfná uripaxŋpi nánĩ uréwapiyŋf nánirini.

⁵ “Seyŋné rŋpi eni Gorixomi xwiyŋfá rŋrimŋf niwirfná ámá sŋpí rŋri nanŋf rŋri yarŋgŋfáyŋf ámá sŋwŋf nŋnanŋro weyŋf onimépoynŋri ge ge ámá obaxŋf tŋŋf e rotú aŋŋyorani, óf osisagwŋyorani, éf nŋroro Gorixomi xwiyŋfá rŋrimŋf wiarŋgŋfápa mepa éfrixini. Nioni nepa searariŋŋini. E yarfná ámá sŋwŋf niwiniro weyŋf numerfnáyŋf ayŋf wigŋf wimónariŋŋipi rŋxa meaarŋgŋfá nánĩ rŋwéná Gorixó ayá tŋŋf bi wiminiro enŋpi meapŋrŋfámani. ⁶ Seyŋné Gorixomi xwiyŋfá rŋrimŋf niwirfná re éfrixini. Dixŋf aŋŋyo inimi nŋpawiri ówanŋf niyárimáná dixŋf ápomi inimi dáni rŋrimŋf wirŋini. Seyŋné inimi dáni nerfnáyŋf, Gorixó sŋwŋf niŋseanŋri rŋwéná amiŋpí ayá tŋŋf xfo seaiapŋnŋfápi anani niŋseaiapŋnŋfárinŋi. ⁷ Gorixomi xwiyŋfá rŋrimŋf niwirfná ámá Gorixó nánĩ majŋfáyŋf omŋf xwiyŋfá rŋrimŋf niwirfná ayá wí nŋra nuro ‘Nene e nerfnáyŋf, Gorixó arŋfá neainŋŋoi.’ niyaiwiro yarŋgŋfápa mepa éfrixini. ⁸ Seyŋné amiŋpí wí nánĩ dŋwŋf nŋkeamónŋro sŋni segŋf séno Gorixomi yarŋŋf mŋwipa enáná o rŋxa xámŋf nŋjŋfá imónŋgŋŋi nánĩ Gorixó nánĩ majŋfáyŋf yarŋŋf ayá wí niwia nuróná yarŋgŋfápa mepa éfrixini. ⁹ Gorixomi xwiyŋfá rŋrimŋf niwirfná re urŋfrixini, ‘Negŋf ápoxini, aŋŋnamŋ niweaŋoxini, “Ámá nŋni joxini niwŋfáoxŋf enagŋf nánĩ wéyo orimépoyi.” neaimónarini. ¹⁰ “Joxŋf xwiwoxŋyo mŋimeámŋf niŋneairŋf neameŋwearŋfá nánĩ oimónini.” neaimónarini. Aŋŋnamŋ amiŋpí joxŋf “E oépoyi.” simónariŋŋipi nánĩ yarŋgŋfápa nene “Xwŋfá rŋrimŋf eni axŋpi e oyaneyŋf.” neaimónarini. ¹¹ Agwŋf sŋfá rŋyi aiwá nani nánĩ neiapeti. ¹² Ámá nene fŋwŋf neaŋfáyo yokwarŋmŋf wiariŋwápa joxŋf eni nene yokwarŋmŋf neaiiŋf.”

¹³ Ámá wí enjé eánigfárfaniri iwamfó owíwapiyípoyniri sñjwí mñeanipani. Obo mimiwialkí neainiginiri awí neamejweátrixini. [Xwioxfyo mimeámí nñeairi píraninjé neamejweapaxoxi imóniri enjé sixé eánipaxoxi imóniri ikñipaxoxi imóniri enjoxi, íníná ayé joxini enjagi nání rarinjini. “E e imóníwíniginí.” neaimónarini.] Gorixomi rixinjé nuritríná e urfírixini. ¹⁴ Seyfne ámá wí fwé sealfáyo yokwarimé wiánáyé, séno Gorixo, anjnamí njweño seyfneyá ení yokwarimé nñseaiinjoi. ¹⁵ E nerí aí fwé sealfáyo yokwarimé mñwipa éánáyé, segé séno ení seyfneyá yokwarimé seaiinjoi.

Aiwá njwé njwiráriniríná epaxipi nání uréwapiyinjé nánirini.

¹⁶ “Seyfne aiwá njwé njwiráriniríná ámá sipí ero nanjé ero yarigfáyé sñmí niyimiro yarigfápa mepa étrixini. Ayé ámá sñjwé nñraníro sñmímanjé siyó xenáná ayé re yaiwipíri ‘O aiwá njwé njwirárininjorfaní?’ oyaiwípoyniri emearigfápa mepa étrixini. Nioní nepa re seararinjini, ‘Ayé ámá weyé onímépoyniri e nero wigé wimónarinjipi ríxa ámá weyé uméagfa nání ayá tñjé rfwéná wimíniri enjipi wí meapírfámani.’ seararinjini. ¹⁷⁻¹⁸ Seyfne aiwá njwé njwiráriniríná ámá ‘O aiwá njwé mñnjweanorini.’ yaiwipíri nání dfa komixé niníro sñmímanjéyo wayé nñroníro étrixini. Seyfne yumfí e nerfnáyé, segé séno Gorixo sñjwé nñseairi rfwéná yayé nñseairi ayá tñjépi bí mñni nñseaiapínfáriní.

Amípi ayá tñjépi anjnamí otípoyniri uréwapiyinjé nánirini.

¹⁹ “Xwé tñyo amípi ayá rñmixarinjépi wí ípikwiyé xwérfá ikixeré wí njgiyé kirí wí rñweaxwé imóníro

nłkwiriñ nı́páwiro fıwı́ mearo epaxı́ enjagi nánı́ wını́ wını́ nánı́ dıñı́ nı́moro nı́meaayiro mıtı́pa éřıřıñı́. ²⁰ Seyı́né Gorı́xoyá sıñwı́yo dání́ wé rónıñı́ nimónı́ro yumı́ı́ á máyo arı́rá nı́wirı́náyı́ ayı́ seyı́né amı́pı́ ayá tıñı́pı́ anı́namı́ awı́ eámeámı́nıñı́ yárarı́ñoı́. E ípı́kwı́yı́ wı́ xwı́rı́á ikı́xerı́ nı́giyı́ kirı́ rı́weaxwı́ imónı́ro nłkwı́ro nı́páwiro fıwı́ mearo epaxı́ mimónı́nı́. ²¹ Segı́ amı́pı́ nanı́ ayá rımı́xarı́gı́ápı́ xwı́á tı́yo weñánáyı́ ayı́ xwı́á tı́yo nánı́ dıñı́ mopı́rı́árı́nı́. Anı́namı́ weñánáyı́ ayı́ e nánı́ dıñı́ mopı́rı́árı́nı́.

“Sıñwı́ uyı́wı́nıñı́ imónı́nı́.” uréwapı́yıñı́ nánı́rı́nı́.

²² “Segı́ sıñwı́ ayı́ uyı́wı́nıñı́ imónı́nı́. Sıñwı́ tı́nı́ pı́ránıñı́ nanı́ro wé rónıñı́ nerónáyı́ dıñı́ nanı́nı́ aumaúmı́ ninı́ro segı́ xwı́oxı́yo wı́ánıñı́ seaókiarı́nı́. ²³ E nerı́ aí segı́ sıñwı́yo dání́ fıwı́ nánı́ nanı́rónáyı́ segı́ dıñı́ xwı́oxı́yo sı́ánıñı́ yımı́xárı́narı́ñoı́. Dı́xı́ xwı́oxı́yo wı́ánıñı́ ónıñı́pı́ sı́á nı́yımı́xı́rı́náyı́ ayı́ aga sı́á xaiwı́nıñı́ yımı́xárı́narı́ñoı́.

Aiwá tı́nı́ aikı́ tı́nı́ nánı́ ududı́ winarıñı́ nánı́ uréwapı́yıñı́ nánı́rı́nı́.

²⁴ “Ámá wo á má waúyá xı́nánıñı́ nimónı́rı́ omıñı́ wiipaxı́ menı́nı́. E nerı́náyı́ wı́omı́ dıñı́ sı́xı́ nuyı́rı́ wı́omı́ dıñı́ peá nı́morí nerı́ wı́omı́ pı́ránıñı́ ayá tı́nı́ nı́xı́dı́rı́ wı́omı́ peayı́ nı́wı́anı́rı́ enı́ñoı́. Seyı́né nı́gwı́yı́yá omıñı́ wiı́arıñı́nıñı́ nimónı́ro ‘Nı́gwı́ wı́ mı́nı́múropa oeni.’ nı́yaiwirı́náyı́, Gorı́xoyá omıñı́ wiı́arıñı́ woxı́nıñı́ imónı́paxı́ menı́nı́. ²⁵ Nionı́ re seararıñı́nı́, ‘“Arı́ge pı́ránıñı́ ñweanı́réwı́nı́?” mı́rı́pa nero aiwá tı́nı́ inı́gı́ tı́nı́ nı́pı́rı́ nánı́ ududı́ mepa ero iyá aikı́ amı́pı́ waráyo yı́nı́pı́rı́ nánı́ ududı́ mepa ero éřıřıñı́.’ seararıñı́nı́. Ayı́ rı́pı́ nánı́ seararıñı́nı́.

Segt̄ d̄iñt̄ j̄fayt̄ aiwá nán̄t̄ moar̄tḡfáyo seáȳt̄ e imón̄t̄r̄i wará j̄fayt̄ en̄t̄ aik̄t̄ yinar̄tḡfáyo seáȳt̄ e imón̄t̄r̄i en̄aḡt̄ nán̄t̄ searar̄iñ̄t̄. ²⁶ Seȳt̄né̄ iñt̄ nán̄t̄ d̄iñt̄ mópoȳt̄. Iñt̄ aiwá t̄w̄fá ur̄t̄r̄i aiwá mir̄t̄ an̄t̄yo awí eámeám̄t̄ yár̄t̄r̄i mepa yar̄tḡfá aiw̄t̄ segt̄ séno Gor̄txo, an̄t̄nam̄t̄ ñweaño n̄imer̄t̄ aiwá m̄n̄t̄t̄ wiar̄iñ̄t̄r̄in̄t̄. Seȳt̄né̄ ‘Iñowa neamúroñōt̄.’ r̄iyaiwiar̄iñōt̄? Oweōt̄. ²⁷ Seȳt̄né̄ wox̄t̄, ‘Sepiá ám̄t̄ b̄t̄ oimón̄t̄m̄n̄t̄.’ n̄iyaiwir̄t̄ udud̄t̄ éox̄t̄ sepiá ám̄t̄ b̄t̄ imónar̄iñ̄t̄r̄an̄t̄? Oweōt̄. ²⁸ Seȳt̄né̄ ap̄t̄ aí wí mepax̄t̄ imón̄t̄ñaḡfá nán̄t̄ aik̄t̄ nán̄t̄ pí nán̄t̄ udud̄t̄ yar̄iñōt̄? Ará adowaȳt̄ am̄t̄yo en̄t̄n̄átna nán̄t̄ d̄iñt̄ mópoȳt̄. An̄t̄ñt̄ min̄t̄ iȳfá ót̄ ear̄t̄ aik̄t̄ yir̄t̄ yar̄iñ̄t̄r̄an̄t̄? Oweōt̄. ²⁹ E ner̄t̄ aí nion̄t̄ re searar̄iñ̄t̄n̄t̄, ‘En̄iná neḡt̄ m̄ix̄t̄ ináȳt̄ Soromono nik̄t̄n̄t̄r̄i okiȳfá nin̄t̄sáná adowaȳt̄ ap̄t̄ t̄ñ̄t̄ x̄ixen̄t̄ mimón̄t̄ñ̄n̄ḡin̄t̄.’ searar̄iñ̄t̄n̄t̄. ³⁰ Gor̄txo adowaȳt̄ t̄ñ̄t̄ aráyo —Ará agw̄t̄ en̄t̄yo anan̄t̄ n̄t̄yoaro s̄fá wiyim̄t̄ r̄fá ikear̄t̄p̄r̄fár̄in̄t̄.’ ur̄iñ̄t̄ñ̄ḡin̄t̄. Wiep̄sar̄iñ̄t̄ȳt̄ “Gor̄txo ará nán̄t̄ ayá s̄w̄t̄ muroar̄t̄n̄t̄.” oyaiwípoyn̄t̄r̄i Jisaso e nur̄t̄r̄i re ur̄iñ̄t̄ñ̄ḡin̄t̄, “Ox̄t̄ ap̄t̄x̄t̄ȳt̄né̄, Gor̄txomi d̄iñt̄ on̄t̄miápī t̄kw̄t̄roar̄tḡfáȳt̄né̄ Gor̄txo adowaȳt̄ t̄ñ̄t̄ aráyo okiȳfán̄t̄ñt̄ yar̄iñaḡt̄ nán̄t̄ soȳt̄né̄ en̄t̄ an̄t̄pax̄t̄ aik̄t̄ e seayir̄t̄n̄t̄fár̄in̄t̄. ³¹ Aiwá t̄ñ̄t̄ iniñḡt̄ t̄ñ̄t̄ pí nan̄t̄r̄éw̄in̄t̄r̄i udud̄t̄ mepan̄t̄. Aik̄t̄ en̄t̄ pí ȳnan̄t̄r̄éw̄in̄t̄r̄i udud̄t̄ mepan̄t̄. ³² Émáyt̄, ámá Gor̄txo nán̄t̄ maj̄fáȳt̄ ap̄t̄ n̄t̄p̄in̄t̄ nán̄t̄ an̄t̄ñt̄ min̄t̄ nero meaan̄t̄ro yar̄tḡfár̄in̄t̄. E ner̄t̄ aí segt̄ séno, an̄t̄nam̄t̄ ñweaño seȳt̄né̄ ap̄t̄ n̄t̄p̄in̄t̄ nán̄t̄ seainar̄t̄n̄á o r̄ixa n̄t̄j̄fá imón̄t̄ñaḡt̄ nán̄t̄ seȳt̄né̄ ax̄t̄p̄t̄ e mepa éf̄r̄ix̄in̄t̄. ³³ Am̄t̄p̄i ap̄t̄ meám̄n̄t̄r̄i nán̄t̄ mepa er̄t̄ ‘Wé rón̄t̄ñt̄ Gor̄txo yar̄iñ̄t̄p̄i nion̄t̄ oimón̄t̄m̄n̄t̄.’ n̄iyaiwir̄t̄ er̄t̄ Gor̄txo x̄wiox̄t̄yo m̄t̄meám̄t̄ n̄t̄neair̄t̄ neameñwean̄t̄e páwir̄t̄ nán̄t̄ am̄t̄p̄i x̄t̄o wimónar̄iñ̄t̄p̄t̄ er̄t̄ ner̄t̄náȳt̄, Gor̄txo anan̄t̄ ap̄t̄ n̄t̄p̄in̄t̄

nisiiníáriní. ³⁴ Ayínáni ‘Wíáriná aikí pí yínirane aiwá pí nírane yaníwárfani?’ niyaiwiro ududí mepaní. E neríná ududí sía wiyimi epírfáyí tñní nawíní axínáni níkkumíxiro ayá wí ududí yariñoí.

7

Píné meararigíá nání uréwapíyinjí nániríní.

¹ “Goríxo seyíné ení xwíyíá seamearínigínirí ámá wíyo xwíyíá mumearípa éfríxíní. ² Seyíné ámá wíyo xwíyíá umeararigíápa Goríxo ení xwíyíá seamearíníáriní. Seyíné ríá tñjé numearírínáyí, Goríxo ení ríá tñjé seamearíníáriní. ³ Seyíné ‘íwí amípí e mepaní.’ urígíápimi dání Goríxo apimi dání xwíríxí seamentíáriní. Joxíyá íwí yariñjépi síjwíyo írfóníjé weñagí aiwí mísékínariñagíníjé díxí ámá imóníjé wo íwí onímíápi yariñjépi síyíkwíníjé ñweañagí pí nání winaríjériní? ⁴ Íktá írfó díxí síjwíyo weñáná díxí ámá imóníjé woyá síjwíyo síyíkwí ñweañagí níwiníro aríre ‘Orímeáminí.’ uraríjériní? ⁵ Joxí nañjé erí sípí erí yariñojíní, joxíyá ení írfó urí weñjépi xámi emí nímmamónímáná síjwí píráníjé níwiníri oya síjwíyo weñjépi ení ananí emí umamorííní. ⁶ “Segí memíá odípí xwíríjwí osaxípríxínirí odípí yariñe xwíá e mítarígíápa xwíyíá nañjé Goríxoyá ení ámá ‘Ayí pí pínéríani?’ yaiwiarígíáyí aríá níwírí aí ríwímíní mamopíríxínirí murípa éfríxíní. Síwí síwí nearopíríxínirí amípí nañjé míní míwiarígíápa xwíyíá Goríxoyá ámá aríá míwífáyí xeaníjé seaiapíríxínirí murípa éfríxíní.

Goríxomi ríxíjé urífríxínirí uréwapíyinjé nániríní.

⁷ “Seyíné Gorixomi yariñf nĩwiro segf seaimónariñfpi nánĩ rixiñf uráná o anani mĩni seiapĩnfárinĩ. Rixiñf nurĩri amĩpĩ wĩ o tĩñf e dánĩ pĩániñf nerfná anani meapĩrfárinĩ. Rixiñf nurĩri wáf e nĩrómáná wakwf óránániñf éáná Gorixo anani arfá nĩsiri añf ówanĩniñf seafkwĩinĩfárinĩ. ⁸ Ayf rĩpi nánĩ searariñini. Ámá nĩni gĩyf gĩyf yariñf nĩwiri wigf wimónariñfpi nánĩ Gorixomi rixiñf nurĩrfnáyf anani mearifgfárinĩ. Yariñf nĩwiri Gorixo tĩñf e dánĩ pĩániñf nerfnáyf anani mearifgfárinĩ. Yariñf nĩwiri Gorixoyá wáf e éf nĩrómáná wakwf óránániñf éáná o anani añf ówanĩniñf wfkwĩiarĩfárinĩ. Ayĩnání anani Gorixomi yariñf wiayĩrfárinĩ. ⁹ Seyíné re éf ñwixapĩgfáyíné woxĩ dĩxĩ íwo aiwá nánĩ rixiñf rĩráná xerwf sñá reñyf nĩmearĩ umeaiariñfárinĩ? Oweo! ¹⁰ Dĩxĩ íwo peyf nánĩ rixiñf rĩráná sidĩrf reñf nĩmearĩ umeaiariñfárinĩ? Ayf enĩ anani manĩ. ¹¹ Seyíné íwf néra warĩgfáyíné aiwf segf niaíwf rixiñf searáná amĩpĩ awiaxfyf mĩni wiarĩgfárinĩ. E neri aí segf séno, añfnami ñweañoyf añfpaxĩfárinĩ. Gĩyf gĩyf rixiñf uráná amĩpĩ nañfpi anani mĩni winĩgĩni. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaĩpoyĩ.’ nĩyaiwirfnáyf, seyíné ayo enĩ axĩpi e wiirfárinĩ. Ñwf ikaxĩ Moseso nĩrĩri earĩpi tĩni xwĩyfá wfá rókiamoagfáwa nĩrĩro eagfápi tĩni api e rĩniñagf nánĩ rariñini.

Íwĩ inĩñfyaú nánĩ uréwapĩyĩñf nánĩrĩni.

¹³⁻¹⁴ “Íwĩ onĩgf inĩñfyĩkwĩnĩmi páwianĩro éfrĩxĩni. Ayf rĩpi nánĩ searariñini. Íwĩ rfwéná Gorixo xeanĩñf winfá nánĩ inĩñfyi óf xwé inĩñagf nánĩ ámá obaxf Gorixo nánĩ dĩñf mĩmó ayimi nĩpáwiro wigf dĩñf tĩni néra warĩñoĩ. Ayĩnání seyíné óf Gorixo rfwéná dĩñf anĩñf íníná ñweapfřfá nánĩ seiapĩnfá nánĩ onĩgf

inijiyikwfnimi páwipfrí nání anijf minf o rijfpimi nixfdiro éfrixini.

“*Ámá íkftánijf imónijoi.*” uréwapiyijf nánirini.

¹⁵ “Mimónf wftá rókiamoarigftáwa wigf dijf íniminiyf sfwí sayf sf roarijyf yapf nimónimána aiwf seyfné tfámniñ nibirfná sipfsipf yapfnijf awayini yarigftápa nimónimi seaimeapfrfárini. Ayináni sijnwf tñni erfñni.

¹⁶ Seyfné íkftá nanf wéfná niwiniirfná ‘Ana nanfnarini.’ riro sipí wéfná niwiniirfná ‘Ana sipinarini.’ riro yarigftápa sipí imónijf mimónf wftá rókiamoarigftáwa yarigftápi niwiniirfná ‘Yapf ríneaíwapiyarijoi? Nepa Gorixoyáowamani.’ yaiwífrixini. Ámá yapf seyfné seaíwapiyantiro bfáyf ekirikwfnijf imónijoi. Wainf sogwf ekirikwfyo darigftáranif? Oweoi! Íkftá pikf sogwf enjwixfyo darigftáranif? Oweoi! ¹⁷ Ripf eni axfpirini. Íkftá nanfyf sogwf nanf wearijfrini. Sipíyf sogwf sipí wearijfrini. ¹⁸ Íkftá nanfyf sogwf sipí wepaxf mimónini. Sipíyf sogwf nanf wepaxf mimónini. ¹⁹ Íkftá nñni sogwf nanf miwéfyf nidikáriro rfá ikeaárarigftáranif. ²⁰ Ayináni seyfné íkftá sogwfyo niwiniirfná nijftá imónarigftápa sipí imónijf mimónf wftá rókiamoarigftáwa yarigftápi niwiniirfná ‘Gorixoyáowamani.’ yaiwífrixini.

Gorixo “Joxi nání nioni majfárini.” uriniginirf uréwapiyijf nánirini.

²¹ “‘Ámá Jisasomi “Ámináoxini, Ámináoxini” urarigftá nñni xegf xano, anfnami jweanjo xwioxfyo mímeámf nerf píranijf umenjweante páwipfrfárini.’ miyaiwipani. Ámá xfo wimónarijfpf xfdarigftá gíyf gíyf, ayfniñ nfpáwiro jweapfrfárini. ²² Sfá Gorixo ámá niyonf mí ómómiximf enfáyimi ámá obaxf re nrayipfrfárini, ‘Ámináoxini,

Ámináoxĩni, nene yoŕ joxiyáyo dání xwiyfá wíá rókiamoagwárĩni.’ nĩnĩrĩro ‘Yoŕ joxiyáyo dání imfó mĩxĩ umáinowáragwárĩni.’ nĩnĩrĩro ‘Yoŕ joxiyáyo dání emimf obaxĩ wíwapiyagwárĩni.’ nĩnĩrĩro epfĩfá enagi aiwi ²³ áamá niyfá sĩŋwĩ anĩgfe dání re urĩmfárinĩ, ‘Seyĩné nání nionĩ nĩjĩfá wí mimónĩŋĩni. Rĩkĩkĩrĩfó yarĩgĩfáyné nionĩ pĩnĩ nĩnĩwiárimĩ úpoyĩ.’ urĩmfárinĩ.

Anyĩ mirarĩgĩfíwaú nání uréwapiyĩŋf nánírĩnĩ.

²⁴ Áamá gĩyf gĩyf nioniyá xwiyfá rĩpi arfá nĩnĩrĩ xĩxenĩ e nĩnĩxĩdĩrĩnáyf ayf áamá sĩŋá anyf nĩmirĩrĩfná dĩŋf pĩránĩŋf neŋwĩperi xwíá nĩmiga nĩwerĩ sĩŋá piará ínĩmĩ yapĩnĩŋfĩnamĩ dání sĩŋá piará anyf mĩrĩnĩfápi e dání nĩkĩkĩróa niyapĩrĩ mĩrarĩŋónĩŋf imónĩŋoi. ²⁵ Inĩá earĩ inĩgĩf waxf xwé weapĩrĩ rfwĩpĩ erĩ nerĩ aiwi aniwá sĩŋá ínĩmĩ yapĩnĩŋfĩnamĩ dání nĩkĩkĩróga yapĩnĩŋagĩ nání mĩkwierómioanĩnĩgĩnĩ. ²⁶ Áamá gĩyf gĩyf xwiyfá nionĩ rarĩŋápi arfá nĩniro aí xĩxenĩ mepa nerĩnáyf ayf áamá sĩŋá anyf nĩmirĩrĩfná majĩmajfá nĩkárĩnĩrĩ inĩkĩyo seáyĩ e dání sĩŋá nĩkĩkĩróa niyapĩrĩ mĩrarĩrĩŋónĩŋf imónĩŋoi. ²⁷ Inĩá earĩ inĩgĩf waxf weapĩrĩ rfwĩpĩ erĩ yarĩfná aniwá nĩkwierónowirĩ rĩwf nĩra piéronĩnĩgĩnĩ.” Jĩsaso e nurĩrĩ ²⁸⁻²⁹ xwiyfá api nĩpĩnĩ rĩxa nĩra nũsáná enáná áamá e epfroyf egfáyf o ŋwf ikaxf eánĩŋfpi mewegfáwa uréwapiyarĩgĩfápa muréwapiyĩ nénf tĩŋónĩŋf uréwapiyarĩŋagĩ nání ududf néra ugfwaxĩnĩ.

8

Peyiyf imónĩŋf womĩ naŋf imĩxĩŋf nánírĩnĩ.

¹ Jĩsaso nuréwapiyĩsáná dĩwf mĩŋfyo dání weaparfná oxf apĩxf nĩáwf obaxf nũmĩ weaparfná re enĩnĩgĩnĩ.

² Ámá peyiyí imóniñf wo nibiriñ nìwímeariñ miñf xwíáyo ñkwíroriñ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, joxiñ nioniñ nání ‘Nañf owimíximiñiñ.’ ñiyaiwiríñá ananiñ nañf nimíxipaxoxiriñiñ.” uríagiñ ³ Jisaso wé feapá ñiwiriñ seáyí e ñiwikwiáriñiñ “‘Joxiñ nañf oimóniniñ.’ nimónariñiñ. Ríxa nañf imóneñiñ.” uráná re eñiñiginiñ. Peyiyí imóniño nañf imóníagiñ ⁴ Jisaso re uríñiñiginiñ, “Joxiñ nioniñ nañf simíxíáyí nání amíná nuriñ ámáyo áwanf murípaniñ.” nuriñiñ ámá o Moseso eñiná ñwí ikaxí ragípiñ mé ámáyo xewaniño áwanf nura emeniñginiñiñ e nuriñiñ ámiñ re uríñiñiginiñ, “Amíná apaxípaniñf imónígfáwa tñf e nání nuriñ womí síwá ñiwiniñiñ nañwí rídiyowá nání negí arfo Moseso eñiná sekaxí nearagíyí bí miñiñ wíriñixiniñ. Goríxo nání rídiyowá siáriríñ joxiñ nañf imóníípiñ nání áwanf ririñ oeniñiñ miñiñ wíriñixiniñ.” urowáriñiñiginiñ.

Porisí woyáyí womí nañf imíxiñf nániriñiñ.

⁵ O añf yof Kapaneamiño rémóaná wauyí porisí amíná imóniñf wo ñiwímeariñ waunf rixiñf nuriñiñ ⁶ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, gf inókiniñf nimóniriñ omiñf niiriño eñf ñíniñ síwímíñ nerí ñíweríñ ríniñf xwé winariñiñ. Ananiñ nañf imíxiréiniñ?” uríagiñ ⁷ Jisaso re uríñiñiginiñ, “Ananiñiñiñ. Nioniñ nuriñ nañf imíximíñiñiñ.” uríagiñ aí ⁸ porisí amíná imóniño re ñiyaiwiriñ “Porisí wa nioniñ íñimiñ nuríniñfpa simíxíyí eníñ Jisasomiñ íñimiñ wuríniñiñ.” ñiyaiwiriñ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, nioniñ ámá wé róniñf joxiñ tñniñ xixentiñ mimóniñagiñ nání joxiñ gf añfyo fwiapíxaxí mimóniniñ. E nerí aí joxiñ re dání ‘O nañf oimóniniñ.’ ráná gf omiñf niiriño nañf imóniniñoiñ. ⁹ Ayí rípiñ nání searariñiñiñ. Nioniñ ení ámá omiñf ‘Ayí ayí eí.’ ñirariñfáwamiñ íñimiñ

wuríníngíní. Nioní ení porisí wa ínīmí nurfíníngó. Womí ‘Joxí anjé ut.’ uráná sa ananí arfá nínirí waríngíní. Womí ‘Beí.’ uráná sa xixení baríngíní. Gí inókíníngí niaríngí womí ‘E eí.’ uráná xixení yaríngíní.” urfagí ¹⁰ Jisaso arfá e níwirí nání ududí nerí áamá xfómi númí waríngíngí níkinímónirí re uríngíníngí, “Isíreriyíné woxí áamá ro dínjé seáyí e nínikwírorí yaríngípa xixení e dínjé míníkwíroaríngí síngwé raníngíní. ¹¹ Nioní re searíngíní, ‘Áamá Goríxo xegíyí xwioxíyo mímeámí nerí píraníngí umejweanáná éamá obaxí sogwí fwiaparíngímíní jweagíyí tíní sogwí wearíngímíní jweagíyí tíní níbíro segí arfowa Ebírífamo tíní Aisako tíní Jekopo tíní nawíní aní níjwearo aiwá níprífaríní. ¹² E nerí aí Isíreriyíné, Goríxo anjépxé xwioxíyo mímeámí níseairí seamejweapaxíyíné Goríxo mejweané dání sfá yíníngímí seamoaiáná e dání mímeníngwé ayíkwí mísearínfá enagí nání jwé earo manjé sfwé ríkwíníro epírfaríní.’ searíngíní.” nurírí ¹³ wauyí porisí áminá imóníngómí re uríngíníngí, “Díxé anjé ut. Joxí ‘O e epaxoríní.’ níniawírí dínjé níkwíroaríngí xixení ríxa oimóníní.” urowáraná axíná xegí omíngí wíaríngí ríxa nanjé imóníngíníngí.

Pitaomí xíneagwímí nanjé imíxíngí náníríní.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anjéyo nípáwiríná weníngí éyí wíníngíníngí. Pitaomí xíneagwí wará rfá pírfé wíaríngí íkwíaríngíyo sá riyí wejagí níwínírí ¹⁵ wé seáyí e ikwíaráná re eníngíní. Rfá pírfé píní wíaráná níwíápínímeartí Jisasomí aiwá níxerí wíngíníngí. ¹⁶ Ríxa sogwí wéáná áamá e dánjéyí wígí áamá imfó dínjé xíxéroaríngíyí obaxí o tínjé e níméra níbíro wáraná oyá xwíyífá tíní míxé umáínówaráyírí símíxíyí níní ení píraníngí imímíxímí erí eníngíní. ¹⁷ Goríxoyá xwíyífá

wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríniŋo áamá xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání xwíyíá níriří eanŋí rípi, “Xewaníŋo negí simíxíyí tñní uranŋí tígíáyí tñní nanŋí imímíxímí eníáríni.” ríŋípi ríxa xíxeni imóníni nání Jisaso e eníniŋíni.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígíá náníriŋíni.

¹⁸ Jisaso áamá oxí apíxí obaxí omí ikwíkwierŋí wiaríŋagíá níwíniří xegí wiepísaríŋowamí sekaxí re uríŋíniŋíni, “None ipíwámí jíaríwámí dání xemoaní nání ewéyo píxemoáníŋoyí.” uraríná ¹⁹ ŋwí ikaxí eaníŋípi mewegíáyí wo níbiri re uríŋíniŋíni, “Nearéwapiyaríŋoxíni, anŋí amí gímí gímí nání úáná nioní númí ríxíđímémíáríni.” uríagi ²⁰ o re uríŋíniŋíni, “Sfíwí sayí sá weníá nání sfíŋá siríříkí tñíříni. Inŋí ení sá weníá nání níyiniŋí tñíříni. E nerí aí ámá imóníŋáoní sá wémíá nání anŋí wí meníni.” uríŋíniŋíni. ²¹ Xegí wiepísaríŋíyí amí wo re uríŋíniŋíni, “Ámínáoxíni, gí ápo tñí níŋweanísáná o ríxa péáná xwíá níweyárimoní númí ríxíđímémíá nání ananírani?” uríagi aí ²² Jisaso áamá xíomi díŋí míwíkwíroarígíáyí nání re uríŋíniŋíni, “Xegí píyí wíá xwíá weyáříříxíniří sfíŋwí níwíniří nioní númí níxíđei.” uríŋíniŋíni.

Ipí imeamíkwí yaríŋípi samíŋí imíxíŋí náníriŋíni.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríŋowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání nímeámí waríná re eníniŋíni. ²⁴ Ríwípi xwé nerí iniŋí imeamíkwí neríná ríxa ewépa míwiáromíniří yaríŋagí aiwí Jisaso sá maiwí weŋagí ²⁵ wiepísaríŋowa nuro saiwiáří níwiro re urígíawixíni, “Ámínáoxíni, ríxa níneamíwiáropaxíříni. Arírá neaiŋí.” uríagi ²⁶ o

re urɨɨnigɨnɨ, “Dɨɨɨ onɨmiáɨɨ nɨkwɨroarɨgɨfoyɨné pí nánɨ wáyɨ seainarɨnɨ?” nurɨmɨ nɨwiáɨpɨnɨmearɨ re rɨɨnigɨnɨ, “Imɨɨɨ tɨnɨ iniɨgɨ tɨnɨ samɨɨɨ oweárɨnɨ.” ráná re eɨnigɨnɨ. Imɨɨɨ pɨnɨ wiárɨrɨ iniɨgɨ wɨɨwɨ mé rɨwoárɨrɨ nerɨ ɨɨɨɨá imónárɨɨnigɨnɨ. ²⁷ ɨɨɨɨá imónárɨgɨ nɨwɨnɨro re rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ, “Pí ámáorɨanɨ? Imɨɨɨ tɨnɨ iniɨgɨ tɨnɨ arɨá nɨwirɨ samɨɨɨ weárɨfayɨ.” rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ.

Ámá imó xɨxéroarɨgɨíwaúmi mɨxɨ umáɨnɨɨɨ nánɨrɨnɨ.

²⁸ O tɨnɨ xegɨ wieɨsariɨɨowa tɨnɨ orɨwámɨ dánɨ ámá yoɨ Gadarayɨ aɨɨɨɨ tɨɨɨ e nɨwiékɨnɨmearo ewéyo dánɨ ayoááná ámá imó dɨɨɨ xɨxéroarɨɨɨ wáu —Awaú imó nimónɨri sayɨ e roɨgɨɨ nánɨ ámá óɨ ayimɨ mɨpwarɨgɨfárɨnɨ. Awaú xwárɨpá ámá tayarɨgɨfá tɨɨɨ aɨwɨ e dánɨ nɨbɨri nawɨnɨ órórɨ ninɨro ²⁹ xwamiánɨ re urɨgɨfisixɨnɨ, “Niaíwɨ Gorɨxoyáoxɨnɨ, joxɨ pí neaimɨnɨrɨ barɨɨnɨ? Gorɨxo rɨwéná rɨnɨɨ neaiapɨnɨfá sɨnɨ eɨjáná joxɨ rɨnɨɨ neaiapɨmɨnɨrɨ rɨbarɨɨnɨ?” nurɨro ³⁰ odɨpɨ obaxɨ bɨ ná jɨfamɨ nɨrómáná aiwá narɨɨgɨfá nɨwɨnɨro ³¹ rɨxɨɨ re urɨgɨfawɨxɨnɨ, “Joxɨ mɨxɨ nɨneamáɨnɨrɨnáyɨ, odɨpɨyo oxɨxérópoyɨnɨrɨ sɨɨwɨ neanei.” urɨgɨfá ³² o “Emanɨ!” urɨgɨ ámá awaúmi pɨnɨ nɨwiárɨmɨ odɨpɨpimɨ xɨxéróáná re eɨnigɨnɨ. Pɨmanɨ mɨwiáronɨmɨ aɨnɨ imegɨnɨ wéɨfáyɨ ipɨyo igwɨfá nuyɨroro iniɨgɨ nɨnamiro pɨyɨ egɨfawɨxɨnɨ. ³³ Pɨyɨ éagɨfá odɨpɨ awɨ mearoarɨgɨfáwa sɨɨwɨ e nɨwɨnɨmɨ wigɨ aɨɨ apimɨ nánɨ mɨrɨ nuro odɨpɨ iniɨgɨ namɨfáɨ tɨnɨ ámá imó xɨxéroarɨgɨíwaú enɨ nanɨ imónɨri éɨpɨ tɨnɨ nánɨ repɨyɨ wíáná ³⁴ ámá oxɨ apɨxɨ nɨnɨ aɨɨ apimɨ dánɨɨɨɨ Jisasomɨ wímeanɨro nánɨ nuro omɨ nɨwɨnɨro rɨxɨɨ “Joxɨ neneyá xwɨfá re pɨnɨ nɨneawiárɨmɨ wɨ e nánɨ uɨ.” urɨgɨfawɨxɨnɨ.

9

Ámá enj nfní sɔwímí enjómí nanj ímìxìnjí nánìrìní.

¹ Jisaso ewépámí nìpìxemoánìrì nìjwearì nìmeámí orìwámí dání nìxemoaurì xegí anj jwearìnjípímí nìrémorì jweanáná ² re enjìnjìgìní. Ámá wa ámá enj nfní sɔwímí enj wo íkwianjwíyo nìtìmáná nìmeámí báná Jisaso awa “O ananì nanj neaimìxìyìpaxírinì.” nìyaiwiro xíomí dìnj wìkwíroarìnjagí nìwìnrì enj sɔwímí enjómí re urìnjìnjìgìní, “Ámá roxìní, joxì ayá sɔwí mìrìropanì. Íwí joxì yarìnjìpì rìxa yokwarìmí síárìní.” uráná re enjìnjìgìní. ³ Jwí ikaxí eánìnjìpì mewegíáwa wigí xwioxíyo dání dìnj re nìpìkìga ugíawìxìní, “Ámá ro ‘Gorìxo yarìnjìpì epaxonìrìní.’ nìyaiwirì nìrìrìfná Gorìxomì rìperìrì umearìní.” Ínìmì dání dìnj e yaiwìarìnjagí nánì ⁴ Jisaso dìnj adadí nìwirì nìjǎá nimónìrì re urìnjìnjìgìní, “Pí nánì segí dìnjyo dánì ‘O Gorìxomì rìperìrì numerì yarìní.’ nìaiwìarìnjòí? ⁵⁻⁶ Nionì enj sɔwímí enjómí ‘Dìxí íwí yarìnjìpì rìxa yokwarìmí síárìní.’ uráná soyíné ‘O néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrìréoí? Omì ‘Nanj nimónìrì nìwiápǎnìmeámí anj úí.’ uráná soyíné ‘O néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrìréoí? Íwí yarìnjìpì yokwarìmí nìwiirìfná ínìmì imónìnjagì nánì e yaiwìpaxí mimónìní. E nerì aiwí ámá imónìnjáonì nánì ‘O xwǎá tǎyo nìjwearìfná enì íwí yarìgǎpì yokwarìmí wiinì nánì néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrì nánì sìnjwí nanǎpoyì.” nurìrì ámá enj nfní sɔwímí enjómí re urìnjìnjìgìní, “Joxì nìwiápǎnìmearì dìxí íkwianjwí nìxopemìxìrì nìmeámí úí.” uráná ⁷ o nìwiápǎnìmeámí xegí anj e nánì urìnjìnjìgìní. ⁸ Xegí anj e nánì úagì oxí apìxí e epíroyí egíáyí sìnjwí e nìwìnrò nánì dìnj nìyeawárrò “Gorìxo ámá ro néní tǎjónìnjí

wimixinirfani?" niyaiwiro xfomi yayf seayimi dani umegfawixini.

Matiyuomi "Nixfdei." urinj nanirini.

⁹ Jisaso e pni niwiarimi nurina ama wo xegf yof Matiyuoyi riniho takisf nani nigwf uraparigfa opisf anjyo riwo nweanagi niwiniri re urinjiginini, "Nioni nixfdimérixini." urfagi o niwiapnimeari numi uxfdinjiginini. ¹⁰ Jisaso xegf wiepsarihowa tni anj Matiyuoya nani nuro aiwa narina ama takisf nani nigwf uraparigfayf tni fwf arki yarigfa winiyf tni omi niwimearo nawini aiwa narinagfa ¹¹ Parisiowa sinjw e niwiniro xegf wiepsarihowami re urigfawixini, "Segf searéwapiyarinj ro pi nani ama takisf nani nigwf nearaparigfa tiyf tni fwf arki yarigfa tiyf tni nawini ninjwearo aiwa ninjoi?" urfagfa ¹² Jisaso arfa e niwiri xewaniho nani "Ama fwf yarigfayo arira wiminiri nani weapinjorani?" oyaiwipoyiniri ewayf ikaxf re urinjiginini, "Ama simixf miyarigfayf xwirf tinj e nani warigfarani? Oweoi, simixf yarigfayini xwirf tinj e nani warigfarini. ¹³ E nerf ai soyfne nuro xwiyfa enina wfa rokiamoagf Xoseao niri eanf ripi, "Ridiyowan Gorixon nani nifrixini." minimonarinini. "Ama wyo nani ayá nurimixiro arira wifrixini." nimonarinini. niri rfwaminj eanf apimi fa nroro nijfa imonipoyi. Ayf ripi nanirini. Ama 'We roni nj yarinhwaénexini.' yaiwinarigfayo 'Nioni tfamini bipoyi.' urimirinini nani weapinamani. 'fwf yarinhwaénexini.' yaiwinarigfayo nani weapinarini." urinjiginini.

"Dixf wiepsarinjyaf aiwa njwfa minjwirarinayarinjoi." urigfa nanirini.

¹⁴ Jono wayf numeaia warinjoya wiepsarijowa Jisaso tñf e nani nibiro re urigfawixini, “None tñni Parisiowa tñni Gorixo none nani yayf owinintri aiwa ñwfa ñwirarinayarinagwi aiwi dixf wiepsarijowa pi nani aiwa ñwfa minwirarin yarino?” uragfa ¹⁵ Jisaso xewanino nani “Omi wa nipikimana enana wiepsarijofy dñf sipi niwirina aiwa ñwfa ñwirarinipfrarin.” oyaiwipoyintri ewayf xwiyfa re uriniginini, “Ama apixf sñf meao xegf ama imonigtayf tñni gweanana o nani dñf sipi wipaxf menini. E nero ai ama wa omi aninimixana ina aiwa ñwfa ñwirarinipfrarin.” uriniginini. ¹⁶ “Xwiyfa Parisiowa nearewapiyarigfapi tñni Jisaso sñf nearewapiyaripf tñni kumixpaxf mimonini.” oyaiwipoyintri ami ewayf ikaxf nuriri re uriniginini, “Ama wigf sorfa axeninagi niwinrona rapirapf sini mikikarinif bi nimearo urf of ininumi niproro gw kiwearigfaman. E nerinayf, igfa eanana rapirapf sñf pifofapi nikikarinirina uru xwe naxega unfarin. ¹⁷ Ripi eni ama inigf wainf sñf memé wara sixf urfwami iwajfa yarigfaman. E nerinayf, memé wara sixfwa nupiyinirina inigf wainf puri sixfwa xwifia ikixeniri e eniginini. Wainf sñfyf memé wara sixf sñfwami ylanayf, wara tñni inigf tñni nipiaini nanf enino.” uriniginini.

Apixf ragf anif pwarinf wimi nanf imixiri miáf penf wimi nanf imixiri enf nanirini.

¹⁸ Jisaso xwiyfa api sini e urarina re eniginini. Jundaya rotu anf mewenf wo nibiri Jisaso sikwf tñf e minf xwifayo nikwrori re uriniginini, “Gf miáf rixa pearini. E neri ai joxi nibiri we seayf e wikwiranana nanf oeni.” uragf ¹⁹ o niwiapnimeari numi nurf wiepsarijowa eni nawini warina ²⁰⁻²¹ re eniginini.

Apixí wí —Í xegí ragí aníjé pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjíríní. Í “Niíní oyá iyáyoní amáf níróníríná nanjé imónim+níyírání?” níyaiwia nírírí ríwíyo nírónapimáná Jisasoyá iyáyo síríví jé amáf róníjínigíní. ²² Amáf róníagí Jisaso níkinimónírí ímí síjwí níwínírí re uríjínigíní, “Gí ineyí, ayá síwí mírropaní. Jíxí dínjé nínikwíroríjéjímí dání eríkiemeáníní.” uráná í ríxa nanjé imóníjínigíní. ²³ Jisaso e dání nuri rotú anjé mewenoyá anjé e níremorí oxí apixí epíroyí níyárimáná jwapé ríro webfí ríro nero yaiwíníjé yaríjagí níwínírí ²⁴ re uríjínigíní, “Ríxa peyeápayí. Miái píyí meníní. Sa sá wení.” uríagí ayí ríjé nuri yaríjagí aí ²⁵ níni miái tíjé e píni níwíarími ríxa nípeyeámáná enjáná o nípáwírí miáimí wéyo fá nímaxírírí mféyoááná re eníjínigíní. Miái wíápínímeaníjínigíní. ²⁶ Í wíápínímeágí xwíyíá o éjé níni xwíyíá anjé níyoní rínárímeníjínigíní.

Síjwí supáríjéí waúmí nanjé wímíxíjé níni.

²⁷ Jisaso e dání waríná amá síjwí supáríjéíwaú númí nuxídírí ríaiwá re uríjísixíní, “Néjé míxé ináyé Depitómí xiáwoxíní, yawawi ananí wá yeawianíréní?” nuri ²⁸ o ríxa anjéyo nípáwírí jwéanagí awaú ení nípáwírí wímeááná Jisaso yaríjé re wíjínigíní, “Awagwí dínjé nínikwírorí ‘O ananí síjwí supáríjéíwíyí nanjé yeaimíxíjéjímí.’ ríníaiwíaríjéí?” uríagí awaú “Oyí, Ámínáoxíní, joxí e epaxoxíríní.” uríagí ²⁹ o egí síjwíyo wé fá nuxírírí re uríjínigíní, “Awagwí dínjé níkwíroaríjéípa xíxéní oimóníní.” uráná re eníjínigíní. ³⁰ Awaú síjwí noxoari aníjísixíní. Síjwí noxoari aníjéí Jisaso aríjé jiyíkí norí re uríjínigíní, “Awagwí nioní eafípi amá wíyo áwanjé murímepa éisixíní.” uríagí

ai ³¹ awaú o t́ńj́ e dáni nuríná x́to wířpi náni ami ami repýř ńwia emegf́isixini.

Mańj́ ṕřónarıńj́ womi nańj́ wimixińj́ nánirini.

³² Jisaso e dáni warf́ná áma wí wigf́ áma imf́o dńj́ xixérońagi náni mańj́ ṕřónarıńj́ wo Jisaso pwarıńe náni nımeámı nıbıro wárána ³³ o imf́oyo mıxř umáinowárána mańj́ ṕřónarago rıxa xwiyf́a rarıńagi oxř apıxř e epf́royř egf́ayř sıńwř e éagi nıwınıro ududř nero re nıra ugřawıxini, “Aga eńj́ná eńj́ná aiwi Isıřerene áma wo e yarıńagi wınagwámanı.” nıra úagřa aiwi ³⁴ Parisiowa re rıgřawıxini, “Obo, imf́oyo umeńwearıyá dńj́ t́ni mıxř umáinowárarıńřrini.” rıgřawıxini.

Jisaso áma náni wá wianıńj́ nánirini.

³⁵ Jisaso Judayf́ya ańj́ xwéyo t́ni onımiáyo t́ni nemeřná wigf́ rotú ańj́yo nıpáwıř uréwapıyemeř xwiyf́a yayř winıpaxřpi —Apı Gorıxo áma x́to xegř xwıoxf́yo mımeámı neri pıřanıńj́ umeńweanıřpi náni rıńıńj́pıřini. Apı náni wář urımeřı áma sımıxř xıxegřni yarıgřáyo t́ni uranı xıxegřni imónıgřáyo t́ni nańj́ imimıximř wiemeřı neřf́ná ³⁶ áma oxř apıxř epf́royř egf́ayř sipısipř xiáwo mayř neřf́ná úrapı nero dńj́ sımıgwřa nıyınıřónıńj́ wıároarınarıgřapa yarıńagřa nıwınıřı wá nıwianıřı ³⁷ áma xwiyf́a Gorıxoyá wář urımeřřa náni obaxř mimónıńagi náni xegř wieřsarıńj́yo re urıńıńıgini, “Aiwa omıńj́yo pıřıřřı inarıńagi aiwi áma nımıřřa náni obaxř menini. ³⁸ Ayınanı Gorıxomi rıxıńj́ re urřpoyř, ‘Áma aiwa apı rımiıřřı náni dıxř omıńj́ t́ńj́ e náni uowářřıřıxini.’ urřpoyř.” urıńıńıgini.

10

Wáf wurimeiarigfáwami enj siox weámixowáriti sekaxí uriti enj nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepisariñí wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánipoyí.” nurimáná awa áamá imíó diñí xixéroariñíyo mixí umáinowáriti áamá simixí xixegíni yarigfáyo tñni uraní xixegíni imónigfáyo tñni nañí imixiro epaxí imónífrixiniri enj weámixowáritiniginí. ² Xegí wáf wurimeiarigfáwa, wé wúkaú síkwí waú imónigfáwa wigí yoí rowarini. Xámñjo Saimonorini. Ámí yoí bí Pitaoyí wírinñgorini. Xegí xogwáo Adíruorini. Sebediomí xewaxowáu Jemiso tñni xogwáo Jono tñnirini. ³ Piripo tñni Batoromuo tñnirini. Tomaso tñni Matiyuo tñni —O takisí nání nigwí urápagorini. O tñnirini. Arípiasomí xewaxo Jemiso tñni Tadiaso tñnirini. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mixí oxí dowáraneyí.” rarigfáyí tñni nawíni níkumixiniri emeagorini. O tñni Isikarioti dánj Judaso —O Jisaso nání miyí urñgorini. O tñnirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwí waú awamí nurowáritiná sekaxí nuriri re urñniginí, “Soyíné nuróná émáyíyá añí tññimíni mupani. Samariayí —Ámá ayí Judayí tñni xepíxepá rónarigfáyítrini. Ayíyá añíyo nání ení mupani. ⁶ Soyíné negí Isíreriyí —Ayí sipísipí xiáwo píraníñí mímeariná amí amí uniamoarñññí imónigfáyítrini. Ayí tññí e nánini úpoyí. ⁷ Soyíné nuróná wáf re urímerfíni, ‘Goríxo xío xegí xwioxíyo míméamí níneari neameñweani añwi ayo enagi nání segí íwí yarigfápi ríwíimíni nímamoro nísanñro ñweáfríxini.’ urímero ⁸ áamá simixíyo nañí imímíximí ero áamá péfáyo diñí siox numímero saiwiárfí wiro áamá peyíyí tífáyo wigí wará nañí wimixiro imíó

diŋŋ xixéroariŋŋyo mixŋf umáinowáritro eméfrixini. Soyŋné nioni enŋf éániŋŋf anipá enŋf seaámixowárfáyŋf nánŋf soyŋné áamá simixŋyo nanŋf imimiximŋf niwirŋná niŋwŋf nánŋf murŋpa nero sa anipá nanŋf imimiximŋf wífrixini. ⁹ Soyŋné niwanitro nerŋná niŋwŋf sixŋf ímoarigŋfáyo niŋwŋf xwéranŋf, onimiáranŋf, nimearo sixŋf nímore ni meámŋf mupa ero ¹⁰ íá árupianŋf aí tŋni nimanimŋf mupa ero iyŋfá wúkaú raiwakiyŋf mepa ero siŋkwŋf sú niyiniŋro aiwiŋf ámiŋf waú mi meapa ero xoyŋwá ni maxiriŋimŋf mupa ero éfrixini. Ayŋf rŋpi nánirini. Áamá arŋrá wiarigŋfomiŋf ananŋf aiwá miniŋf wiarŋgáŋfá nánŋf soyŋné enŋf aiwá ananŋf seaipŋpŋrŋfá enŋgŋf nánŋf amŋpi ni meámŋf mupa éfrixini. ¹¹ Anŋf xwé bimŋranŋf, onimiá bimŋranŋf, ni rémorŋná áamá anŋf apimiŋf ŋweagŋfáyŋf áamá go go íwŋf amŋpiŋf miyarŋgomiŋf niwinŋrŋná oýá anŋyo ni páwiro anŋf apimiŋf pŋniŋf niwiárimŋf upŋrŋná nánŋf o tŋniniŋf wéfrixini. ¹² Áamá ‘O tŋni oweaneyŋf.’ yaiwífoýá anŋyo ni páwirŋná ayo yayŋf niwiro ‘“Gorŋxo píranŋŋf oseamenti.” neaimónariniŋf.’ urŋfrixini. ¹³ Ayŋf enŋf yayŋf ni seairo segŋf pŋné arŋfá seaipŋrŋf nánŋf wimónánáyŋf, soyŋné yayŋf niwirŋná urŋfápiŋf ananŋf ‘Xe oimóniniŋf.’ yaiwífrixini. Ayŋf e mi seaiŋpa seaíanáyŋf, soyŋné yayŋf niwirŋná urŋfápiŋf ‘Anipá oimóniniŋf.’ yaiwífrixini. ¹⁴ Áamá giyŋf giyŋf wigŋf anŋyo nánŋf ni seaipemeámŋf mupa ero soyŋnéyá xwiŋfá arŋfá mi seaimónŋpa ero éánáyŋf anŋf iwámŋranŋf, anŋf apimiŋranŋf, pŋniŋf niwiárimŋf nurŋná áamá e ŋweagŋfáyŋf ‘Gorŋxo xeanŋŋf neaikárinŋfá nánŋf tiyŋf réoiŋf?’ oýaiwipoyiniŋrŋf segŋf siŋkwŋfyo siŋf xénŋŋfpiŋf pŋrŋf wiaikimŋf niyárimŋf úfrixini. ¹⁵ Nioniŋf nepa seararŋŋiniŋf, ‘Sŋfá Gorŋxo áamá niyonŋf mí ómómiximŋf enŋfáyimiŋf áamá enŋiná anŋf yoŋf Sodomŋyo ŋweagŋfáyŋf tŋniŋf Gomora ŋweagŋfáyŋf tŋniŋf aga rikikirŋfó néra wagŋfáyo Gorŋxo xeanŋŋf rŋfá

tñjť wikárinťá ejagi aiwi áamá soyťné arťá mĩsealĩáyo xeanĩjť ayo wikárinťápa axťpi xixeni e wikárinťámaniť. seararĩjťiniť.

“Xeanĩjť seaĩmeanťáriniť.” urĩjť nánĩriñiť.

¹⁶ “Nioniť soyťné sipĩsipť mĩxť xixe mepa yarĩjťniñjť imónĩgťoyťné áamá sťwĩ sayťniñjť imónĩgťáyť tñjť e nánĩ searowárarĩjťiniť. Ayinániť soyťné nuróná áamá ayť nánĩ sĩjťwť tñniť úťrixiniť. Sidĩrť yarĩjťpa dĩjť émi saĩmť moro inť xawiówť uyťniť biť mé awayiniť yarĩjťpa ero néra úťrixiniť. ¹⁷ Soyťné nioniť nixťdarĩjagťa nánĩ áamá wĩťá nĩseaxero negť Judayť áminá xwĩrťxť mearĩgťáwa tñjť e xwĩrťxť seamepťriť nánĩ seawárĩro negť rotú añťyo dánĩ sťkwťá ragť puntĩ nánĩ seaearo ¹⁸ soyťné pťné nioniyá émáyť arťá egťe dánĩ áwanť urĩpťriť nánĩ gapĩmanowa tñniť mĩxť ináyowa tñniť tñjť e nĩseameámĩ nuro seawárĩro epťrťáriniť. ¹⁹ E seawárĩpťrťa aiwi rĩxa xwiťyťá urĩpťriť inániniť Gorĩxoyá dĩjť tñniť urĩpťriť ejagiť nánĩ ayá sťwť nĩsearorĩ ‘Arĩre uranĩréwiniť? Pĩ pĩ uranĩréwiniť?’ mĩyaiwipa éťrixiniť. ²⁰ Ayť rĩpť nánĩ seararĩjťiniť. Awa rĩxa xwĩrťxť seamearťná segť dĩjťyo dánĩ urĩpťrťámaniť. Segť séno Gorĩxoyá kwĩyťpimiť dánĩ urĩpťrťá ejagiť nánĩ ayá sťwť nĩsearopa éťrixiniť. ²¹ Xiráxogwáowauť wťo Jisasomi xťdarĩjagiť nánĩ wťo áamá wĩ omĩ opťkĩpoyiniťriť mĩyť urĩriť xano xewaxo nánĩ mĩyť urĩriť niaĩwťyť xaniťyauť nánĩ mĩyť urĩro epťrťáriniť. ²² Soyťné nioniť dĩjť nĩnikwťroro nixťdarĩjagťa nánĩ áamá nťniť sťmť tñniť seaiapťrťa aiwiť gťyť gťyť sťá yoparťpiť nioniť weapťmťáyiť nánĩ enť neánĩro ŋweáťáyťné Gorĩxo ananiť yeáyť nĩseayimixemeanťáriniť. ²³ Aňť bimiť nĩseapĩkianĩro nánĩ númiť seaméánáyť, ámiť aňť bimiť nánĩ éť úťrixiniť. Nioniť nepa seararĩjťiniť, ‘Isĩreriyť añťyo pťné nioniyá

wíyo sɪnɪ murɪnɪŋáná áamá imónɪŋáonɪ weapɪmɪfárɪnɪ. seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

²⁴ Jisaso xegɪ wiepɪsarɪŋowa “Omɪ sɪpɪ wikárɪpɪrɪfá eŋagɪ nánɪ none enɪ sɪpɪ neaikárɪpaxɪrɪnɪ.” oyaiwípoyɪnɪrɪ ewayɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Wiepɪsarɪŋowa wigɪ uréwapɪyarɪŋomɪ seáyɪ e imónarɪgɪfámanɪ. Xɪnáiwánɪŋɪ nimónɪro omɪŋɪ wiiarɪgɪfáwa enɪ wigɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪfomɪ seáyɪ e wimónarɪgɪfámanɪ. ²⁵ Wiepɪsarɪŋowa wigɪ uréwapɪyarɪŋo tɪnɪ xɪxenɪ nimónɪrɪnáyɪ, ayɪ apánɪrɪnɪ. Xɪnáiwánɪŋɪ nimónɪro omɪŋɪ wiiarɪgɪfáwa enɪ wigɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪo tɪnɪ xɪxenɪ nimónɪrɪnáyɪ, ayɪ apánɪrɪnɪ. Sénonɪ ikayɪwɪ imɪóyo xɪráónɪŋɪ imónɪŋoyɪ nɪnɪrɪrónáyɪ, gɪ niaíwoyɪné enɪ aŋɪpaxɪ searɪpɪrɪfárɪnɪ.

“Wáyɪ wɪpaxo rorɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁶ “Áamá fɪwɪ ínɪmɪ dánɪ éfáyɪfranɪ, ikayɪwɪ yumɪfɪ rɪfáyɪfranɪ, rɪwéná nɪpɪnɪ sɪŋánɪ imónɪnɪfá eŋagɪ nánɪ ayo wáyɪ mɪwɪpa éfɪrɪxɪnɪ. ²⁷ Xwɪyɪfá amɪpɪ nionɪ ínɪmɪ dánɪ árɪwɪyɪná searɪfáɪ soytɪné ikwáwɪyɪná áwanɪf urɪfɪrɪxɪnɪ. Amɪpɪ nionɪ yumɪfɪ ikaxɪ searɪfáɪ aŋɪ rɪkwɪyo nɪxenweámáná áwanɪf urɪfɪrɪxɪnɪ. ²⁸ Áamá nɪseapɪkíróná waránɪ seapɪkipaxɪrɪnɪ. Dɪŋɪ enɪ seaxekwapaxɪ meŋagɪ nánɪ wáyɪ mɪwɪpa éfɪrɪxɪnɪ. E nerɪ aɪ Gorɪxo wará aɪ tɪnɪ dɪŋɪ aɪ tɪnɪ rɪfá anɪŋɪ wearɪŋɪfyo seaikéaarɪpaxɪ imónɪŋo nánɪ wáyɪ wɪfɪrɪxɪnɪ. ²⁹⁻³¹ Áamá makerɪfáyo nánɪ nurɪná ɪŋɪ sirɪkwá wáu bɪ nerɪná nɪgwɪf rɪfá nɪŋɪ bɪ tɪnɪ bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. E nerɪ aɪ segɪ séno mɪwimónɪpa nerɪnáyɪ, wo ananɪ nɪperɪ xwɪfáyo píeroarɪŋɪfmanɪ. Soyɪné ɪŋɪ onɪmíapɪamɪ múrónɪŋagɪ nánɪ Gorɪxo amɪpɪ wɪ mɪwímeapa oenɪrɪ sɪŋwɪ nɪseanɪrɪnáyɪ, wɪ nɪseáímeanɪfá eŋagɪ áamá nánɪ

wáyf mepani. Segf mñfyo dfa fa ropaxf mimonñagf aí Gorixó nñfá enagf nánf re yaiwífríxíntí, ‘O nene nánf aga nñfá imonñagf nánf ananf píranñf neamenigíntí.’ yaiwífríxíntí. ³² Ámá gíyf gíyf ámáyá sñwfyó dánf ‘Jisasomí xfdarñáoníntí.’ uránáyf nionf enf gf ápo añnamí ñweañoyá sñwfyó dánf ‘O nionf nñxfdarñoríntí.’ urímfáríntí. ³³ E nerf aí gíyf gíyf nionf nánf ámáyá sñwfyó dánf ‘O nánf nionf majfáríntí.’ uránáyf nionf enf o nánf gf ápo añnamí ñweañoyá sñwfyó dánf ‘O nionf majfáríntí.’ urímfáríntí.” uríñnigíntí.

“*Kirá mñxf nánññf imonñfpa nñmeámí bñjáríntí.*”
uríñf náníntí.

³⁴ O ámí re uríñnigíntí, “Nionf nánf ‘Ámá nñyonf píyfá wírfmfáníntí bñoríntí.’ mñniawipani. Goríxoyá xwíyfá kirá mñxf nánññf imonñfpa nñmeámí bñjáríntí. ³⁵ Arfá niarígfáyf tñntí arfá mñniarígfáyf tñntí Goríxoyá Btkwfyó nñntíntí eánñfpa xepxepá orónfpoyníntí nñmeámí bñjáríntí. Xewaxo xanomí sfmf tñntí wirí xemíál xñnámí sfmf tñntí wirí xewaxo xiepí xífálmí sfmf tñntí wirí oinñpoyníntí bñjáríntí. ³⁶ Ámá xwíyfá nionfya nñxfdarígfáyf wigf ámá imonñgfáyf mñxf wimóníprfáríntí. ³⁷ Ámá gíyf gíyf xanomíraní, xñnámíraní, dñf sñxf uyarnñfpmí nionf nñyiníntí nánf mñmúrónfpa nerfnáyf, ámá nionfya imonñpaxf mimóníntí. Gíyf gíyf xewaxomíraní, xemíalmíraní, dñf sñxf uyarnñfpmí nionf nñyiníntí nánf mñmúrónfpa nerfnáyf, nionfya imonñpaxf mimóníntí. ³⁸ Gíyf gíyf ‘Jisasomí ouxfdmíntí.’ nñyairíntí aí xeanñf nñniro nñpkipífríxíntíntí mñnñxfdf éf éfáyf ayf nionfya imonñpaxf mimóníntí. ³⁹ Ámá goxí goxí

‘Nioni Jisasomi diñf niwíkwírori nuxfdírínáyf, nípíkipíríxini.’ niyaiwiri xewaniñoxi éf nimenírínáyf, diñf niyimíñfpi aníñf ñwearfa nání mearfámani. E neri aí giyf giyf éf mimenípa neri ‘Nioni Jisasomi xfdaríñagi nání áamá wí nínípkirónáyf, ayf ananírini.’ niyaiwirínáyf, diñf niyimíñfpi aníñf ñwearfa nání mearfárini.” uríñnigini.

“*Nipemeámi* seaúfa giyf giyo Gorixo nañf wiinfárini.” uríñf nánirini.

⁴⁰ O ámi re uríñnigini, “Giyf giyf soyfne wáf urímearfina arfa niseairo nañf niseairónáyf nioni searowáraníñagi nání nionfñíñf niro Gorixo nítrowárenapíñomfñíñf eni wirowaríñoi. ⁴¹ Áamá giyf áamá wo Gorixoyá wáf rókiamoaríño enagi nání ‘Áamá ro Gorixoyá wáf rókiamoaríñorfaní?’ niyaiwiri nipemeámi xegf añfyo nání úoyf rfwéná Gorixo xegf wáf rókiamoarígfáyo yayf níwiri ayá rímíxaríñfpi mñni winfápa axfpi e winfárini. Giyf áamá wo wé róníño enagi nání ‘Áamá ro wé róníñorfaní?’ niyaiwiri nipemeámi úoyf rfwéná Gorixo áamá wé rónígfáyo yayf níwiri ayá rímíxaríñfpi mñni winfápa axfpi e winfárini. ⁴² Áamá giyf giyf soyfne nioniyá seiapísaríñáoyfne enagi nání iniñgf imíñf ríñf kapíxf wá seiapánáyf Gorixo ‘Omí wíñmígní.’ yaiwífpi anípa imónfñfámani. Oweoi! Nioni nepa seararíñni, ‘Gorixo mñni winfárini.’ seararíñni.” uríñnigini.

11

Jono Jisasomi yaríñf wípisi nání urowaríñf nánirini.

¹ Jisaso xegf wiepísaríñf wé wúkaú síkwf wáu awami sekaxf e nurfísána uréwapíyemerí wáf urímerí emínirí

nánì e dání pínì nìwíarìmì Judayí anjé amì amì ikwírónìnjíyo nánì unjìnìgìní.

² Jono wayí numeaiia warìjo gwí njìweámáná arfá re wìnjìnìgìní, “Jisaso e yarìní. E yarìní.” rarìnjagfá arfá nìwirì xfo xegí wìepìsarìnjíyí waúmì Jisaso tñjé e nánì uowáráná ³ awaú nuri yarìnjé re wigfìsixìní, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo bìnífárinì.’ rarìnoxìranì? Wenìnjé nerì njìweaanì nánì wo sìnì rífa barìní?” urfagfí ⁴ Jisaso re urìnjìnìgìní, “Awagwí nuri amípì nionì yarfná sñgwí nanfípì tñní arfá nífípì tñní nánì repíyí nìwirì áwanjé urémeápiyí. ⁵ Nionì yarfná ámá sñgwí supárgfáyí sñgwí oxoaro síkwí íkí egfáyí nanjé nimónìro anjé ero peyíyí tífífáyí wará nanjé inìro arfá pírónìgífáyí arfá ero péfáyí wíápfnìmearo ámá uyípeayí xwíyífá yayí winìpaxí none wáf nemerane urarìnjwápi arfá wiro yarìnjagfá nánì Jonomì áwanjé e urémeápiyí. ⁶ Rìpì enì ‘Nionì nánì ámá go go símí tñní wíkfí dñjé “O pí rífa yarìní?” mìnìaiwipa nerfnáyí, yayí owìnìní.’ urémeápiyí.” nuowárìrì ⁷ awaú rìxa gwí anjé Jono njìweanìwá tñjé e nánì warfná ámá oxí apíxí e epíroyí egfáyo Jono nánì re urìnjìnìgìní, “Seyfne ámá dñjé meanje nánì nurfná pí ámáyo wìnanìro wagfárinì? Ámá samìnjé imìnjé onìmiápi nerì aí ríwí íwí apaxí mé wìnjwí yarìnjépa yarìnjé womì sñgwí wìnanìro wagfáranì? Oweoi! ⁸ E nerì aí pí ámáyo wìnanìro wagfárinì? Ámá rapìrapí yarapayí enjé wú yínìnjé womì sñgwí wìnanìro ámá dñjé meanje wagfáranì? Oweoi! Ámá rapìrapí yarapayí nanjìní nìyìnìro mìxí ináyíyíyá anjéyo njìweaarìgfárinì. ⁹ E nerì aí seyfne pí nánì ámá dñjé meanje nánì wagfárinì? Gorìxoyá wífa rókiamoarìnjé womì sñgwí wìnanìro wagfáranì? Oyí, e nerì aí ‘O Gorìxoyá wífa rókiamoagfáyí tñní xixenì imónìnjomànì. Seáyí e múronjorìní.’ seararìnjìní. ¹⁰ Xwíyífá Gorìxo

xewaxomi urin̄j̄p̄i wá rókiamoaḡt Marakaio niwuriyiri r̄fwamin̄j̄t ean̄j̄t r̄ipi, ‘Ar̄fá ei. Gor̄ixoni ḡt xwiyfá yan̄j̄t wiowár̄im̄fáo joxi ḡt íwoxi xám̄t r̄imean̄t nán̄t uowár̄im̄fár̄ini. O joxi nán̄t ámáyo nur̄ir̄íná óf̄n̄in̄j̄t simoin̄fár̄ini.’ n̄ir̄iri r̄fwamin̄j̄t ean̄j̄t api Jono nán̄t r̄in̄ini. ¹¹ Nepa searar̄in̄i, ‘Jono ámá ar̄fowayá xw̄fá piax̄yo dán̄t iwiaron̄foyi rar̄iḡto nán̄t óf̄n̄in̄j̄t imoño en̄aḡt nán̄t ámá n̄f̄ni aiwi wo Jonomi seáȳt e imón̄in̄i x̄ir̄iḡfámani. E neri aiwi ḡiȳt ḡiȳt nioni n̄ix̄d̄iro Gor̄ixoyá xwiox̄yo páwiro yar̄iḡfáȳt xwiyfá nioni nán̄t wáf nur̄imeip̄r̄p̄i Jono wáf ur̄imen̄j̄pimi seáȳt e imón̄in̄j̄aḡt nán̄t ámá aȳf on̄p̄i aiwi Jonomi en̄t seáȳt e wimón̄in̄j̄o.’ searar̄in̄i. ¹² Jono waȳt n̄ineameaia war̄in̄j̄o xwiyfá ‘Gor̄ixo xwiox̄yo m̄imeám̄t n̄ineair̄t neamen̄j̄wean̄fá nán̄t ámá wo uowár̄enap̄in̄j̄o.’ iwam̄fó sear̄in̄íná dán̄t ámá uȳf̄n̄i yar̄iḡfáȳt ‘Gor̄ixoyá xwiox̄yo ar̄ige páwian̄ir̄éw̄ini?’ n̄iyaiwiro p̄r̄f̄t̄ f̄kweám̄t néra páwian̄iro yar̄in̄j̄o. ¹³ ņw̄f̄ ikax̄ Moseso n̄ir̄iri ean̄j̄p̄i t̄f̄ni wá rókiamoaḡfáwa n̄ir̄iro eaḡfápi t̄f̄ni Gor̄ixo xwiox̄yo m̄imeám̄t neri seamen̄j̄wean̄fá nán̄iȳt wá n̄ir̄ókiamóa n̄b̄iro Jono yopar̄t o ax̄p̄i r̄in̄j̄r̄ini. ¹⁴ En̄íná wá rókiamoaḡfáȳt wo re r̄in̄j̄p̄i, ‘Gor̄ixo xwiox̄yo m̄imeám̄t neri neamen̄j̄wean̄fápi r̄ixa nimón̄im̄in̄iri an̄wi e en̄án̄ȳt ámá wo wá rókiamoaḡt Iraijaón̄in̄j̄t imón̄in̄j̄t wo bin̄fár̄ini.’ r̄in̄j̄p̄i t̄f̄ni x̄xen̄i Jono r̄ixa bin̄j̄r̄ini. Seȳf̄né om̄i n̄im̄im̄in̄ir̄ínáȳt, o Iraiiao imón̄in̄j̄pa imón̄im̄in̄iri en̄j̄r̄ini. ¹⁵ Ar̄fá t̄f̄ḡfáȳf̄né píran̄in̄j̄t nioniyá xwiyfápi ar̄fá er̄f̄ini.

¹⁶ “E neri aí pí ewaȳt xwiyfá n̄isear̄iri re sear̄im̄f̄ini, ‘Ámá agwi r̄íná ņweaḡfáȳf̄né aȳf̄n̄in̄j̄t imón̄in̄j̄o.’ sear̄im̄f̄ini? Seȳf̄né niaíw̄f̄ r̄ipián̄in̄j̄t imón̄in̄j̄o. Niaíw̄f̄ b̄f̄bia maker̄fá t̄f̄n̄j̄t e éf̄ n̄in̄j̄wearo b̄f̄bia t̄f̄ni nífá yan̄iro

nerfna rfaiwa re urarigo, ¹⁷ ‘Nene seyne siminijf eprri nani sonf earfna seyne siminijf meoi. Nene seyne jwapf rprri nani jwapf rana jwapf sanf minarapaoi.’ E urarfna niaiwf anijf winarijfia yapi imonigo. ¹⁸ Ayf rpi nani seararigini. Jono nibirfna aiwa ama wimonarigipi tni iniigf wainf tni minf jwfa jweanana ama wi dijf mamó o nani ‘Imfo dijf xixerogagi nani yarini.’ rarigo. ¹⁹ Ama imonigoni nibirfna aiwa iniigf amipi anani narfna ama wi ‘Ama royf aiwa tni iniigf wainf tni riwf enj nerf ayá wi narigorini. Ama takisf nani nigwf nearaparigfawa tni fwf nera warigfa winiyf tni nikumixiniri emearigforini.’ rarigfarini. Agwi e niro ai idana nioni yarigapi tni Jono yarigipi tni aiwanijf na weanayf re rprrfarini, ‘Ama imonigo tni Jono tni Gorixoya dijf tni nanf yagfirini.’ rprrfarini.” uriginigini.

Ajf bi bimi jweayf xfomi dijf miwikwifroarigafá uréwapiyijf nanirini.

²⁰ Jisaso e nurfisaná ama e eprroyf egfayo nurirfna anj o emimf obaxf wíwapiyigipi yof niri rí ama ayo jweagfayf wigf fwf yarigfapi rfwimini nimamoro nisaniro minjwea éagfa mixf nuriri ²¹ re uriginigini, “Korasinyo jweayfne awayf! Sfá wiyi seyne majfa seorinfarini. Gorixo xeanijf rfa tfjf seaikarinfá enagi nani dijf sipi oseainini. Bettsaida jweayfne awayf! Sfá wiyi seyne eni majfa seorinfarini. Ayf rpi nanirini. Emimf segf anjyo seaíwapiyigapi émayf anj yof Taiayf rinijyo tni Saidonyf rinijyo tni niwíwapiyiri sijwiriyf, ama anj apiaumi jweayf enina wigf fwf yarigfapi nani piaxf niweanro ayá fá nixiriro

náni iyfá írikwí páníro rfá uráwfyo iwieániro yanírí egfáríní. ²² Nepa seararíníní. Sfá Goríxo áamá nýyoní mí ómóm+xímí enfáyimí áamá Taia ηweáyo tfiní Saidoní ηweáyo tfiní winfápa axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóníní. ²³ Kapaneami ηweáyfné ení ‘Goríxo anfnami nání nineamenapínfáríní.’ riyaiwiarínjoi? Oweoi! Rfá anínj wearínjfyo nání wepfrfáríní. Emímí nioní segf anj e seaíwapiyínjapi eníná Sodomí ηweáyf, rikikírfó yarínjagfá Goríxo rfá mamówárínjyí sijnwí nñnaníro sijnwíríyí, ayf nñsaníro agwí ηweanwá re nání nñηweaxa baníro egfáríní. ²⁴ Nepa seararíníní. Sfá Goríxo áamá nýyoní mí ómóm+xímí enfáyimí Sodomí ηweaagfáyo winfápa xixení axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóníní.” urínjínigíní.

“Nioní tfáminí nñbirfnáyf, dnj emímówárf inípráoi.” urínj náníríní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyfá rírímí nñwirfná re urínjínigíní, “Gf ápoxíní, Ámfná anfná imíxírí xwfá imíxírí nerí tñjoxíní, xwíyfá nioní urarínjá rípi nání áamá ‘Nioní nñjfoníríní. Go nñréwapiyínjoi?’ yaiwinarígfáyo yimárorí áamá niaíwí onímiápia yapí ‘Anínj oníréwapíyípoi.’ yaiwinarígfáyo wfá urókiamorí éagi nání yayf seáyimí dání orímeminí. ²⁶ Ápoxíní, joxí e simónarínjagi nání dnj dnj tfiní e imóníní.” nurírí ²⁷ ámányo re urínjínigíní, “Gf ápo xwíyfá amípi oyá nñpíní bí yumfí miní nñpíní fánínj niepfxfniasínjfríní. Áamá nfní aiwí wo xegf dnj tfiní xewaxoní nání nñjfá mimóníní. Gf áponí nñjfá imóníní. Áamá wo xegf dnj tfiní gf ápo nání ení nñjfá mimóníní. Xewaxoníní nñjfá imóníníní. E nerí aí áamá xewaxoní ‘Gf ápo nání xe nñjfá oimónípoi.’ nñyaiwirí o nání wfá wókímíxarínjáyf

ayf eni gf apo nani nijfarini. ²⁸ Ayinani sekaxf 'Ripf epoyi. Ripf epoyi.' niriga unjpi piraninjf ouxfdiminiri nerina sanj xwe nimearininjf nimeami nuro aninjf seainarinjfyne, nioniyá dñj tñni sá nweapfri nani nioni tfamini bfpoyi. ²⁹ Nioni amá npenioni nimoniri seayf e mimonarinjaoni enagi nani sanj nioniyá ikfaninjf xwanwf níkwónimi nurfnáyf nioni searéwapiyána segf dñj emimówárf inipf ráoi. ³⁰ Ayf rfp nani seararinjini. Xwiyfa nioniyá sanjininjf nimeami upfrfpi ayf sanj seainimeninjoí. Nayf seainf enagi nani ananirini." uriniginini.

12

"'Sabarfáyo nwfárinini.' rininjfyo pí nani xórorf yarinjoi?" urigfa nánirini.

¹ Iná Sabarfá wiyimi Jisaso tñni wiepfsarinjowa tñni óf wif ominjf áwinimi injjfyo nuróná wiepfsarinjowa agwf wíagi wif siyf sñj yiyirini yarinjagfa ² Parisiowa stjwf e nwiniro omi re urigfawixini, "Dixf wiepfsarinjowa 'Sabarfáyo nwfárinini.' rininjfyo aiwá pí nani miarinjoi?" urigfa ai ³ Jisaso re uriniginini, "Enina negf mixf ináyf Depito tñni xegf nkumixiniri emearigfáwa tñni agwf wíána egfapi Gorixoyá Bikwíyo rfwaminjf niriniri eánjfpf sñni fá miroarinj renoj? Oweoi, sofné fá niroo aiw dñj nfpkwini mimoarinjoi. ⁴ Depito senfa anj Gorixo nani aiwá peaxf tarigfiwami nfpawiri bisfkerfa Gorixo nani peaxf tarigfapi o tñni xegf amá tñni nani 'Nwfárinini.' rininjfpf —Apf 'Sa apaxfpáninjf imónigfáwani anani nfpaxfiri.' rininjfpirini. Bisfkerfa api apaxfpáninjf imóninjf xwéo umeaíána Depito nurápiri ntagf aiw Gorixo mixf bi muriniginini. ⁵ Nwf ikaxf eánjfyo

dáni re riniñipi eni sini fá miroariniñ reñoi, ‘Sabarfáyo apaxípaniniñ imónigfáwa añf Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámí nípáwiro ridiyowá neróná sfá “Omñf nñni ñwfaxini.” riniñiyi xórórf nero aiwi xwiyfá meárinarigfámáni.’ nñriniñi eániñipi fá miroariniñ reñoi? Soyfné fá nñroro aiwi sini nñpikwiniñ diñf mñmoariniñoi. ⁶ Apaxípaniniñ imónigfáwa Sabarfá ayimi xórórf nero aiwi añf Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámí dáni nero nání xwiyfá mñmeáriniñpa yarigfáriniñ. E neri aiwi áamá wo re roñf royf añf ridiyowá yarigfiwámí seáyí e múroni.” xewaninjo nání e nuririñ ⁷ ámí re uriniñiginiñ, “Soyfné xwiyfá Gorixo riniñf, Bñkwíyo eániñf ripiñ ‘Nioniñ áamá wí wíyo wá nñwianiriñ arirá owípoyiniñ nání nimónariniñ. Nioniñ nání ridiyowániñ onípoyiniñ nání mñnimónariniñiñ.’ rñwaminiñf e nñriniñiñ eániñf api nání soyfné diñf nñmoro fá nixiriñro siñwiriñf, áamá nioniñyá rowamí, wianinjowa xwiyfá meáriniñpaxf mimónigfá rowamí xwiyfá uxekwñmoaniñro éfámáni. ⁸ Áamá imóniñáoni Sabarfá xiáwoniñ eñagiñ nání ‘Sabarfáyo ayf ananiriñiñ.’ rñpaxf imóniñáoniñiñ.” uriniñiginiñ.

Wé kiriniñf eñf womí nañf imixiniñf nániriñiñ.

⁹ O e dání pñniñ nñwiáriñmí nurí wigf rotú añf wiwámí nípáwiriñ ñweañaná re eñiniñiginiñ. ¹⁰ Áamá wé kiriniñf eñf wo e ñweañagiñ Parisiowa Jisasomiñ xwiyfá meáriniñf nání yariñf re wigfawixiniñ, “Negf “Sabarfáyo ñwfaxiniñ.” riniñiyiño áamá simixiyiño nañf nimixiriñná xórórf mepaxiriñiñ.’ rñsimónariniñiñ?” urfagfá ¹¹ o xixewisf ikaxf re uriniñiginiñ, “Soyfné woxiñ, sipisipf wo tñnoxí Sabarfáyo sipisipo xwáriñwñyo piéróanáñf, sipisipomiñ mñmñxeariniñf raniñ? Oweoiñ, apaxf mé mñxeariniñf raniñ. ¹² Áamá sipisipf tñniñ xixeniñ mimóniñagiñ nání Sabarfáyo aí áamáyo nañf nñwimixiriñfáyf, ayf

ananirini.” nuriri ¹³ wé kirinji enjomi re uriniginini, “Dixi wé irú pímixei.” urfagi á máo wé irú pímixána wé naji wíuninji axipi imóniniginini. ¹⁴ Nají wíuninji axipi imónifagi Parisiowa niwiápinimeámi nipeyero wáí e dání omi pikianiro nání mekaxi megfawixini.

Gorixo Rípeano nánirini.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xfo nání mekaxi mearinagfa nání nijfa nimóniri nání e pñi niwiárim niuri oxí apixi obaxi númi xídarinagfa simixi egfa niyoni naji imimiximí nerfna ¹⁶ á máyo áwanji uripfirixiniri “Nioni siíapi nání áwanji murimepa époyi.” urayiniginini. ¹⁷ Xwiyfá Gorixo rinji wá rókiamoagí Aisaiáo niri ri ríwaminji eanji ripi xixeni imóninfa nání Jisaso e eniginini, ¹⁸ “Arfa époyi. Á má ro gí omiñi niarinoninji imóninfa nání rípeañáorini. Gí dñi sxi uyináorini. Gí kwíyí eni omi wáná é máyí ‘E nerfna wé róninji Gorixo wimónarinjipi imónanfárfani?’ yaiwipri nání wáí urepearinfáriní. ¹⁹ O nipeñorini. Á má wí tñi xixewiámí niriniri wíyo xwamiání niwiri enfámani. Sími ófyo dání xwamiání yarinagi winiprfámani. ²⁰ O á má enji saminji niwémi emearinagi niwinirfna síxi minji eaaroarinjifwáninji imóninagi niwinirfna wíyo fá wekimixinfámani. O á má wí ramixi gwí ápiáwí wearinji rí ríxa niyupáriminiri yarininji imóninagi niwinirfna fá supimixinfámani. Xegí e enfápa aríki néra núísána wé róninji xfo yarinjipi seáyi e imóninfáriní. ²¹ É máyí ‘O aríra neáiwiniñini.’ niyaiwiro omi dñi ukikayoprfáriní.” Xwiyfá Gorixo e rinjipi xixeni imóninfa nání Jisaso nemeñna axipi e eniginini.

“Oboya dñiño dání yariní.” rigfa nánirini.

²² Ámá womi imfó dñf xixéronáná mañf pfróniri sñwí supárirí enomi Jisaso tñf e nání niméra nibiro wáraná Jisaso imfó mixf numátnowárirí píranñf wimixáná o xwiyfá riri sñwí aniri eniniginí. ²³ E éaná oxí apixf obaxí e epfroyf egfáyf ududf niga nuro re rññgfawixini, “Ámá royf ámá yeáyf neayimtxemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyf rarñwáo, negf mixf ináyf Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiarñwini? Oweoi, omani.” rñnarñgá ²⁴ Parisiowa arfá e niwiro re rñgfawixini, “O imfó xiráonñf imónño —O xegf yof bi Bieseuroyf rñññorini. Oyá dñfyo dání Jisaso imfó mixf umátnarññorini.” rarfná ²⁵ Jisaso awa e rñnarñgá dñf adadf niwiri nijfá nimóniri xixewisf ikaxf re urññiginí, “Ámá gwí axfí xepixepá nñroniro mixf ninñronáyf ayf añf miwiárekixinipaxfñini. Ámá añf bimi ñweáyfrani, añf wiwámi ñweagfáyfrani, ení xepixepá nñroniro mixf ninñronáyf, axfpi añf miwiárekixinipaxfñini. ²⁶ Nioní Obo —Oyá yof bi Setenoyf rñññorini. Nioní oyá dñfyo dání xegf imfóyo mixf numátnowátrfnáyf, axfyf rixa xepixepá nñroniro nání arige nero enf neániro ropfráoi? Oweoi. E nero aiwi soyfné nioní nání re rarññoi, ‘Setenoyá enf éanñfyo dání imfó mixf umátnowárarini.’ rarññoi. ²⁷ Nioní imfó xiráonñf imónño, Bieseuroyá dñfyo dání imfó mixf numátnowátrfnáyf, segf wiepñsarñgfáyf dñf goyáyo dání mixf umátnowárarñgfárini? Ayf awa re rarñgfárini, ‘Gorñxoyá dñfyo dání mixf umátnowárarñwáriní.’ rarñgfáyf nání awa xwiyfá seamearñpñfárini. Nioní segf wa yarñgfápa yarñgagi aiwi soyfné pí nání nñxekwñmoarññoi? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyf Gorñxoyápní tñni imfó mixf umátnánáyf,

dijŋf re yaiwirfŋni, ‘Gorixo xwioxŋyo mŋmeámf nerŋ neamejweanŋ rŋxa írŋani?’ yaiwirfŋni.” nurŋrŋ ²⁹ “Obo enŋf eánŋŋo aiwŋ Jisaso seáyŋf e imónŋŋorŋni.” oyaiwŋpoyŋnŋrŋf ámŋf xŋxewisŋf ikaxŋf re urŋŋŋnigŋni, “Ámá wo enŋf eánŋŋf woyá amŋpŋf ŋwŋf meámŋnŋrŋf ná xámŋf xŋfomŋf ŋá nŋxŋrŋrŋf gwŋf nŋjárŋmáná ananŋf nŋpáwirŋf xegŋf amŋpŋf meanŋgŋni.” nurŋrŋf ³⁰ ámá nŋnŋf Jisasomŋf dijŋf wŋkwŋroro xŋdŋro epŋrŋxŋnŋrŋf pŋrŋf rakiámŋf wianŋro yarŋgŋfáyŋf nánŋf ewayŋf xwŋyŋfá rŋpŋf urŋŋŋnigŋni, “Ámá nionŋf tŋámŋni mimónŋgŋfáyŋf, ayŋf nionŋf tŋni mŋxŋf imónŋŋwáyŋrŋni. Ámá nionŋf tŋni sipŋsipŋf awŋf meaárŋpa yarŋgŋfáyŋf sipŋsipŋf xŋdŋxŋdowárŋf yarŋgŋfáyŋrŋni.” nurŋrŋf ³¹ re urŋŋŋnigŋni, “Ayŋnánŋf nionŋf re seararŋŋni, ‘Pŋf pŋf ŋwŋf yarŋgŋfá tŋni ámá wŋyo pŋf pŋf rŋperŋrŋf umeararŋgŋfá tŋni Gorixo ananŋf yokwarŋmŋf nŋwiirŋf aiwŋf ámá gŋyŋf ámá wo Gorixoyá kwŋyŋf tŋni yarŋŋagi nŋwŋnŋrŋf ná rŋperŋrŋf numerŋf “Ayŋf kwŋyŋf Gorixoyápŋf tŋni mŋyarŋnŋni.” umearŋfáyo Gorixo yokwarŋmŋf wiipaxŋf menŋni. ³² Ámá gŋyŋf gŋyŋf ámá imónŋŋáonŋf pŋné sipŋf nŋnŋrŋrŋf aiwŋf Gorixo ananŋf yokwarŋmŋf wiinŋfárŋni. E nerŋf aiwŋf gŋyŋf gŋyŋf Gorixoyá kwŋyŋf nánŋf pŋné sipŋf rŋfáyŋf agwŋf rŋnárani, ná rŋwŋyorani, Gorixo yokwarŋmŋf wiinŋfá menŋni.’ seararŋŋni.” urŋŋŋnigŋni.

“Íkŋfá sogwŋf nanŋf wearŋŋŋnánŋŋf imónŋŋni.” urŋŋŋŋf nánŋrŋni.

³³ Awa “Jisaso nanŋnŋf yarŋŋagi nánŋf ‘Oboyá dijŋfyo dánŋf yarŋni.’ rŋpaxŋf mimónŋni.” oyaiwŋpoyŋnŋrŋf ámŋf xewanŋŋo nánŋf ewayŋf ikaxŋf rŋpŋf nurŋrŋf re urŋŋŋnigŋni, “Soyŋné íkŋfá wŋna sogwŋf nanŋf wenagi nŋwŋnŋrŋf ná ‘Íkŋfá nanŋnarŋni.’ rŋrŋfŋni. Íkŋfá wŋna sogwŋf sipŋf wenagi nŋwŋnŋrŋf ná ‘Íkŋfá rŋna sipŋnarŋni.’ rŋrŋfŋni.” nurŋrŋf

³⁴ mixí re uriniginini, “Weaxíá miáoyíné, ríxa sipíni imóninagíta nání arige nero píné naní ripíráoi? Oweoi, áamá pí pí díní aumaúmí inígíáyí e dání rarígíá enagí nání soyíné píné naní wí ripaxí menini. ³⁵ Áamá naníyí wígí ayá tínípi mearígíápa díní naníni aumaúmí niníro nání xwíyíá níríríná naníni rarígíáriní. Áamá sipíyí sipí nánini díní nímoro aumaúmí niníro nání xwíyíá níríríná sipíni rarígíáriní. ³⁶ Nioní re seararinini, ‘Goríxo áamá níyoní mí ómómíximí nerí xwíríxí níméríná sipí ikaxí amípi úrapí rarígíá níni nání yaríní imímí wiaríná e dání urípíráriní. ³⁷ Goríxo sewanínjoyíné rarígíáyo dání xwíríxí níseamerí re searíníáriní, “Xwíyíá tínjoxirini. Xwíyíá mayoxirini.” searíníáriní.” uriniginini.

Ekíyíní nání ríxíní urígíá nánirini.

³⁸ E uríagí njíwí ikaxí eánínípi mewegíá wa tñni Parisi wa tñni re urígíawixini, “None “Goríxo rírowárenapínjoxirífaní?” yaiwianí nání anínamí dání ekíyíní bí neaíwapíyí. neaimónariní.” uríagíá aí ³⁹ o re uriniginini, “Seyíné agwí ríná nweagíáyíné, Goríxomí ríwímíni nímamoro segí njíwí rínínípi tñni íwíníní niga uro niga bíro yarígíáyíné ekíyíní nání reaxí níseainirí seaimónariníagí aiwí ekíyíní wíá rókiamoagí Jonao enípiní seaíwapíyímigini. ⁴⁰ O peyí xwé womí agwíyo ínimi ínínáná stá wíyáú wíyí órínípa áamá imónínáoní xwíáyo ínimi wejáná stá wíyáú wíyí nóríníáriní. ⁴¹ Áamá eníná aní yoí Ninipayí ríníníyo nweagíáyí —Ayí Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao Goríxoyá xwíyíá wáí uríméáná ayí wígí íwí egíápi ríwímíni nímamoro nísaníro nweagíáyíriní. Ayí áamá woní Jonaomí seáyí e imónínáoní re éf

nirómáná seararɨɨagɨ aiwi seyíné arfá mɨniarɨɨagɨfá nánɨ áamá Ninipayɨ ɨweaagɨáfɨ sɨfá Gorɨxo áamá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨf enɨáfɨyɨmɨ nɨwiápɨnɨmearo xwɨyɨfá seameárɨpɨrɨfárɨnɨ. ⁴²Gorɨxo áamá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨf enɨáfɨyɨmɨ apɨxɨf enɨíná Sibayɨ aɨɨyo meɨweaɨɨ —Í mɨxɨf ináfɨ Soromono nɨɨfá seáyɨ e nimónɨrɨ rɨrɨmɨf yarɨnáf arfá wimɨnɨrɨf nánɨ aɨɨf aga ná ɨfámɨ dánɨ bɨɨɨrɨnɨ. Í áamá wonɨ Soromonomɨ seáyɨ e imónɨɨáonɨ re éf nɨrómáná seararɨɨagɨ aiwi seyíné arfá mɨniarɨɨagɨfá nánɨ í sɨfá ayɨmɨ nɨwiápɨnɨmearɨ xwɨyɨfá seameárɨnɨfárɨnɨ.” urɨɨɨnɨgɨnɨ.

Imfó xegɨf wɨnɨyo wirɨmeaɨɨf nánɨrɨnɨ.

⁴³ Áamá ayɨf “Nene Jono nearáná sanɨɨɨf onɨmíápɨf nerane aiwi imfó xɨxéroarɨɨɨf rónɨɨɨf imónanɨgɨnɨ.” oyai-wípoyɨnɨrɨf ámɨ xɨxewɨsɨf ikaxɨf bɨf nurɨrɨf re urɨɨɨnɨgɨnɨ, “Imfó xɨxéroarɨɨɨfɨf mɨxɨf umáɨnowáráná áamá womɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf nurɨnáf inɨgɨf mayɨmɨf ‘Ge ge sáf oɨweámɨnɨ?’ nɨyaiwia nemerɨf pɨfáf nɨmegɨnɨmésáná ⁴⁴ re yaiwiarɨɨɨrɨnɨ, ‘Gɨf ámɨ aɨɨf axɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf bɨɨáé nánɨ oumɨnɨ.’ nɨyaiwɨmɨf nurɨf aɨɨf rɨxa sɨf peárɨnɨrɨf píránɨɨɨf imɨxárɨnɨrɨf yárɨnɨɨagɨf nɨwɨnɨrɨf sɨnɨf anɨfáf imónɨɨagɨf nɨwɨnɨrɨf nánɨ ⁴⁵ ámɨf nurɨf imfó wé wɨúmɨf dánɨɨf wáu fɨwɨf neróná xɨfomɨf seáyɨ e múroro egɨfáyo nɨwirɨmeámɨf nuro axomɨf nɨxɨxéroro e ɨweaarɨgɨfárɨnɨ. Xámɨf sɨpɨf imónago aí ínáfɨf aga sɨpɨf ikeamónɨɨɨrɨnɨ.” urɨɨɨnɨgɨnɨ.

Jisasomɨ xɨnáfɨf tɨnɨf xogwáowa tɨnɨf nánɨrɨnɨ.

⁴⁶ Jisaso sɨnɨf áamá xɨfó tɨɨɨf e epɨroyɨf egɨfáyo xwɨyɨfá urarɨnáf re enɨɨnɨgɨnɨ. Xɨnáfɨf tɨnɨf xogwáowa tɨnɨf nɨbɨro “Omɨf ge dánɨf xwɨyɨfá uranɨrówɨnɨ?” nɨyaiwɨro bɨanɨrɨwámɨnɨf roɨáná ⁴⁷ áamá wo re urɨɨɨnɨgɨnɨ, “Ai,

dixf rinái tñni rigwáowa tñni joxi xwiyfá riranitro nánit wáf e biraiyf rojot.” urfagi aiwi ⁴⁸ o re uriniginini, “Ayf neparitni. Gf inókí tñni gwáfáowa tñni wáf e nroro aiwi áamá aga gf inókíwa gwáfáowa imónigfáyf ayf giyfritni?” nuritni ⁴⁹ xegf wiepisarinjyfo wé árixá ntwirit áamá omi re uriniginini, “Gf inókíwa gwáfáowáninjf imónigfáyf áamá tf nweagfáyfritni. ⁵⁰ Ayf ripti nánitritni. Áamá giyf giyf gf ápo anjnamit nweano wimónarinjpti yarigfáyf ayf gf gwáfáowa napíwa inókíwáninjf imónigfáyfritni.” uriniginini.

13

Ewayf ikaxf wít siyf wiáronjft nánitritni.

¹ Jisaso sfá ayimí anjyfo pñni ntwiáritmí nipeyearchí ipí manjfpá tñni éf ninjweari ² áamá oxí apixf ayá wí epíroyf wiarinjagfa nánit ewé bámit ntipxemoánitri éf ninjweari oxí apixf nñni sñni ipí imanjfpá tñni rojáná ³ ewayf xwiyfá ayá wí nura nurfná re uriniginini, “Áamá wo (Nene ayé siyf ntwiároa nurfná yarinjwápa) o xegf ominjyfo wít siyf ntwiároa umitritni nánit nurí ⁴ rixa xwfa yunf ikixearitniñe píraninjft ntwiárorit aí wí óf manjfpá tñni piéroyf injf nitritni mímánit eniginini. ⁵ Ámit wí sñná ínitmí yapitnjáná xwfa seáyf e onimiápti enjyfo piéroyf xwfa akwinfnánit enjagí nánit apaxf mé neráptitni niyapitritni aiwi ⁶ sogwf ntwepnitritni xaíwf anáná mímí rapinjft mívarinjft enjagí nánit yeáyf yíweánarinjiniginini. ⁷ Ámit wí emí ppiinjft arfkíaritniñe wiáronjyf emí ppiinjyfo dánit nawínti nerápmáná emí xenjwárinjagí nánit wít ayf ná míwenjiniginini. ⁸ Ámit wí xwfa nanjyfo wiáronjyf neráptitni niyapitritni ná nitkikireánitfná wí aga dijft nitmorit fá mítropaxf weri wí xwé obaxf weri wí xwé onimiápti weri eniginini.” Jisaso

ewayf xwiyfá e nurirí ⁹ re uriríniginí, “Seyfné witf siyf nání rfá apí nání arfá ókiarf nímónfpoyf.” uriríniginí.

“Ayf rípi nání xixewisf ikaxf tfiní searariríní.” uriríní nániríní.

¹⁰ Wiep+sarirjowa idáná Jisaso xegfpi rjweanáná nbiro yariríní re wigfawixiní, “Joxí amáyo nuréwapiyirfná ewayf xwiyfá tfiní pí nání urariríní?” urfagfa ¹¹ o re uriríniginí, “Xwiyfá enfná dání Gorixo xwioxtyo míméamf niseairí seamejweanfápi nání yumfí imónirípi nioní soyfné nijfá imóniprírí nání áwanf niseairí aiwí amá wíyo áwanf murariríní. ¹² Ayf rípi nániríní. Amá nioní xwiyfá rarfná arfá niro diríní níkwíroro nero nijfá bi tfiní imónarigfá gíyf gíyf Gorixo amí wí miní winirjoi. Arfá minipa ero diríní miníkwíropa ero yarigfá gíyf gíyf ‘Nijfá rípi imóniríní.’ yaiwiarirjagfa aí Gorixo apí aí amí nurápirínjoi. ¹³ Ayfnání amáyo nuréwapiyirfná ewayf xwiyfá tfiní urariríní. Amá nioní diríní miníkwíropa yarigfáyf ewayf xwiyfá nioní rarirjapí arfá niniro aiwí mfkf nání diríní mimopa nero nijfá wí imónarigfámani. ¹⁴ Ayf e yarfná xwiyfá Gorixo riríní wfá rókiamoagf Aisaiio nirírí rfwamiríní earf rípi ríxa xixeni imónaríní, ‘Seyfné aríkwíkwí níwiro segf arfá próniro sirjwí supáríro nero nání arfá níwia nuro aí nijfá imóniprírímani. Sirjwí níwiga nuro aí diríní wí moprírímani. ¹⁵ Ayf rípi nániríní. Segf diríní tfiní néra warigfáyfné miríní sirjániríní imorjagfa nání searariríní. Wigf sirjwí misupárípa ero arfá miprónípa ero nero sirjwiriyf, wigf sirjwí tfiní sirjwí aníro arfá ero diríní píraniríní neyíroro moro wigf íwf yarigfáyf rfwímíní mamoro éánáyf Gorixoní píraniríní wimíxipaxíríní.’ Xwiyfá apí xixeni imóníní nání amáyf e yarirjoi. ¹⁶ E

neri aí gí seaiepi sarinǎoyí né segí sɨwí tǎni sɨwí naniro arǎa tǎni arǎa niro nero nǎni yayí oseainini. ¹⁷ Aga nepa seararinini, ‘Wǎa rókiamoagǎa obaxíyí tǎni ámá wé rónigǎa obaxíyí tǎni eni soyí né sɨwí naniro arǎa niro yarigǎa rǎpi nǎni “None sɨwí winíwanigini.” niyaiwiro aga niwimóniri aí wí arǎa niro sɨwí naniro yagǎamaní.’ seararinini.” uriniginini.

Wití siyí wiároní mǎkí nǎni áwaní uriní nánirini.

¹⁸ E nuriri re uriniginini, “Ewayí xwiyǎa ámá wo nurí wití siyí wiáronípi mǎkí nǎni áwaní os-earimini. ¹⁹ Wití siyí wiároníyí xwiyǎa Gorixo xwioxíyo mǎmeámí neri seamejweanǎpi nánirini. Ámá xwiyǎa api arǎa nero nijǎa mepa éfáyí ayí wití siyí ófí manǎpa tǎni piéronípiníjé imóníjoi. Ayí arǎa wiarǎná obo, arǎkí yaríjoi níbirí ayí Gorixomi díjé wikwíropǎríxiniri xwiyǎa api wigí xwioxíyo miníjéyí emi rǎroámí yaríjirini. ²⁰ Ámá xwiyǎa api arǎa niwirǎná axíná yayí nero ‘Nanirini.’ yaiwífáyí, ayí wití siyí sǎjǎa inimi yapíníjǎaná xwǎa seáyí e akwinǎaná eníyo piéroníyíníjé imóníjoi. ²¹ Wití siyí sǎjǎa inimi yapíníjǎagi nǎni rapiní ná inimi mǎwǎrǎpa eníyíníjé ámá ayí eni wigí díjé rapiníjé xwǎayo mǎmi fǎ mumíxíjǎagi nǎni ámá wí ayí xwiyǎa api xǎdaríjǎgǎa nǎni xeaníjé wikǎráná apaxí mé pǎni wiárarigǎarini. ²² Ámá xwiyǎa api arǎa niwiro aiwí wigí yarigǎapa siní níxǎdíronáyí amípi xwǎayo dání ayá tǎjǎpi nǎni díjé obǎbaxí moro ‘Amípi wí nioní minímúropa onini.’ yaiwiro ‘Amípi ayá tǎjǎpi arǎge nímeámǎrǎfani?’ yaiwiro néra waríjǎyí ayí wití siyí emí pipíníjé kíkídípeárigé piéroníyíníjé imóníjoi. Wití emí xejwiríjǎagi nǎni ná mǎwepa eníyíníjé ámá

ayf eni 'Amipi ayá tñipi arire neri meámfárfani?' yaiwiarigfápi xwiyfá Gorixoyápiimi yokwarimf éaná omi anijf minf xfdarigfámani. ²³ Ámá xwiyfá api arfá niwiro nijfá éfáyf ayf wítf siyf xwfá nanjyo piéronjyfninj imóninjoi. Wítf api ná kíkireáninjyfninjf ámá ayf eni ná niwerfná wí dnjfnimori fáf mropaxf weri wí xwé obaxf weri wí obaxf onimiápi weri yarigfárfani.

Ewayf ikaxf ripikfyf wítf ominjyo yapinjf nánirini.

²⁴ O "Agwi Gorixo ámá sipiyf wigf dnjfnini xe néra úrrixiniri sñwfw niwiniri aiwf rfwéná rfáyo ikeáárfárfani." oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfá ámi xegf bi nuriri re urijniginini, "Gorixo xegf ámayo xwioxtyo mimeámf neri menjweáminiri nání yarfna imóninjipi, ayf ámá wo xegf ominjyo xwfá yunf nikixémáná wítf siyf wiáronjpi fni rraminjyf epaxfiri. ²⁵ Wítf siyf niwiároárfmáná xegf anjyo nání nuri sá wejáná o fni sfmf fni inarigfio nibiri re enjiginini. Ripikf siyf wítf siyf wiáronjñe seáyf e niwiároárfimi unjiginini. ²⁶⁻²⁷ Niwiároárfimi numáná enáná rixa wítf nerápiri niyapiri rixa ná kíkireánimniri yarfna ominjf xiáwomi ominjf wiiarigfáwa sñwfw winfáyf winfgfawixini. Ripikf aí fni nawini enagi niwinimi nuro bosomi re urigfawixini, 'None "Joxi dxif ominjyo siyf nanjni wiáronjrfni." neaimónarini. Arire neri ripikf eni nerápiri yapfrrfani?' urfagfa ²⁸ o re urijniginini, 'Gf sfmf fni inarigwfio enjrfani? Oyi, orini!' urfagf xegf ominjf wiiarigfáwa yapinjf re wigfawixini, 'None nurane ripikfyf yyoámf yaniréwini?' urfagfa aí ²⁹ o re urijniginini, 'Oweoi, soyiné ripikfyf yyoámf nerfná wítf aí fni yyoámf epfrixiniri ³⁰ aiwá mipftrfná nání fni xe oeniri sñwfw winfpoyi. Wítf rixa yóf enáná

witf mīwákwímf yarígfáwamí re urímfáriní, “Xámí rīpīkíyí mīwákwímf nero áwíní e gwí nīkíríwímáná ríá íkeaárífríxíní. E nemáná witf mīwákwímf nero aiwá aní nītiarígíwámí nītífríxíní.” urímfáriní. uríñínigíní.” Jisaso ewayí xwíyíá e uríñínigíní.

Ewayí ikaxí masité siyí nániríní.

³¹ O áamá re oyaiwípoyínirí “Agwí áamá obaxí Jisasomí mīxídaríñagífa aiwí ríwíyo Goríxo xegí áamáyo xwioxíyo mīmeámí nerí umerñweañánáyí Jisasoyá áamá obaxí imónípfírfáriní.” oyaiwípoyínirí ewayí xwíyíá ámí bí nurírí re uríñínigíní, “Goríxo seyíné xwioxíyo mīmeámí nīseairí seamerñweañápi, ayí masité aiwá siyíníñí imóníní. Masité aiwá xegí siyí aga onímiá imóníní. Masité siyí nīmearo omíñíyo moárarígíyí ³² aiwá siyí nīyoní masité siyí aga onímiá enagí aiwí ríxa nīyapírí xwé nīroríná íkíáníñí roñáná íñí nībirí nīñwearí yéwí típaxí imónaríñíriní.” uríñínigíní.

Ewayí ikaxí yisí nániríní.

³³ O ewayí xwíyíá ámí bí nurírí re uríñínigíní, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí nīseairí seamerñweañápi, ayí yisíníñí —Yisí bisíkeríá síní sñí enáná bí onímiápi ínímí táná nīmíní íkwianíwí eapínaríñíriní. Goríxo xwioxíyo mīmeámí nīseairí seamerñweañápi, ayí yisíníñí imóníní. Apíxí bisíkeríá síní sñí díramíxí xwé síxí ínínáná yisí bí nīmearo ínímí táná nīmíní íkwianíwí eapínaríñíriní.” uríñínigíní.

Ewayí xwíyíá tñíní uréwapiyíñí nániríní.

³⁴ Jisaso oxí apíxí e epíroyí egíáyo xwíyíá apí nīpíní nuréwapiyíríná ewayí xwíyíání nurírí uréwapiyayíñíní. ³⁵ Xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagí wo nīwuriyírí ríwamíñí eaní rīpí, “Nioní

xwiyfá níríríná ewayf xwiyfáyo dání rírí xwiyfá Gorixo xwfá imixinjíná dání ínimit ríninjípi áwanf rírí emfáriní.” nírírí eanjípi xixení imóníní nání Jisaso nuréwapiyiríná ewayf xwiyfá tíníní nurírí uréwapiyagfíní.

Ewayf ikaxf rípkf nání uríjipi mfkfpi áwanf uríj náníríní.

³⁶ O oxf apíxf e epfroyf egfáyo píní níwíarími nurí anjyo nípáwírí ηweanáná xegf wiepíсарηowa níbīro re urígíawixíní, “Joxí nearéwapiyiríná ewayf ikaxf rípkf nání nearípi áwanf nínearírí píraníj nearéwapiyí.” urfagfa ³⁷ o re uríjíniginí, “Ámá wít siyf nanf wíaronjyof ámá imóníjóní náníríní. ³⁸ Omíjtyf ayf xwfá rírí náníríní. Wít siyf nanjtyf, ayf ámá Gorixo xwioxfyo mímeámf nerí umenweanfáyf náníríní. Rípkíyf ayf ámá Gorixomí muxídarígfáyf, ámá oboyáf náníríní. ³⁹ Símf tíní inarígíio, rípkí siyf wíaronj, ayf Oboríní. Aiwá yóf enjagí mípírfínáyf ayf sfá yoparfyi náníríní. Wít míwákwímf nero mípírfáyf, ayf anjínajfíní. ⁴⁰ Ayínání rípkíyf míwákwímf nero gwí níkirfíwímáná rfá ikeaarígfápa imóníjtyf sfá yoparfyimi axípi e imónáná ⁴¹ ámá imóníjóní ámá ríkírfíó ero wa ení nene yaríjwápi oépoyínírí wíwapiyiyo yarígfáyf gí ápo menweanfē ηweapfírxínírí gí anjínajowa awí eámeámf epfí uowárfmfaríní. ⁴² Uowáraná awa awí eámeámf nemáná rfá ápiáwí xwé aníjf wearíjfrímí ikearáná ayf e dání ‘Yeyí!’ nírtro magí íronípfarfíní. ⁴³ E nerí aí oxf apíxf wé rónígfá Gorixoyáf xfo xwioxfyo mímeámf nerí umenweanfē dání sogwí naníríná yaríjpa xíxféá síjání inípfarfíní. Seyíné arfá tfgfáyíné enjánáyf, arfá ókiarf nímonífoyí.” uríjíniginí.

Ewayf ikaxf ayá tñf imóniñf wí pñnf wenfpí nániriñi.

⁴⁴ O áamá re oyaiwípoyiniri, “Gorixo xwioxtyo mimeámf niseairi seameñweanfápi ayá tñfpñiñf imóniñagi náni Jisaso pí pí nearfagi aí xixeni éwanigini.” oyaiwípoyiniri wayf xwiyfá re uriniginini, “Gorixo xwioxtyo mimeámf niseairi seameñweanfápi, ayf xwfá bimi wí e ayá rimixariñfpí wí pñnf tñiñfpñiñf imónini. Áamá wo nemerfná wenñf neri niwinimeari yayf nikáriniri nánre eñiginini. Mírf nuri áamá wíyo áwanf murf xegf amípi nñni niñgf nán b f neri niñgf api tñni nimeámi nuri xwfá apñni b f eñiginini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf memiá nániriñi.

⁴⁵ Ámi re uriniginini, “Gorixo xwioxtyo mimeámf neri pírániñf seameñweanfápi, ayf áamá amípi mimúroniñf wo memiá awiaxñni awiaxñni nán p f a emeariñfpánñf imónini. ⁴⁶ Bá niyoní múroniñagi niwinimeári mo aññni nuri xegf amípi nñni b f nemáná niñgf api tñni memiápá b f eñiginini.” nuriri, “Gorixo xwioxtyo mimeámf nineairi neameñweanfápi ayá tñfpñiñf imóniñagi nán Jisaso pí pí nearfagi aí xixeni éwanigini.” oyaiwípoyiniri wayf xwiyfá e uriniginini.

Ewayf ikaxf ubenf nániriñi.

⁴⁷ O re uriniginini, “Gorixo áamá xfo xegf xwioxtyo mimeámf neri umenweámiri neri fná enfápi, ayf ubenf ipíyo nimamówaro peyf xixegñni f a minariñfpánñf imónini. ⁴⁸ Ri xa peyf magw f minñagi niwiniro nimixearo ipí imanñpá tñf e nitiro éf niñweámáná peyf nanñni neyíroro íkwianñwtyo

mĩmeámĩ niyáriro sipíyĩ emi mĩmeámĩ egfawixĩni.
⁴⁹ Sfá yoparıyimi axĩpi e imónáná anfnajowa nĩweapiro
 wé rónigfáyo nĩmúroro sipi yarigfáyo yiyoámĩ nero
⁵⁰ rfá ápiáwĩ xwé anĩjĩ wearĩjĩrĩmi ikeaaráná ayĩ e
 dáni ‘Yeyi!’ nĩriro magi írónipĩrfárinĩ.” urĩjĩnigĩni.

Xwiyfá nanjĩ xámĩjĩ tĩni sijnĩ tĩni nánĩrinĩ.

⁵¹ Wiepisarijĩyo re urĩjĩnigĩni, “Nioni
 searėwapiyarĩjĩpi nĩpĩni mĩkĩ nánĩ rĩxa nĩjĩfá
 rimónĩjĩ?” urĩagi “Oyi.” urĩagfá ⁵² o re urĩjĩnigĩni,
 “Ŋwĩ ikaxĩ eánĩjĩpi mewegfá nioni nĩnĩxĩdĩro
 gĩ wiepisarijĩyĩ nimónĩro yarigfá nĩni ayĩ ámá
 amĩpi mĩmúronĩgĩfáynĩjĩ imónĩjĩ. Ayĩ wigĩ ayá
 rĩmĩxarĩgĩfápi anjĩyo wenĩmi sijnĩ bi tĩni xámĩjĩ bi tĩni
 nĩmearo ámáyo siwá wiarĩgĩfápa gĩ seaiepisarijĩáoyné
 xwiyfá enĩná Moseso nĩri rĩwamĩjĩ eanjĩpi tĩni nioni
 agwĩ seararijĩpi tĩni axĩpi e epĩrfárinĩ.” urĩjĩnigĩni.

Xfó xegĩ Nasaretĩ ŋweáyĩ rĩwĩ umogfá nánĩrinĩ.

⁵³ Jisaso ewayĩ xwiyfá api nura nũsáná e dáni pĩni
 nĩwiárimĩ nuri ⁵⁴ anjĩ xfó xegĩ xwé iwiaronje nĩrėmori
 rotú anjĩyo nĩpáwiri xwiyfá urėwapiyarĩná ayĩ ududĩ
 nero re rĩnĩgĩfawixĩni, “Ámá royĩ nĩjĩfá emimĩ yarĩjĩ
 rĩpi gĩmi dáni nĩjĩfá imónĩrfáni? ⁵⁵ O anjĩ mĩrarijĩ Jose-
 pomĩ xewaxo menĩranĩ? Xĩnái Mariaiyĩ mĩrĩnĩjĩranĩ?
 Xogwáowa Jemiso tĩni Josepo tĩni Saimono tĩni Judaso
 tĩni rĩnĩjowa re mĩjweagfá rejĩ? ⁵⁶ Xĩnapĩwa nene
 tĩni mĩjweapa rejĩ? E enagĩ nánĩ ámá royĩ arĩge
 nĩjĩfá api imónĩrfáni?” nĩriro ⁵⁷ wikĩ dĩjĩ nĩwóga
 warĩjagfá Jisaso xewanĩjo nánĩ re urĩjĩnigĩni, “Ámá
 xwiyfá Gorĩxoyá wfá urókiamoarĩjĩ womi anjĩ mĩdánjĩyĩ
 arfá umónarĩgĩfá aí xegĩ e dánjĩyĩ tĩni xexĩrĩmeáyĩ

tǎnǎi o nánǎi ‘Sa negǎi áamáorǎnǎi.’ niyaiwiro arǎá umónarǎigǎfámani.” nurǎiri ⁵⁸ ayǎi dǎnǎi mǎiwǎkwǎroarǎnǎigǎfá nánǎi e nǎnǎiwearǎfná emǎimǎi xwapǎi mǎiwǎwapǎiyǎnǎinǎigǎnǎi.

14

Jono wayǎi umeaiarǎnǎjomi pǎikigǎfá nánǎirǎnǎi.

¹ Iná mǎixǎi ináyǎi Xeroto —O Gariri pǎitropenisǎi menǎweanǎorǎnǎi. O xwǎiyǎfá Jisaso nánǎi yanǎi niwéa warǎnǎigǎi arǎá nǎiwiri ² xegǎi omǎnǎnǎi wǎiarǎigǎfáwami re urǎnǎnǎinǎigǎnǎi, “Ayǎi nionǎi pǎikinǎo, Jono wayǎi numeaiá unǎorǎnǎi. Rǎixa xwǎrǎpáyó dánǎi nǎiwǎpǎnǎimearǎi nánǎi emǎimǎi ayǎi néra warǎnǎi.” urǎnǎnǎinǎigǎnǎi. ³⁻⁴ Ayǎi rǎipǎi nánǎi Xeroto e urǎnǎnǎinǎigǎnǎi. Xámǎi O Jono sǎnǎi emearǎfná xegǎi xexǎrǎfmeáo Piripoyá apǎixǎi Xerodiasǎiyǎi rǎnǎnǎnǎi nurǎpǎrǎi meágǎi nánǎi Jono xwǎiyǎfá re urǎrayǎnǎinǎigǎnǎi, “Dǎixǎi rǎrǎixǎfmeáoyá apǎixǎi nurǎpǎrǎi nǎimearǎfnáyǎi, ‘Ayǎi Nǎipǎkwǎnǎi yarǎnǎinǎi.’ rǎiyaiwinarǎnǎinǎi?” urayarǎnǎigǎi nánǎi Xeroto xegǎi porǎisǎyo uowáráná awa nuro omǎi fǎ nǎixero gwǎi niyiro nǎimeámǎi nǎibiro gwǎi anǎyo nǎwirǎrǎfǎgǎfá ⁵ Xeroto Jono nánǎi “Omǎi opǎkímǎnǎi.” niyaiwiri aiwǎi áamá oxǎi apǎixǎi “Jono Gorǎxoyá wǎfá rókiamoarǎnǎnǎi worǎnǎi.” yaiwiarǎigǎfá enǎgǎi nánǎi wáyǎi nerǎi “Nionǎi enǎi nǎipǎkipǎrǎixǎnǎi.” niyaiwiri sa gwǎi anǎyo wǎrǎnǎinǎigǎnǎi. ⁶ E nǎiwǎrǎmáná enǎnǎi sǎfá Xerotomǎi xǎnǎi xǎrǎnǎnǎi imónáná Xeroto xegǎi áamá wa tǎnǎi aiwá nǎimǎixǎro narǎfná omǎi xiepǎi Xerodiasǎimǎi xemiál nǎibiri áwǎnǎi e nǎirómáná sǎmǎnǎnǎnǎnǎi enǎnǎinǎigǎnǎi. Í sǎmǎnǎnǎnǎnǎi yarǎfná Xeroto sǎmǎnǎnǎnǎnǎi í yarǎnǎnǎnǎnǎi nánǎi yayǎi nǎiwǎnǎnǎnǎi ⁷ xwǎfá e dánǎi re urǎnǎnǎinǎigǎnǎi, “Nionǎi jíxǎi sǎmǎnǎnǎnǎnǎi dánǎi rǎrǎrǎnǎnǎnǎi, ‘Pǎi pǎi nánǎi nionǎi rǎixǎnǎnǎi nǎiránáyǎi nǎisiapǎmǎnǎnǎi.’ rǎrǎrǎnǎnǎnǎi.” uráná ⁸ í xǎnǎi tǎnǎi e nánǎi nurǎi ámǎi nǎibiri xǎnǎi urepǎsǎfǎpǎi axǎfǎi re urǎnǎnǎinǎigǎnǎi, “Porǎisǎ wa Jono

wayf numeaia warijoyá sijwíf mijíf niwákwirowo mijo sijwíf winimí nání pírerixíyo nítiro nimeámí nibíro oniapfóyí.” uráná ⁹ Xeroto dijíf sipí wíagi aiwí awa tñní aiwá nawíni narigfe dání urfagi nání porisf wami í urífpi axfpi sekaxf nuríri ¹⁰ urowaráná wo gwí ańfyo nání nurí e dání Jonomí sijwíf mijíf niwákwiwí ¹¹ mijo pírerixíyo nítiri nimeámí nibíri miáimí miní wáná í nurápirí nimeámí nurí xínáimí mñní winijnigíni. ¹² E éáná Jono xegf wiepísarińowa nibíro piyomí nimearo nimeámí nuro xwáfá niweyárimowa nuro Jisasomí áwanf urígfawixíni.

Oxf 5,000 apimí aiwá mñní winíf nániríni.

¹³ Jisaso xwíyáfá Jono nání arfá niwiri e pñní niwiárimí ewéyo nípíxemoániri ámá dijíf meaje nání xegfpi warijagi aiwí oxí apíxf obaxf ańf bí bimi dánfýf “Jisaso ewéyo puńoi.” rínfagi arfá niwiro yání ófyo númí ugáfawixíni. ¹⁴ Jisaso ríxa ipí imanfpá tñf e niwíékñimeari winijnigíni. Oxf apíxf obaxf xío tñf e nání bimiaríńagfa niwiniri wá niwianiri wígf sñmíxíyf píraníńf imímiximí yarfná ¹⁵ sfápi tñní xegf wiepísarińowa nibíro re urígfawixíni, “Re ámá dijíf meaníni. Sfá wórínigíni. Joxí ámá nñní wígf aiwá bíf nero nípíri nání ańf onímiápia amí amí ŋweameńfyo nání urowárapeí.” urfagfa aí ¹⁶ Jisaso re urijnigíni, “Ayf nupaxf mimónaríni. Soyfné aiwá wí mñní wípoyí.” urfagi ¹⁷ awa re urígfawixíni, “Negf aiwá xwapf meníni. Sa bisfkerfá wé ná wúni tñní peyf yeáyf waúni tñniríni.” urfagfa ¹⁸ o re urijnigíni, “Nioní tfámíni nimeámí bfóyí.” nuríri ¹⁹ ríxa nimeámí báná re urijnigíni, “Oxf apíxf nñní aráyo éf ońweápoyí.” sekaxf e nurímáná bisfkerfá wé wú tñní peyf waú tñní nimeari ańfnami sijwíf nanánimáná Goríxomí aiwá api nání yayf niwiri

bisíkerfá kwíkwírímí neri xegí wiepísariḡowamí miní wíáná awa oxí apíxí éf ḡweáfáyo yaní nīwia warfná ²⁰ áamá nfní aiwá apí nīnīro agwí ímí uyīḡnīḡnī. Agwí ímí uyíagí wiepísariḡowa sīḡwí e nīwīnīro aiwá rīxa apání nīnīro e t́fápia nīmeamero soxí t́á wé wúkaú sīkwí waúmí nīmeaayiro aumaúmí nero magwí nīmiro t́ḡfawixíní. ²¹ Niaíwí t́nī apíxí t́nī nīnīrī aiwí oxowaní áamá 5,000 aiwá apí nīḡfawixíní.

Jisaso ipíyo xwírīḡwí nosaxa uḡí nánīrīnī.

²² Jisaso xegí wiepísariḡowa aiwá áamá ayí nīnīro t́fápia soxí f́áyo magwí nīmiro táná re urowárīḡnīḡnī, “Nioní oxí apíxí t́yo urowáraparfná soyfné ewéyo nīpíxemoánīro ipíwámí j́aríwámíní nání xámí nīmeápoyí.” nurīrī ²³ awa rīxa nīpíxemoánīro úáná áamá oxí apíxí e epíroyí egf́áyo ení nurowárapimáná Gorīxomí xwíyíf́a urīmīnīrī nání xegípi d́wí mīḡtyo nání nīyirí rīxa sf́a nóra warīḡí t́nī xegípi ḡweaḡáná ²⁴ ewépá sīnī ipí áwīnī e warfná inīḡí ewépámí imeamíkwí merí imīḡí ení ewé sīmími dání bīrī neri yarfná ²⁵ rīxa wf́a nání isf́a yīnīḡáná Jisaso ipíyo nosaxa nībīrī wiepísariḡowamí rīxa wīmeámīnīrī yarfná ²⁶ awa wenīḡí éf́áyí wīnīḡfawixíní. Jisaso ipíyo xwírīḡwí nosaxa barīḡagí nīwīnīro wáyí níkarīnīro “Píyīḡí siwí wo rfa barīnī?” nīrīro “Yeyi!” rekárīnarfná ²⁷ Jisaso re urīḡnīḡnī, “Soyfné wáyí mikárīnīpaní. Ayí nionīrīnī. Dīḡí sīxí nīnīro ḡweápoyí.” urf́agí ²⁸ Pitao re urīḡnīḡnī, “Ámīnáoxíní, ayí nepa joxí eḡánáyí, ‘Joxí ení ipíyo nosaxa nībīrī nímeat.’ nīrei.” urf́agí ²⁹ Jisaso “Beí.” urf́agí Pitao ewépámí dání nayoarí Jisaso t́ḡí e nání nosaxa nurí aí ³⁰ imīḡí yarīḡagí nīwīnīrī wáyí éfyí re eḡnīḡnī. Ipíyo rīxa nurf́pínīrfná rf́aiwá re urīḡnīḡnī, “Nioní inīḡí namīmīḡnī! Ámīnáoxíní,

áríwí nimeai!” uráná ³¹ o anjní teapá niyauri wéyo nimaxiriri nimeyoari re uriniginini, “Dinj onimiapi nikwíroarigíoyínerini. Pitaoxini, joxi ‘Jisasoyá dinj tñi ipiyo xwiríjwí nosaxa umfíni.’ niyaiwiri aí ámi pí nání ‘Oyá dinj tñi e epaxonimani.’ yaiwiarinini?” nuriri ³² awaú ríxa ewéyo píxemoánána re eniginini. Iminj yarinjpi pñi wiáriniginini. ³³ Iminj pñi wiáraná ewéyo ηweagíayí minj ewéyo níkwíroro omi yayí numerína re urigíawixini, “Neparini. Joxi niaíwí Gorixoyáoxirini.” urigíawixini.

Simixíyí Jisasomi amát nironiro nanj egíá nánirini.

³⁴ Awa ipiyo oriwámí dání niremoro anj xegí yoí Genesaretiyi rininjpi tñj e iwiékñimeáána ³⁵ amá e dánjyí Jisasomi mí niwómixiro anj nipimini áwanj nirinárimána wigí amá simixí yarigíá nñi o tñj e nání niméra nibiro wáraná ³⁶ simixíyí rixinj re urayigíawixini, “Joxiyá iyíá sírfwíyo amát onironipoyiniri shjwí neanei.” nuriro nñi amát e nironayiro nání nanj egíawixini.

15

Ámináyí enína érowiápínigíápi nánirini.

¹ Iná Parisi wa tñi ηwí ikaxí eáninjpi mewegíá wa tñi Jerusaremi dání nibiro Jisasomi niwímearo re urigíawixini, ² “Negí aríowa érowiápínigíápi díxí wiepísaríjowa pí nání pñí wiakímí yaríjoi? Aiwá nanirína pí nání aríowa rígfápi wé wayí mirónipa nero narígfárinini?” Jisasoyá wiepísaríjowa wé wayí nironiro aiwí xiáwowa egíápa axípi miyaríjagíá nání e uráná ³ Jisaso re uriniginini, “Soyíne eni segí searíawéwa érowiápínigíápimi xídaníro nání pí nání ηwí ikaxí Gorixoyá rininjpi pñí wiakímí

yarigfáriní? ⁴ Gorixoxo rihjépi ríwamihjé re nírínirí eániní, 'Dixí rinomí wéyo merí rináimí wéyo merí erfíní.' nírínirí eániní. Ríwamihjé rípi ení nírínirí eániní, 'Ámá gíyí gíyí xano náníraní, xínáí náníraní, píné sípí umeararínáyí ayo emí opíkímópoyinirí síjwí winiríní.' E nírínirí eánihjagí aiwí ⁵ ámá gíyí xanomíraní, xínáimíraní, 'Amípí nioní nísíapírí arírá sípaxípi nání Goríxomí urepeárhjá ehjagí nání bí miní síapípaxímaní.' uraríhjá ⁶ soyíné síjwí e níwiniróná re rarigfáriní, 'Ayí xaneyo wéyo mímepa yaríhjá aiwí apání yaríhjóí.' rarigfáriní. Soyíné e neríná Goríxoyá rínihjéyí xórórí nero segí seárfawéwa érowiápnígíápní seáyí e mfeyoarigfáriní. ⁷ Naní ríro sípí ríro yarigfóyíné, xwíyá Goríxoxo rihjé wíá rókiamoagí Aisaiao níwuriyirí ríwamihjé ehjépi soyíné nání xixení re ríniní, ⁸ 'Ámá tíyí "Goríxomí wéyo píránihjé mearíhjiní." níró aiwí nioní dhjé síxí miníyipa yarigfáriní. ⁹ E neróná ámáyo amípí ámá wigí dhjé tíní érowiápnígíápní nání nuréwapiyiróná yapí re nuríro "Xwíyá tíyí Goríxoyáriní." nuríro nání "Goríxomí seáyí e umearíhjiní." níró ná Goríxoníyá yófní surímá rarigfáriní.' Aisaiao xwíyá Goríxoyápní níwuriyirí soyíné nání xixení ríwamihjé e ehjériní." uríhjiníní.

"Rípi piáxí wearíhjiní." uríhjiníní.

¹⁰ "Ámá oxí apíxí re eptroyí egfáyí obtpoyí." níriní ayí ríxa ahjwí e awí eánaráná re uríhjiníní, "Arfá níro níjfé imónfpoyí." nurí ¹¹ ewayí xwíyá bí nurífná re uríhjiníní, "Amípí ámá níro gwí nárearíhjiní piáxínihjé wearíhjiní. Amípí xwíoxíyo dání dhjé mófápi, ayí piáxínihjé wearíhjiní." uríhjiníní.

¹² Xegı̄ wiepı̄sarı̄ŋowa nı̄bı̄ro re urı̄gı̄fawı̄xı̄nı̄, “Joxı̄ Parisı̄owamı̄ e nurı̄rı̄nı̄ ‘Sı̄mirı̄rı̄ mı̄wı̄arı̄ŋı̄nı̄.’ rı̄yaiwı̄arı̄ŋı̄nı̄?” urı̄agı̄a aı̄ ¹³ o Parisı̄owa nı̄nı̄ ewayı̄f xwı̄yı̄fı̄a re urı̄ŋı̄nı̄gı̄nı̄, “Rı̄wı̄nı̄a Gorı̄xo aı̄wı̄a xı̄fo ı̄wı̄fı̄a murı̄ŋı̄f nı̄yonı̄ emı̄ yı̄yoı̄amı̄f enı̄fı̄arı̄nı̄.” nurı̄rı̄ ¹⁴ amı̄ Parisı̄owa nı̄nı̄ re urı̄ŋı̄nı̄gı̄nı̄, “Soyı̄né awa nı̄nı̄ ayá sı̄wı̄f mı̄searopanı̄. Awa sı̄ŋwı̄f suparı̄gı̄fı̄awa sı̄ŋwı̄f suparı̄gı̄fı̄ayo nı̄pemeamı̄ warı̄gı̄fı̄awa yapı̄ imónı̄ŋoı̄. Ámá sı̄ŋwı̄f suparı̄ŋı̄f wo sı̄ŋwı̄f suparı̄ŋı̄f womı̄ nı̄pemeamı̄ nurı̄nı̄a nı̄waunı̄ xwarı̄ŋwı̄yo pı̄eropı̄sı̄ı̄ı̄. Ayı̄nı̄nı̄ ayá sı̄wı̄f mı̄searopanı̄.” urı̄agı̄ ¹⁵ Pı̄tao re urı̄ŋı̄nı̄gı̄nı̄, “Joxı̄ ewayı̄f xwı̄yı̄fı̄a amá aı̄wı̄a nı̄nı̄ro gwı̄nı̄arearı̄gı̄fı̄apı̄ nı̄nı̄ rı̄fı̄pı̄ áwanı̄f neareı̄.” urı̄agı̄ ¹⁶ o re urı̄ŋı̄nı̄gı̄nı̄, “Gı̄ seaı̄epı̄sarı̄ŋáoı̄yı̄né enı̄ sı̄nı̄ majı̄fı̄a rı̄seainarı̄nı̄? ¹⁷ Amı̄pı̄ amá nı̄fı̄pı̄ arı̄fowa egı̄fı̄apa wé wayı̄f nı̄rónı̄ro nı̄nı̄rı̄nı̄arını̄, awa egı̄fı̄apa mé nı̄nı̄rı̄nı̄arını̄, agwı̄yo nı̄nı̄ŋı̄sını̄a ı̄kfı̄ nemoro nı̄nı̄ pı̄axı̄nı̄ŋı̄f weaarı̄ŋı̄fmanı̄. ¹⁸ E nerı̄ aı̄wı̄ xwı̄oxı̄yo dánı̄ ı̄wı̄f amı̄pı̄ nı̄nı̄ dı̄ŋı̄f mófı̄apı̄ pı̄axı̄nı̄ŋı̄f weaarı̄ŋı̄fırı̄nı̄. ¹⁹ Xwı̄oxı̄yo dánı̄ dı̄ŋı̄f nı̄moro yarı̄gı̄fı̄apı̄ ‘Sı̄pı̄ oımı̄xı̄mı̄nı̄.’ yaiwı̄arı̄gı̄fı̄a rı̄pı̄rı̄nı̄. Ámá pı̄kırı̄ ero amá wı̄ tı̄nı̄ ı̄wı̄f inı̄ro ero sı̄wı̄f pı̄axı̄f eanı̄paxı̄f imónı̄ŋı̄yı̄f nı̄ga uro ı̄wı̄f mearı̄ ero yapı̄ rı̄rı̄ ero amá wı̄ nı̄nı̄ ı̄kayı̄wı̄f rı̄rı̄ ero ²⁰ yarı̄gı̄fı̄apı̄ nı̄mórı̄nı̄a wı̄wanı̄ŋı̄yo pı̄axı̄nı̄ŋı̄f weaarı̄ŋı̄fırı̄nı̄. E nerı̄ aı̄ amá wé wayı̄f mı̄rónı̄pa nerı̄ aı̄wı̄a nı̄nı̄rı̄nı̄a wı̄wanı̄ŋı̄yo wı̄ pı̄axı̄f weaarı̄ŋı̄fmanı̄.” urı̄ŋı̄nı̄gı̄nı̄.

Émáı̄f apı̄xı̄f wı̄ dı̄ŋı̄f xı̄xenı̄ wı̄kwı̄fı̄roŋı̄f nı̄nı̄rı̄nı̄.

²¹ O e dánı̄ pı̄nı̄ nı̄wı̄arı̄mı̄ nurı̄ pı̄ropenı̄sı̄f émáı̄f aŋı̄f Taı̄a tı̄nı̄ Sı̄donı̄ tı̄nı̄ tı̄ŋı̄f e emearı̄nı̄a re enı̄nı̄gı̄nı̄.

²² Émáı̄f apı̄xı̄f Kenanı̄ dánı̄ aŋı̄f apı̄aı̄u tı̄ŋı̄f e dánı̄ nı̄bı̄rı̄f ı̄famı̄ne dánı̄ nuxı̄dı̄rı̄nı̄a rı̄fı̄awı̄a re nura uŋı̄nı̄gı̄nı̄,

“Ámináoxĩni, mixĩ ináyĩ Depitomi xiáwoxinĩ, joxi wá n̄wianeĩ. Gĩ miáimĩ imfó d̄ĩjĩ n̄ixixérori x̄ixeanĩjĩ wikárarĩni.” nura warĩjagi aiwĩ ²³ Jisaso xfo enĩ bĩ murarĩjagi nánĩ xegĩ wiep̄sarĩjowa n̄b̄iro arĩkĩ re urayiḡawixĩni, “Ap̄ixĩ rĩ arĩkĩ r̄faiwá t̄fni neax̄idarĩjagi nánĩ joxi xegĩ miáimĩ imfó d̄ĩjĩ x̄ixéroarĩjĩp̄i m̄ixĩ numáinowárirĩ ‘Em̄ini.’ urowáreĩ.” urayĩaḡta aĩ ²⁴ o re urĩjĩnigĩni, “Nionĩ émáyo ar̄rá wim̄inĩrĩ b̄ĩjáon̄mani. Gĩ Is̄ireriyĩ —Ayĩ sip̄sip̄ xiáwo p̄iránĩjĩ m̄imear̄ná ami ami uniamoarĩjĩn̄jĩ imóniḡáȳrĩni. Ayĩ nánĩ b̄ĩjáon̄rĩni.” ur̄fagi aiwĩ ²⁵ í an̄wĩ e n̄b̄irĩ xóm̄ĩjĩ n̄iȳkwirĩ m̄ĩjĩ xw̄fáyo n̄kw̄rori re urĩjĩnigĩni, “Ámináoxĩni, ar̄rá niĩ.” ur̄fagi ²⁶ o re urĩjĩnigĩni, “Nionĩ aiwá n̄iáw̄f nar̄iḡápi nurápirĩ s̄w̄iyo m̄ini wiar̄náȳf, jíxi ‘O nan̄j yarĩni.’ r̄iyaiwiarĩjĩni?” ur̄fagi aĩ ²⁷ í re urĩjĩnigĩni, “Ámináoxĩni, wauyene s̄w̄inĩjĩ imónĩjagwĩ nánĩ nepa n̄irarĩjĩni. E nerĩ aĩ s̄w̄iȳf xiáwo aiwá ik̄wian̄w̄iyo éf n̄ijweámáná aiwá n̄inĩrĩ yun̄f mamówár̄f éf̄ȳf m̄imeán̄f yarĩj̄rĩni.” ur̄fagi ²⁸ o re urĩjĩnigĩni, “Ineyĩ, jíxi aga d̄ĩjĩ x̄ixeni n̄in̄kw̄rori rarĩjagi nánĩ jíxi simón̄f̄ȳf x̄ixeni nimón̄in̄joi.” uráná re en̄jĩnigĩni. Xemiáĩ nan̄j en̄jĩnigĩni.

S̄imixĩ obax̄fyo nan̄j im̄im̄ix̄im̄f en̄jĩ nán̄rĩni.

²⁹ Jisaso e dánĩ p̄fni n̄wiár̄imĩ nuri ip̄i Gaririwámĩ n̄ipweri d̄f̄w̄f m̄ĩj̄fyo nánĩ n̄iyirĩ éf̄ ŋwean̄áná ³⁰ ámá ox̄f ap̄ixĩ ayá wĩ o t̄f̄jĩ e nánĩ n̄yoamiro wĩ s̄ikw̄f ik̄f eḡfáyo n̄iméra yoaro s̄ĩjw̄f sup̄ar̄iḡfáyo n̄iméra yoaro xw̄iȳfá mar̄f man̄j p̄rón̄iḡfáyo n̄iméra yoaro s̄im̄ix̄f x̄ixeḡfni obax̄f t̄iḡfáyo n̄iméra yoaro nero xeḡf s̄ikw̄f t̄f̄jĩ e tayar̄fna o nan̄j im̄im̄ix̄im̄f win̄jĩnigĩni. ³¹ Nan̄j im̄im̄ix̄im̄f wiarĩjagi ox̄f ap̄ixĩ e ep̄roȳf eḡfáȳf man̄j

pírónigfáyíf ámi xwiyfá ríro eníf kíriníf egfáyíf ámi ú úroro síkwíf ikíf egfáyíf ámi aníf uro síñwíf supárigfáyíf ámi síñwíf aníro yarínagfá níwíníro ayá níriwamóníro ñwífá Isíreriyfáyómi yáyíf seáyíf e umegfawixíni.

Oxí 4,000 apimí aiwá míní wíñf náníríní.

³² Jisaso xegf wiepísariñowami “Eíní.” nurírí re uríniginíní, “Ámá oxí apíxíf tíyíf nioní t́níní śfá wíyáú ríxa ñweañwáríní. Wigf aiwá nípfríyíf menagí nání nioní d́ñf śpí níaríní. Nioní ayí agwífi wiarfná nurowárífnáyíf, óf e síñwíf xaxá upeyíniginíní nání raríníní.” urfagí ³³ wiepísariñowa re urígfawixíní, “Ámá d́ñf meañf rímíníyóí. Ǵmí nurane aiwá ámá none t́níní epfroyíf egfá tíyíf níñíro agwífi ímí uyíní nání urápaníréwíní?” urfagfá ³⁴ o re uríniginíní, “Soyfné bisfkerfá ararí maxíñí?” urfagí awa “Bisfkerfá wé ẃfúmí d́ñf wáú t́níní peyf orá yeáyíf bia t́níní.” urfagfá ³⁵ o oxí apíxíf e epfroyíf egfáyo “Xwíayo éf níñweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bisfkerfá wé ẃfúmí d́ñf wáú apí t́níní peyf apia t́níní nurápirí Goríxomí yáyíf níwirí kwíkwírímíf nerí wiepísariñowami wiayíáná awa nurápiríro ámáyo yaníf níwíá úáná ³⁷ ayí níñíro agwífi ímí uyíagí wiepísariñowa aiwá ayí níñíro t́fápia nímeamero soxf f́fá wé ẃfúmí d́ñf wáúmí magwífi nímiro t́gfawixíní. ³⁸ Apíxíf t́níní níáíwíf t́níní marfái, oxowa aiwá apí nífáwa 4,000 imónígfáríní. ³⁹ Jisaso “Segf aníf úpoyí.” nurowárímáná wiepísariñowa t́níní ewéyo nípíxemoáníro nuro Magadání iwíékfnímeagfawixíní.

16

“Ekíyíníf anífnamí d́ñf neaíwapíyíí.” urígfá náníríní.

¹ Parisi wa t́fni Sajusi wa t́fni Jisasomi ńiwímearo “O simixíyo nanf imimiximf nerf aí ekíyinjf wí nepaxomani.” niyaiwiro iwamfó owíwapíyaneyinro re urígfawixini, “Joxi anfnami dájf ekíyinjf b́i neaíwapiyi.” uríagfa aiwi ² o re uriniginini, “Seyfne sfápi t́fni yewanf eáagi ńiwíntrfná re rarígfáyfnérini, ‘Yewanf eáyf réwf enirfeninjo?’ rarígfáyfnérini. ³ Wfápi t́fni eni b́iramf dánf ḱipinjf yarínagf ńiwíntrfná ‘Inía yapinirfeninjo?’ rarígfáyfnéxini. Agwíyo yewanf earf ḱipinjf yirf yarínagf ńiwíntróná x́ixenf ‘E nimóninjo.’ ńirro aiwf amípi nionf sfmimajóninjf imxarinjapf síjwf ńinantróná ‘Gorixo e oyaiwipoyinirf rfa neaíwapiyarini?’ miyaiwiarígfáyfnérini. ⁴ Agwi ríná hweagfáyfné, Gorixomi rfwiminf nímamoro segf h́wáf ríninjfpf t́fni fwíninjf niga uro niga b́iro yarígfáyfné, ekíyinjf nánf reaxf niseainirf seaimónarinjagf aiwf ekíyinjf wfá rókiamoagf Jonao enjpinf seaíwapiyimiginini.” nurárimf pfnf ńiwíarimf uniginini.

Yisf Parisiwayá t́fni Sajusiwayá t́fni nánirini.

⁵ Wiepísarinjowa bisfkerfá b́i ńipfrf nánf arfá nikeamoro Jisaso t́fni ipíyo jfaríwáminf nánf nuróná ⁶ o xixewisf ikaxf re uriniginini, “Soyfne Parisiowa t́fni Sajusiowa t́fni awayá bisfkerfá nímiga unf nánf imxarinjf yisof ríninjfpf nánf wáyf oseainini.” uráná ⁷ wiwaninjowa re rínígfawixini, “None bisfkerfá nímeámf mibfwá enjagf nánf o mixf ńinearirf neararini.” rínarfná ⁸ Jisaso awa e rínarinjagfa dínj adadf ńiwirf re uriniginini, “Dínj onmíápf ńikwíroarígfóyfné, pí nánf segfpf re rínarinjof, ‘None bisfkerfá nímeámf mibfwá nánf neararini.’ rínarinjof? ⁹ Soyfne sínf nijfá mimónipa renjo? Nionf bisfkerfá wé

wúni kwikwirimí éána áamá 5,000 ríxa apáni náná soyíné ámi soxí fá arariyo miárigfápi nání díní mîseainarínirani? ¹⁰ Ámí bisíkerfá wé wíúmí dání wáú áamá 4,000 nání kwikwirimí éána soyíné soxí fá arariyo miárigfápi nání ení díní mîseainarínirani? ¹¹ Biaú nioní e éána soyíné soxí fá obaxíyo miárigfá enagí nání nioní Parisiowa tîní Sajusiowa tîní yisí awayá nání xîxewisí ikaxí searáná aríge nero ‘O aga bisíkerfá nání mîneararíní.’ mîyaiwí yaríñoí? Nioní re seararíní, ‘Parisiowa tîní Sajusiowa tîní awayá yisí nání wáyí oseainíní.’ seararíní.” uráná ¹² xegí wiepîsaríñowa ríxa re yaiwigíawixíní, “Nepa yisí bisíkerfáyo táná nîmîga waríñpí nání mîneararíníní. Parisiowa tîní Sajusiowa tîní uréwapiyarígfápi nání mîxífdîpa oépoiíní nîneararíní.” yaiwigíawixíní.

Pitao “Joxí Kiraisoxíní.” uríñí náníní.

¹³ Jisaso píropenísí añí Sisaria Piripai tîñmíní nurí nemeíná xegí wiepîsaríñowamí iwamíó yaríñí re winínigíní, “Oxí apíxí nîní áamá imóníñáoní nání goxíní raríñoí?” yaríñí e wíagi ¹⁴ awa re urígfawixíní, “Oxí apíxí ‘Ámá enínaní wo nîwíápínímearí rífa yaríní?’ nîyaiwíro nání wí re raríñoí, ‘Jono wayí nîneameaia unjórání?’ raríñoí. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí mîpé añínámí nání peyiño, Erai-jaorání?’ raríñoí. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagí Jerema-iaorání?’ raríñoí. Ámí wí ‘Ayí wíá rókiamoagíáyí ámí worání?’ raríñoí.” uríagí ¹⁵ Jisaso re uríñínigíní, “Soyíné ení nioní nání goxíní yaiwiaríñoí?” uríagi ¹⁶ Saimoní Pitao re uríñínigíní, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáoxíní. ñwíá aníñí sîñí imóníñomí xewaxoxíní.” uríagi ¹⁷ Jisaso

re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jonaomɪ xewaxoxɪ Saimonoxɪnɪ, joxɪ nɪrɪrɪŋɪpɪ ámá wo wɪá mɪrɪrókiamonjoɪ. Gɪ ápo, aŋɪnamɪ ŋweaŋo wɪá rɪrɪrókiamóagɪ nánɪ joxɪ yayɪ osinɪnɪ. ¹⁸ Rɪpɪ enɪ rɪrɪrɪŋɪnɪ, ‘Joxɪ sɪŋánɪŋɪ nimónɪrɪ enɪ eánɪŋoxɪrɪnɪ. Sɪŋá piára eapɪnárɪŋɪ romɪ seáyɪ e ámá nionɪyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyɪ gɪ aŋɪ wiwánɪŋɪ mɪxárɪmɪfárɪnɪ. Obo tɪnɪ imónɪgɪáyɪ enɪ neánɪro ámá pɪkipaxɪ imónɪgɪáyɪ aiwɪ nionɪ tɪnɪ imónɪgɪáyo wɪ xopɪrárɪ wɪpɪrɪfámant.’ rɪrɪrɪŋɪnɪ. ¹⁹ Gorɪxo tɪŋɪ e páwɪpɪrɪfá nánɪ rokɪ kɪnɪŋɪ imónɪŋɪ joxɪ siapɪmɪfárɪnɪ. Joxɪ xwɪáyo re dánɪ ‘Ayɪ sɪpɪrɪnɪ.’ ránáyɪ, Gorɪxo aŋɪnamɪ dánɪ enɪ joxɪ sɪnɪ mɪrɪpa enáná o xámɪ ‘Ayɪ sɪpɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. Joxɪ re dánɪ ‘Ayɪ ananɪrɪnɪ.’ ránáyɪ, Gorɪxo xámɪ émɪ dánɪ enɪ ‘Ayɪ ananɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁰ xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ arɪfá jɪyɪkɪ norɪ ŋwɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámáyo nionɪ nánɪ ‘O yeáyɪ neayimɪxemeanɪfá nánɪ negɪ arɪfowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪfoyɪ rarɪŋwáorɪnɪ.’ áwanɪ e murɪpanɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisaso áwanɪ “Nɪnɪpɪkipɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

²¹ Íná dánɪ o xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ sɪŋánɪ áwanɪ re nura unɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ nionɪ Jerusaremɪ nánɪ úaná negɪ Judayɪ ámináowa tɪnɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfáwa tɪnɪ xeanɪŋɪ wɪwɪ nikáráná wa nɪnɪpɪkɪágɪfá aiwɪ ámɪ sɪfá wɪyau wɪyɪ óráná Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ wiápɪnɪmeámɪfárɪnɪ.” urarɪná ²² Pitao Jisasomɪ xewɪ jɪfámɪnɪ nɪmɪfáumáná mɪxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxxɪnɪ, oweoɪ! ‘Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ joxɪ nearɪfɪpɪ wɪ osɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ mɪranɪpa éwɪnɪgɪnɪ.’ nimónarɪnɪ. Wɪ nɪsimónɪnɪfá menɪnɪ.” urɪfagɪ aí ²³ Jisaso Pitaomɪ rɪwɪ

numorì re urìḡḡnìḡḡnì, “Setenoxì, ríwí rìrìwámìnì nìputì. Joxì nionì nìkìrìpeaánìpaxí nìkárìmìnìrì nánì nìrarìḡḡnì. Joxì Gorìxo dḡḡ wimónarìḡḡyo nánì mamó ‘Jisaso rìxa mìxí ináyí nimónìrì Jerusalemì dání neameḡweañáná nionì seáyìmì imónìmìnìyítrìfani?’ nìmorì nìrarìḡḡnì.” nurìrì ²⁴ wiepìsarìḡḡ nowamìnì re urìḡḡnìḡḡnì, “Ámá ‘Jisasomì ouxídmìnì.’ yaiwiarìḡḡ goxì goxì re étrìxìnì. ‘Amìpì nionì nìḡḡpì nánì oemìnì.’ yaiwíyí dḡḡ peá nìmorì re yaiwítrìxìnì, ‘Nionì Jisasomì xídarìḡḡḡ nánì ámá wí nìbìro xeanìḡḡ nìro nìpìkiro nìniro aí ayí ananìrìrì.’ nìyaiwirì nìxídmìnì. ²⁵ Ámá Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìfáná nìpìkìpìrìxìnìrì éfì menarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìḡḡpì anìḡḡ ḡwearífa nánì mearíámantì. E nerì aiwì éfì mìmenìpa nerì ‘Nionì Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìḡḡḡ nánì nìnìpìkìrìónáyí ayí ananìrìrì.’ yaiwinarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìḡḡpì anìḡḡ ḡwearífa nánì mearíárìrì. ²⁶ Ámá wo nionì mìnìxídmìnì iyífá fá nìḡwí amìpì emeámìnìrì nánìrì néra nurì nìmeátsáná xewanìḡo anìḡḡnìrì ikeamónáná oyá amìpì anìḡḡ nìxìrìrì ḡweanìfárìfani? Oweoì! Amìpì nìrìrì xwífá tḡyo dḡḡ nìmearì aiwì xewanìḡo anìḡḡnìrì ikeamónáná amìpì apì tḡnì anìḡḡ ḡweanìfá nánì roayírónìpaxí wí menìrì. ²⁷ Ayí rìpìrì nánìrìrì. Ámá imónìḡḡonì nìkìrìmìrì nìweapìrìfáná xìxífeá ḡfì ápo aḡḡnamì inarìḡḡpì aḡḡnajowa tḡnì axípì nìḡa nìweapìmáná nionì ámáyo neyírorì sìpì yarìḡḡfáyo xegí enì sìpì wirì naḡḡ yarìḡḡfáyo naḡḡ wirì emíárìrì. ²⁸ Nepa seararìḡḡnì. Woyíné re rogífá royíné sḡnì mìpepa egíámì eḡáná nionì woyíné ámá imónìḡḡonì yeáyí nìseayìmìxemearì xwioxíyo mìmeámì emífa nánì nìkìrìmìrì roḡáná woyíné sḡḡwí nanìpìrìfárìrì.” urìḡḡnìḡḡnì.

17

Jisaso nikínriri xegí bí imóniḡf nánirini.

¹ Jisaso e nuriri rixa sía wé wúmi dánḡ wo óráná Pitaomi tñni Jemisomi tñni xogwáo Jonomi tñni awamini nḡwirimeámi dḡwḡ miḡf sepiá bimi nánḡ wigḡpḡ niyiro ² niḡwearo Jisaso wiepḡsariniḡf waú wo awa siḡwḡ anigḡe dánḡ re eniḡniḡni. O xegí bí imóniri sḡmimaḡf oyá sogwiniḡf aniri rapirapḡ oyá wía nókiriná xwinḡá eaáririri eniḡniḡni. ³ E éáná wía rókiamoagḡá waú Moseso tñni Irajao tñni —Awaú eniná pegḡiwaúrinḡ. Awaú o tḡḡf e aḡwi e nḡronapiri o tñni xwiḡfá rinariná ⁴ Pitao Jisasomi re uriḡniḡniḡni, “Ámináoxini, none re niḡweariná naḡtrini. Nioni aḡf wíkaú wiwá re opákíminḡ. Joxi nánḡ wiwáyḡ. Moseso nánḡ wiwáyḡ. Irajao nánḡ wiwáyḡ.” ⁵ sḡni e urariná re eniḡniḡni. Agwḡf wía wúrariniḡniḡni. Agwḡf wía wúaráná re eniḡniḡni. Agwḡpimi dánḡ xwiḡfá re riniḡniḡniḡni, “Ayḡ oyḡ gḡ niaíwḡ diḡf sixḡ uyiḡáorini. O amipí yariḡpḡ nánḡ nionḡ diḡf yayḡ ninarini. O pí pí searánáyḡ arḡá wirḡini.” rinariniḡḡ ⁶ wiepḡsariniḡowa arḡá e niwiro xwíámi niḡkínimearo wáyḡ nikárinro warḡ ininiḡáná ⁷ Jisaso awa wegḡe aḡwi e niḡbiri wé seáyḡ e niwikwiárimáná re uriḡniḡniḡni, “Soyḡné wáyḡ mepani. Wiáḡniḡmeápoyḡ.” uráná ⁸ awa sagagḡ eméḡáyḡ Jisaso ámá wo tñni miró xegḡpḡ roḡḡḡ winiḡḡawixini.

Wiepḡsariniḡowa Irajao nánḡ yariḡḡ wigḡfá nánirini.

⁹ Awa dḡwḡ miḡf apimi pḡni niwiárimḡ niwero Jisaso óf e dánḡ arḡá jiyikḡ nori ḡwḡ ikaxḡ xaíwini re uriḡniḡniḡni, “Ámá imóniniḡoni sḡni xwáripáyo dánḡ miwiáḡniḡmeapa eniná soyḡné éde siḡwḡ winḡápi nánḡ ámá wíyo áwanḡ muripa éḡrixini.” urḡḡḡ

¹⁰ wiep̄sar̄iṅowa yar̄iṅf̄ re wiḡf̄awix̄ini, “Neḡf̄ ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄p̄i meweḡf̄awa pí nán̄i re rar̄iḡf̄ár̄ini, ‘W̄f̄á rókiamoaḡf̄ Irajao ámá ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iṅw̄áom̄i xám̄i umean̄f̄ár̄ini.’ pí nán̄i rar̄iḡf̄ár̄ini?” yar̄iṅf̄ e wíáná ¹¹ o re ur̄iṅin̄iḡini, “Irajao nib̄iri ámá wiḡf̄ d̄iṅf̄ wé rón̄iṅf̄ imón̄ip̄r̄r̄i nán̄i wáf̄ nur̄imer̄i píran̄iṅf̄ imix̄in̄f̄ár̄ini. ¹² E ner̄i aí nion̄i re searar̄iṅini, ‘Ámá Irajaoón̄iṅf̄ imón̄iṅf̄ wo r̄ixa b̄iṅf̄ en̄aḡi aiw̄i aȳf̄ “Xám̄i umean̄of̄ani?” miyaiw̄i s̄iṅw̄f̄ mí m̄iwóm̄ix̄ipa nero wiḡf̄ d̄iṅf̄yo dán̄i s̄m̄f̄ t̄f̄ni n̄iwiro píkiḡf̄awix̄ini. Ámá imón̄iṅáon̄i en̄i ax̄f̄p̄i e n̄niro r̄f̄niṅf̄ niap̄ip̄r̄f̄ár̄ini.’ searar̄iṅini.” uráná ¹³ xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅowa “Jisaso e nearar̄iṅf̄ȳf̄ aȳf̄ Jono waȳf̄ n̄ineameaia uṅo nán̄i r̄inearar̄ini? Oȳf̄, aȳf̄ or̄ini.” yaiwiḡf̄awix̄ini.

Niaíw̄f̄ im̄f̄o x̄ixéroar̄iṅf̄ wom̄i nan̄f̄ wim̄ix̄iṅf̄ nán̄ir̄ini.

¹⁴ O t̄f̄ni xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅf̄ waú wo awa t̄f̄ni ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅf̄ w̄f̄a t̄f̄iṅf̄ e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄e rémóáná ámá wo nib̄iri Jisaso yá s̄m̄im̄an̄f̄m̄i dán̄i xóm̄iṅf̄ niȳikw̄iri re ur̄iṅin̄iḡini, ¹⁵ “Ám̄in̄áox̄ini, ḡf̄ íwo xóxw̄f̄ ner̄i aga s̄ip̄i ikeamónar̄ini. W̄in̄i w̄iná r̄f̄áyo ikeár̄in̄ir̄i iniḡf̄yo eámori yar̄iṅaḡi nán̄i jox̄i wá orun̄ini. ¹⁶ Jox̄i s̄in̄i ém̄i ṅwean̄áná nion̄i d̄ix̄f̄ wiep̄sar̄iṅowa t̄f̄iṅf̄ re n̄imeám̄i b̄f̄aḡi aiw̄i awa nan̄f̄ m̄inim̄ix̄iȳipa éf̄á en̄aḡi nán̄i r̄rar̄iṅini.” ur̄f̄aḡi ¹⁷ Jisaso an̄iṅf̄ win̄f̄aḡi re ur̄iṅin̄iḡini, “Seȳné agw̄i r̄iná ṅweaḡf̄áȳiné d̄iṅf̄ n̄n̄ikw̄f̄roro mepa ero d̄iṅf̄ x̄eṅw̄f̄ni moro yar̄iḡf̄á t̄iȳné, ‘O ín̄iná nene t̄f̄ni n̄iṅwear̄i ar̄ir̄á neain̄f̄ár̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi? Nion̄i xwiḡw̄f̄ arar̄i re n̄iṅwear̄i sear̄éwapiyar̄iná Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄roro en̄f̄ eán̄iṅf̄ oyá ḡiná nij̄f̄á imón̄ip̄r̄f̄ár̄ini?” nur̄iri

xanomí “Íwomí aṅwí re nimeámí bei.” nurírí ¹⁸ ríxa aṅwí e nimeámí báná Jisaso imfó dṅf xixéroarṅf mīxí umátnáná imfó pfní nṅwíarímí úáná íwo axíná naṅf eṅṅinígíní. ¹⁹ Rfṅwíyo wiepṅsarṅṅowa Jisaso xegṅpí ṅweaṅagí nṅwínṅro nṅbṅro yarṅf re wigṅfawixíní, “Pí nání imfó íwomí dṅf xixéroarṅṅo none mīxí umátnáná éf mú eṅoi?” urfagṅa ²⁰ o re urṅṅinígíní, “Gorṅxomí dṅf onṅmíapí wṅkwṅroarṅṅagṅa nání imfó o arṅa nṅseaimí muṅoi.” nurírí xixewísf ikaxṅf re urṅṅinígíní, “Nepa seararṅṅíní. Masíté aiwá siyf negṅ omṅṅyṅo íwṅf urarṅṅwáyṅf aga onṅmíapí nerí aí rfṅwéná nerápṅrṅ nṅrorṅná íkṅánṅṅf roarṅṅrṅíní. Segṅ dṅf Gorṅxomí wṅkwṅrófáyṅf apṅnṅṅf nerṅnáyṅf, ‘Dṅwṅf mṅṅf rṅpṅxíní nurí wí e roí.’ uráná ananí arṅa nṅseaimí nurí wí e ropaxṅrṅíní. Soyṅné apṅnṅṅf nerṅnáyṅf, amṅpí wí mimṅxṅpaxṅ imónṅnṅámání. Nṅnṅí ananí epaxṅ imónṅpṅrṅfárṅíní. ²¹ [E nerí aí imfó eṅf eánṅṅf rónṅṅf imónṅṅyṅf Gorṅxomí yarṅṅf wirí aiwá ṅwṅá ṅwirárṅnṅrṅ nerṅnání mīxí umátnṅpaxṅrṅíní.]”

Jisaso ámi áwanṅf “Nṅnṅpṅkipṅrṅfárṅíní.” urṅṅf nánṅrṅíní.

²² Jisaso tṅnṅí wiepṅsarṅṅowa tṅnṅí Gariri pṅropenṅsfyṅo awí neánṅróná o re urṅṅinígíní, “Ámá imónṅṅáoní nání ámá wo mṅyf nurṅnṅṅoi. ²³ Mṅyf nuráná awa nṅnṅpṅkiro aiwí ámi sfá wṅyáú wṅyi weṅáoní wiápṅnṅmeámṅfárṅíní.” urfagṅf nání awa ayá sfṅpí winṅinígíní.

Takisí aṅf rṅdṅyowá yarṅṅfíwá nání urápṅṅfá nánṅrṅíní.

²⁴ Awa ríxa aṅf yoṅf Kapaneamṅyṅf rṅnṅṅfṅpimí rémóáná ámá aṅf Gorṅxo nání rṅdṅyowá yarṅṅfíwá nání nṅṅwṅf xwé wáú xwiogwṅf ayṅf ayo urápayarṅṅfáwa Pitaomí re urémeagṅfawixíní, “Segṅf seaiepṅsarṅṅo aṅf Gorṅxo nání

ridiyowá yarĩḡwáiwá nánĩ nĩḡwí wáú tariḡorani?” urĩagĩa ²⁵ o “Oyĩ.” nurĩmĩ nurĩ aḡĩyo nĩpáwiri Jisaso nánĩ e urĩápi nánĩ áwanĩ murĩnĩḡáná Jisaso xámĩ xixewisĩ ikaxĩ bĩ nurĩrĩ re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Sai-monoxĩnĩ, dĩḡĩ joxĩyá arĩrerĩnĩ? Mĩxĩ ináyĩ xwĩá tĩyo meḡweagĩáyĩ ámáyo takisĩ nánĩ nĩḡwí nurápiróná wigĩ ámá imónĩḡĩáyó uráparĩḡĩárani? Ámá xeḡwĩ wĩyo uráparĩḡĩárani?” urĩagĩ ²⁶ o “Xeḡwĩyo uráparĩḡĩárani.” uráná Jisaso re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Ayĩnánĩ wigĩ imónĩḡĩáyĩ takisĩ nánĩ áxeḡwarĩ inĩpaxĩ menĩnĩ. ²⁷ Yawawi enĩ Gorĩxo mĩxĩ ináyĩ aḡĩnamĩ meḡweaḡoyáwawi imónĩḡagwĩ nánĩ awa nĩḡwĩ aḡĩ Gorĩxo nánĩ ridiyowá yarĩḡĩwá nánĩ áxeḡwarĩ inĩpaxĩ mimónĩḡagĩ aiwĩ awa wikĩ dĩḡĩ yeaiwipĩrĩxĩnĩrĩ ipĩwámĩ nánĩ nurĩ kipayá nĩmori peyĩ iwamĩó ápéomĩ maḡĩ fá neroámĩximáná nĩḡwĩ bĩ weḡagĩ winĩrĩfĩnĩ. Nĩḡwĩ apĩ nĩmeámĩ nurĩ joxĩ tĩnĩ nionĩ tĩnĩ nánĩ nawĩnĩ mĩnĩ yeawĩ.” urĩḡnĩḡĩnĩ.

18

“Go seáyĩ e imónĩnĩfárinĩ?” urĩḡĩá nánĩrĩnĩ.

¹ Íná wiepĩsarĩḡowa “Noneyá negĩ wo seáyĩ e neaimónĩnĩó gorĩnĩ?” nĩyaiwiro Jisaso tĩḡĩ e aḡwĩ e nĩbĩro re urĩḡfawixĩnĩ, “Joxĩ rĩxa mĩxĩ ináyĩ nimónĩrĩ neameḡweaḡáná noneyá wo go seáyĩ e neaimónĩnĩfárinĩ?” urĩagĩa ² o niaíwĩ onĩmiá bimi “Eĩnĩ.” nurĩrĩ áwĩnĩ e nurárimáná ³ re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Nionĩ nepa seararĩḡĩnĩ. Soyĩné dĩḡĩ ‘Ayo seáyĩ e omúrónĩmĩnĩ.’ yaiwiarĩḡĩápĩ dĩḡĩ yaĩkiá mĩmopa ero niaíwĩ onĩmiánĩḡĩ mimónĩpa ero niaíwĩ ‘Ámá wo seáyĩ e nĩnimónĩrĩná ayĩ ananĩrĩnĩ.’ yaiwiarĩḡĩápa axĩpi e mĩyaiwipa ero nerĩnáyĩ, aḡĩnamĩ ḡweaḡoyá

xwioxtyo wí páwipaxt meninti. ⁴ Ámá ‘Seáyt e imóniñáonimanti. Niaíwft rípti yapí imóniñinti.’ yaiwífá gíyt gíyt añtínamí ñweajo xwioxtyo mímeámft nerí meñweanfápimi nípáwiro seáyt e imóniñírfárinti. ⁵ Gíyt gíyt nioní nínixídtíro nání ámá niaíwft rípiamftniñt nímmimóníronáyft ayft nioní enftniñt nímmimónariñotí. ⁶ E nerí aí ámá niaíwft rípiáníñt sntí dñt níkwíroaníro yarígtáyó mtrítrakft wiarígtá gíyt gíyo Goríxo xeaniñt ríá tñt wíkaríntá enagí nání sntí mtrítrakft mívwiníñaná ámá wa sñgá tñt síñwtyo gwft níjimáná rawírawáyó mamówáránáyft ríniñt xwé níwinírtí aiwí Goríxo wimíntírtí eníptí tñt xixení mimóniñagi nání ayft ananírntí. ⁷ Ámá wíyo óreámioápoyíntírtí wíwapiyarígtáyft aweyí! Sftá wíyi ayft majftá wóríntfárintí. Goríxo xeaniñt wíkaríntá enagí nání dñt sípí wíwinígtíntí. Ámá wíyo óreámioápoyíntírtí wíwapiyiptrftá aiwí ámá e wíwapiyíftáyft xeaniñt wímeanftá enagí nání aweyí! Sftá wíyi ayft majftá wóríntfárintí. ⁸ Díxt wéú tñntíraní, síkwú tñntíraní, íwft nání nísimónírtíntáyft ‘O ríá aníñt wearíñtyo níkeaáríntígtíntí.’ níyaiwírí níwákwínírtí emí morftíntí. E níntírtíntáyft, ríniñt xwé nísinírtí aiwí wé rastá síkwí rastá enoxí dñt níyímtíñtíptí aníñt ñwearftá nání nímeartíntáyft ayft ananírntí. Mívákwínípa nerí wé núkaúntí tñt síkwí núkaúntí tñt sntí enánáyft, o rftáyó nísíkeaárírtíntá ayft nanftmani. ⁹ Díxt síñwtyí ení ‘íwft aptí eí.’ rírtánáyft, ‘Goríxo ríá aníñt wearíñtyo níkeaáríntígtíntí.’ níyaiwírí síñwtyí níyónírtí emí morftíntí. E níntírtíntáyft, ríniñt xwé nísinírtí aiwí síñwft wftontí aníñoxí dñt níyímtíñtíptí aníñt ñwearftá nání nímeartíntáyft ayft ananírntí. Míyónípa nerí sntí síñwft níwaúntí tñt aníñánáyft, Goríxo rftáyó nísíkeaárírtíntá ayft nanftmani.

Ewayf ikaxf sipisipf wo anfninjf nanirini.

¹⁰ “Niaíwf onímiá rípiá bimí peayf mîwianîpanî. Ayf rîpî nánî seararînjîni, ‘Anjînajî apiamî awí mearoarîgfáyf anjînamî Gorîxoyá sîmîmanjîmîni ñweaarîngafá nánî peayf wí mîwianîpanî.’ seararînjîni.

¹¹ Ayf rîpî nanirini. Ámá imónîñáonî ámá íwf néra nuro anîñf ikeamónanîro yarîgfáyo nánî páfá nerî yeáyf uyimîxemeámînrî bîñáonîrini.” urîñînjîni. ¹² O xîxewisf ikaxf re urîñînjîni, “Segf dîñf arîrerîni? ‘Ámá wo xegf sipisipf 100 enáná wo anfnáná bfbî 99 enfpî dîwfyo nîwárîmî nurî wfo nánî páfá mepa enîgîni.’ rîyaiwiarîñoi? Oweoi páfá enîñoi. ¹³ Ámî rîxa nîmearfnáyf nepa seararînjîni. Yayf sipisipf 99 manfnîñfpî nánî winarîñfpînjî winînfámanî. Anfnfo nánî aga yayf seáyîmî dánî winînfárinî. ¹⁴ Segf ápo, anjînamî ñweanjoyf enî ‘Niaíwf onímiá apia yapî imónîgfáyf wí oanfnfpoyî.’ mîyaiwinîni.” urîñînjîni.

“Segf wo íwf síánáyf, re éfrîxîni.” urîñf nanirini.

¹⁵ O re urîñînjîni, “Ámá nionî nînrîxfdíro nánî rîrîxîmeá imónîñfyf wo íwf sikáránáyf, joxî nurî xegfpî ñweanñagî nîwinîrîfná joxî dîxîpî nîwîmearî íwf xfo sikárffpî nánî yumfî yarîñf wirfîni. O arfá síánáyf joxî nanf wimîxîfagî nánî sîni rîrîxîmeá imónîñfyf wónîñf nimónîrî enîñoi. ¹⁶ E nerî aí joxî arfá mîsipa yarîñagî nîwinîrîfnáyf, ñwf ikaxf nîrînrîrî eánîñfpî tîni xîxenî nerî ámá wa re rîpfrî nánî, ‘None enî o yarîñf wíáná o “Oweoi, nionîmanî.” rarîñagî arfá wíwîni.’ rîpfrî nánî ámá waúmîranî, womîranî, nîwirîmeámî nurî obaxoyfné ámî yarîñf wirfîni. ¹⁷ O sîni arfá mîseaiipa yarîñagî sîñwf nîwinîrîfnáyf, ámá nioniyá sîyikf imónîgfáyo áwanf urîrîni. Ayo enî arfá

miwipa yariŋagi niwiniŋnáyí, re yaiwíŋixini, ‘Sini niŋixímeáo wí mimónini. Ríxa émayíniŋí imóniri áamá takisí nání niŋwí nearápariŋáwáníŋí imóniri nerí wí eŋóníŋí imónini.’ yaiwíŋixini. ¹⁸ Nepa searariŋini. Seaiepiŋáoyíné xwíáyo re dání ‘Ayí siŋirini.’ ránáyí, Goríxo aŋínamí dání ení soyíné sini miŋipa eŋána o xámi ‘Ayí siŋirini.’ riŋáriní. Soyíné re dání ‘Ayí ananirini.’ ránáyí, Goríxo xámi émi dání ení ‘Ayí ananirini.’ riŋáriní. ¹⁹ Rípi ení searariŋini. Xwíá tíyo dání soyínéyá waú amiŋí wí nání diŋí axíŋini niŋmori gí ápo, aŋínamí ŋweaŋomí yariŋí axíŋini wíána o arfá niwiri xixeni e wimixiyiníŋí. ²⁰ Ámá nioniyá imónigíŋí waúniŋani, waú woniŋani, nioní seáyí e niŋmeaníro nání awí eánána nioní áwini e ŋweámíŋa eŋagi nání wigí diŋí axíŋini niŋmoro yariŋí wiarigíŋí gí ápo arfá niwiri xixeni wimixiyiníŋí.” uríŋiníŋí.

Yokwarimí aníŋí miní owíŋoyiniŋí uríŋí nánirini.

²¹ Íná Pítao niŋirini Jisasomí yariŋí re wiŋiníŋí, “Ámináoxini, áamá joxi niŋixíŋí nání negí niŋixímeá wo íwí ararí níkáranáyí, nioní ení xixeni xífo níkáŋíŋa yokwarimí wiimíŋíŋí? ‘Íwí wé wíúmí dájí waú níkáŋíŋí nání yokwarimí niwiimáná eŋána ámi wini níkáraná yokwarimí wiipaxí menini.’ niŋonariŋí.” uríŋí ²² Jisaso re uríŋiníŋí, “Joxi wé wíúmí dájí waú aŋini yokwarimí wiánáyí, ‘Ayí Apánirini.’ riŋimíŋí. Joxi aníŋí miní yokwarimí wiiríŋa nání rariŋini.” nuríŋí ²³ “Ámá Goríxo xwioxíyo miŋeámí nerí umenŋeáníŋí aníŋí miní yokwarimí wiíŋixiniŋí ríŋa nearariŋí?” oyaiwíŋoyiniŋí ewayí ikaxí re uríŋiníŋí, “Goríxo, aŋínamí meŋweaŋo, o miŋí ináyí wo xegí omíŋí wiarigíŋí wamiŋíŋí

nɪwiri 'Idána awayá niapf̄f̄rixini.' niyaiwiri nɪwimáná niŋweanɪsáná re enjónɪŋf̄ imónini. O 'Emá ayá wí rɪxa múronɪf̄rini. Agwí awa nɪbɪro awayá oniapf̄poyi.' ráná ²⁴ awa nɪbɪro xfoyá urápɪgɪf̄apɪ nánɪ awayá mɪni nɪwirfná wo xfoyá niŋwɪf̄ xwé ayá wí K10,000,000 urápɪŋo eni nɪbɪri aiwi ²⁵ xfoyá xixeni e mɪwipaxɪ enagɪ nánɪ mɪxf̄ ináyo xegɪ wɪamɪ re urɪŋɪnigini, 'Nioni niŋwɪf̄ meámɪ nánɪ oyá iyf̄á f̄á amɪpɪ nurápɪrɪ ámá wíyo bɪ époyi. O eni xiepɪ tɪni niaíwɪf̄ tɪni ámá wayá xináíwánɪŋf̄ nimónɪro omɪŋf̄ wiipf̄rfa nánɪ bɪ nero niŋwɪf̄pɪ nimeámɪ nɪbɪro niapf̄poyi.' uráná ²⁶ K10,000,000 urápɪŋo mɪxf̄ ináyoyá agwɪf̄ rɪwámɪ dánɪ xwɪf̄áyo nɪp̄f̄kínɪmearɪ waunf̄ níkarɪnɪrɪ re urɪŋɪnigini, 'Niŋwɪf̄ niapɪŋf̄pɪ nánɪ sɪni dɪŋf̄ níkwɪrorɪ yarɪŋini. Rɪwéná nánɪ wenɪŋf̄ nerɪ ŋweáɪrixini. Nɪnímeááná joxɪ niapɪŋf̄pa xixeni siapɪmɪf̄arɪni.' urf̄agɪ ²⁷ mɪxf̄ ináyo wá nɪwianɪrɪ nánɪ re urɪŋɪnigini, 'Niŋwɪf̄ nioni siapɪŋapɪ nánɪ dɪŋf̄ peá móini. Joxɪ ananɪ ui.' urf̄agɪ aiwi ²⁸ omɪŋf̄ wiarɪŋo nɪpeyearɪ xegɪ wfo 'Rɪwéná oyá eni xixeni niapf̄wɪnigini.' niyaiwiri K100 wiŋomɪ sɪŋwɪf̄ nɪwɪnɪrɪ f̄á nɪxerɪ sɪŋwɪf̄ f̄á niyámɪxɪrɪ re urɪŋɪnigini, 'Joxɪyánɪ rɪxa xixeni niapɪmɪnɪrɪ rɪyarɪŋini?' urf̄agɪ ²⁹ xegɪ omɪŋf̄ nawini wiarɪḡf̄io xwɪf̄áyo nɪp̄f̄kínɪmearɪ waunf̄ rixɪŋf̄ re urɪŋɪnigini, 'Niŋwɪf̄ joxɪ niapɪŋf̄pɪ nánɪ sɪni dɪŋf̄ níkwɪrorɪ yarɪŋini. Rɪwéná nánɪ wenɪŋf̄ nerɪ ŋweáɪrixini. Nɪnímeááná joxɪ niapɪŋf̄pa xixeni siapɪmɪf̄arɪni.' urf̄agɪ aí ³⁰ wfo 'Rɪwéná niapf̄wɪnigini.' mɪwimónf̄agɪ f̄á nɪxɪrɪmɪ nuri gwɪf̄ aŋf̄yo niŋwɪrárɪrɪ porisf̄yo re urɪŋɪnigini, 'Niŋwɪf̄ nioni wiŋápa xixeni niapáná ananɪ íkweawár̄f̄rixini.' urf̄agɪ ³¹ mɪxf̄ ináyoyá omɪŋf̄ wiarɪḡf̄á wfa o e yarɪŋagɪ sɪŋwɪf̄ nɪwɪnɪro ayá winf̄agɪ nuro o éf̄pɪ nánɪ mɪxf̄ ináyomɪ áwanf̄

urána ³² mīxí ináyo ‘Omīñí niarīño obīnī.’ nurīrī omī rīxa nīwirīmeámī báná o re urīñīnīgīnī, ‘Joxī omīñí niarīñí sīpīoxīnī, joxī wauní rīxīñí nīrīfagī nánī nīgwfí ámī oyá niapīwīnīgīnīrī siapīñápī nánī dīñí peá rīmofagī aiwī ámī joxī omīñí niarīgīfī wīomī pí wikárīnīgīnī?’ ³³ Nionī ayá nīrīrīmīxīrī “Dīxí nīgwfí xe owenī.” rīrīfagī aiwī joxī pí nánī dīxí wīomī ayá murīmīxīpa éīnīgīnī?” nurīrī ³⁴ wīkí wónfagī omī fā nīxerī porīfīyo mīnī nīwirī re urīñīnīgīnī, ‘Nīgwfí nionī wīñápa xīxenī niapīnīe nánī iwaní nīmépéa úrīrīxīnī.’ urīñīnīgīnī.” Jīsaso ewayí xwīyífā e nurīmáná ³⁵ xegí wīepīsarīñowamī re urīñīnīgīnī, “Ámá nionī nīnīxídfīro nánī segí sérīxīfīméa imónīgífāyí fīwí seaikárífāpī yokwarīmí mīwīipa nerónáyí, mīxí ináyo xegí omīñí wīiarīñí sīpīomī wīñípa Gorīxo enī axīpī e seainíarīnī.” urīñīnīgīnī.

19

Apīxí emī mīmopa éfīrīxīnīrī uréwapīyīñí nánīrīnī.

¹ Jīsaso xwīyífā apī nīpīnī nurīfīsáná Garīrī pīropenīfīyo pīnī nīwīarīmī nurī inīgí Jodanī rapáyo nīxemorī Judīa pīropenīfī arīwámīnī nemerī ² ámá oxí apīxí obaxí númī uxídarífná e sīmīxí tīgífāyo naní nīwīmīxa warífná ³ Parīsi wa Jīsaso mīxí ináyí Xeroto meñweaje emearīñagī nīwīnīro “Jono wayí numeāia wago eñípa xewanīño xwīyífā nīrīrīfná rífā omeárīnī.” nīyaiwīro nībīro iwamíó wīwapīyanīro nánī yarīñí re wīgíawīxīnī, “Apīxí pí pí nánī nīpīkwīnī mīyarīñagī nīwīnīrī emī nīmorfīnáyí, ayí ananīranī? Xwīyífā tīñíranī?” urítagífa ⁴ Jīsaso re urīñīnīgīnī, “Bīkwīyo xwīyífā ‘Iwamíó amīpī nīnī nīmīxīrīfná oxí tīnī apīxí tīnī imīxīñírīnī.’ rīnīñífpī soyífné fā nīroro aiwī sīnī

nijfá mimónipa reŋoi? ⁵ Imixiŋo xwiýfá ‘Ayiánáni oxo xaniyaúmi píní niwiárímáná xegí apixí tñni níkumixiníríná ná ayf ná biníníŋf imónipisíríní.’ ríŋfpi eni fá níroro aí siní nijfá mimónipa reŋoi? ⁶ E níriníri eániŋagi nání ayaú xixegíni imónariǵíimantí. Ná ayf ná biníníŋf nimóniri emearǵííríní. Ayaú meánipisíi nání Gorixo ŋwiráríŋf eŋagi nání wí emi mímónipa yanǵíni.” urfagi ⁷ Parisiowa re urǵfawixíní, “Joxí neararíŋfpi nepa eŋánáyf, Moseso ŋwí ikaxf níwuriyiri ríwamíŋf nearíná pí nání re níriníri earfíní, ‘Díxí apixími emi nímoríná “Ími aníŋf emi móáríní.” níriníri payf e neari wiowáríírixíní.’ Moseso pí nání e ríŋfíní?” urfagfá ⁸ Jisaso re uríŋínigíní, “Soyfne aríkí apíxí emi moanro yaríŋagfá níseaniri nání xe emi omópoyíniri síŋwí níseaniri aiwi iwamfó Gorixo xwíá imixiŋe dání wí e eŋfmaní. ⁹ Nioní re seararíŋíní, ‘Go go xegí apíxí xámíŋími emi nímorí síwí piaxf weánaríŋfpi nání marfáí, ámi síŋf wí nímearíná ayf fwf inaríŋí.’ seararíŋíní.” urfagi ¹⁰ xegí wiepísariŋowa re urǵfawixíní, “‘Ámá apíxí nímeámáná emi mopaxf mimónipa eŋánáyf, apíxí mímeapa neríná nanf imónipaxfíní.’ neaimónaríní.” urfagfá aí ¹¹ o re uríŋínigíní, “Soyfne rfápi nanf e nimóniri aiwi ámá níní díŋf axfpi soyfne yaiwífápa yaiwipfíméoi. Sa ámá wíni wíni Gorixoyá díŋfyo dání e yaiwipaxfíní. ¹² Ayf rípi nání seararíŋíní. Oxowa apíxí mímeapa epaxf imóníŋfíyí mfkf xixegfíniríní. Wa xínái agwíyo dání piáf mayf xíriŋf nání apíxí mímeapa epaxf imóníŋoi. Wa piáf yóníŋagi nání ayf awa eni mímeapaxf imóníŋoi. Wa Gorixo nání wáf urímeprí nání éfáwa wigf díŋfyo dání eni apíxí mímeapaxf imóníŋoi. E nerí aí ‘Gorixo nání wáf nurímeríná apíxí

mayoni éimigini.' yaiwiarinj go go sa e yaiwíwínigini." urinjiginini.

Niaíwí onimiápiami wé ikwíkwíarimé enj nánirini.

¹³ Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyi wikwíariri xwé imónipíri nání Gorixomi yarinj wiri oeniri nimeámí barinjagíta wiepsarinjowa síjwí e níwínro mixel urtagíta aí ¹⁴ Jisaso re urinjiginini, "Niaíwípia xe obfopoyi. Ámá niaíwí onimiápia xaniyaúmi díjé níwikwíroro yarijíta Gorixomi díjé wikwírófáyí o xwioxíyo mimeámí nerí umejweaníta enagi nání niaíwípia xe obfopoyiniri síjwí wínfopoyi. Píri m'wialkípa époyi." nuriri ¹⁵ apiami wé seáyi e ikwíkwíarimé níwimáná e dání píni níwíarimé unjiginini.

Amípi mímúroninj wo yarinj winjipi nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání waríná re enjiginini. Ámá wo níbirí re urinjiginini, "Nearéwapíyarinjoxini, nioní pí nanjyí neríná díjé níyimíjipi aninj íníná jweámíta nání imónimíarini?" urtagi ¹⁷ Jisaso re urinjiginini, "Joxí pí nání nanjyí nání yarinj niarinjini? Gorixo ná woní nanj imóninjagi nání joxí api nání díjé rimoarinjini? E nerí aí joxí 'Díjé níyimíjipi aninj íníná jweámíta nání oimónimíni.' níyiwirínáyí jwí ikaxí eáninjíyo xídíríini." urtagi ¹⁸ ámáo re urinjiginini, "Pí jwí ikaxí eáninjíyí nání nírarinjini?" urtagi Jisaso re urinjiginini, "Re níriniri eáninjípi 'Níwíapínimeari ámá mípíkípa eríini. Ámá wí tíni íwí minípa eríini. íwí mímeapa eríini. Ámá wo nání xwíyíta níyimároniri yapí murípa eríini. ¹⁹ Díxí ápomi tíni inókími tíni wéyo umeríini. Ámá wíyo jíwaninjoxi nání díjé sípí nisiri menarinjipa axípi e wiríini.' E níriniri eáninjípi xídíríini." urtagi ²⁰ ámáo re urinjiginini,

“Apí nípini nioní x̄darínjári. Nioní bí siní mepa enjáy ḡipirfani?” urfagi ²¹ Jisaso re uríniginí, “Joxí ‘Píránínj̄ oimónimíni.’ n̄simónitr̄náy, nuri d̄ix̄ iyá fá amípi n̄gw̄ nání bí nerí n̄gw̄ n̄mearíná áamá uyípeaȳyo miní n̄wimáná n̄birí nioní n̄x̄d̄ir̄ix̄ini. E nerínáy, amípi ayá t̄ínj̄p̄i Gorixo an̄namí joxí nání awí éameám̄ siárinfáriní.” ²² Jisaso e urfagi o arfá n̄wirí amípi xwé t̄ínjo enagi nání xeḡ xwiox̄yo dání d̄ínj̄ r̄fá uxéagi nání d̄ínj̄ s̄ipí n̄iyaiwia un̄iginí.

²³ Jisaso xeḡ wiep̄sarínjowamí re uríniginí, “Nioní aga nepa searínjiní. Amípi m̄múróniḡfáy Gorixo áamá x̄fo xeḡ xwiox̄yo m̄meám̄ nerí umen̄wean̄fé opáwianeȳn̄r̄i an̄ínj̄ miní nero aiwí n̄páwipax̄ mimónini. ²⁴ R̄ip̄i ení searínjiní, ‘Kamerí enj̄ rapirap̄ gw̄ kiweariḡfá óyimi páwipax̄ mimónini. Áamá amípi m̄múróniḡfáy kamerí enj̄ óyi m̄páwipa yarínj̄ȳf yapí an̄namí n̄wean̄oyá xwiox̄yo páwipax̄ mimónin̄jo.’ searínjiní.” urfagi ²⁵ wiep̄sarínj̄ȳf —Judaȳf n̄ni “Amípi m̄múróniḡfáy Gorixoyá d̄ínj̄ t̄íní amípi mearínjaḡfá nání Gorixo yaȳ winarini.” yaiwiaḡfáriní. Wiep̄sarínj̄ȳf ení e n̄iyaiwiro nání Jisaso e urfagi arfá n̄wiróná udud̄f n̄wikár̄in̄ro omí re uriḡfawix̄ini, “Joxí r̄f̄ȳf nepa enánáy, Gorixo áamá ḡiyó yeáȳf uyim̄xemean̄fárfani?” urfaḡfá ²⁶ Jisaso s̄ínj̄w̄ agw̄f n̄w̄n̄r̄i re uríniginí, “Áamá wiḡf d̄ínj̄ t̄íní Gorixoyá xwiox̄yo páwipax̄ mimónini. E nerí aí Gorixo amípi mepa epax̄f wí mimóninagi nání oyá d̄ínj̄ j̄faȳf t̄íní aȳf aí ananí páwipax̄ imónini.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso áamáomí “D̄ix̄ iyá fá amípi n̄gw̄f nání bí nerí uyípeaȳyo miní n̄wia numáná n̄n̄x̄d̄ir̄ínáy, Gorixo an̄namí amípi ayá t̄ínj̄p̄i r̄itínfáriní.” ur̄f̄p̄i nání d̄ínj̄ n̄imorí Jisasomí re

urɨɨɨɨɨɨɨ, “Arfá ei. Amɨpí noneyá nɨnɨ rɨxa pɨnɨ nɨwiárɨmɨ joxɨ rɨxɨdarɨɨwáyɨ pɨ meanɨwárɨnɨ?” urɨagɨ²⁸ Jisaso re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Nionɨ nepa seararɨɨɨnɨ. Gorɨxo xwɨfá sɨɨɨ wɨrɨ imɨxáná áamá imónɨɨɨáonɨ rɨxa mɨxɨ ináyɨ nimónɨrɨ meɨweanɨáná soyɨné enɨ negɨ Isɨrerɨyɨ gwɨ wɨrɨ wɨrɨ wé wúkaú sɨkwɨ waú eɨɨyo xɨráowayɨnénɨɨ nimónɨtro mí ómómɨxɨmɨ nero meɨweapɨrɨfárɨnɨ.²⁹ Áamá gɨyɨ gɨyɨ nionɨ nɨnɨxɨfɨro nánɨ wigɨ anɨwámɨranɨ, xexɨrɨmeáowamɨranɨ, xexɨrɨmeáíwamɨranɨ, xanomɨranɨ, xɨnáiɨmɨranɨ, niaíwɨyoranɨ, xegɨ omɨɨɨɨɨnɨ, pɨnɨ nɨwiárɨrɨná wigɨ amɨpí pɨnɨ nɨwiárɨmɨ uɨápɨmɨ Gorɨxo wɨpɨ aga seáyɨ e múrónɨnɨfárɨnɨ. Ayɨ enɨ dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨpɨ anɨɨɨ ɨweapɨrɨfá nánɨ meapɨrɨfárɨnɨ.”³⁰ nurɨrɨ wɨepɨsarɨɨowa “None Jisasomɨ xámɨ xɨdarɨɨagwɨ nánɨ seáyɨ e imónɨɨwɨnɨ.” yaiwɨpɨrɨxɨnɨrɨ re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Agwɨ rɨná xámɨ xámɨ imónɨfáyɨ rɨwéná surɨmá imónɨpɨrɨfárɨnɨ. Agwɨ rɨná surɨmá imónɨfáyɨ xámɨ imónɨpɨrɨfárɨnɨ.” urɨɨɨɨɨɨɨ.

20

Ewayɨ ikaxɨ wainɨ omɨɨɨɨyo wiigɨfáyɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Jisaso ewayɨ xwɨyɨfá re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Anɨnamɨ ɨweanɨ áamá xɨo xegɨ xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ umenɨweanɨfáyo yanɨ numeɨrɨná ayɨ mɨraxwɨ rónɨɨɨ imónɨnɨ. O wɨfá mónɨɨɨmɨ 6:00 a.m. imónáná áamá xegɨ wainɨ omɨɨɨɨyo wiipɨrɨ wɨrɨmeámɨnɨrɨ nánɨ nurɨ² áamá wa ‘Sɨfá rɨyɨmɨ nánɨ xɨxegɨnɨ íkwɨ wɨna neaiapáná omɨɨɨ sɨianɨwɨnɨ.’ urɨagɨfá xegɨ omɨɨɨɨyo nánɨ urowárɨɨɨɨɨnɨ.³ Ámɨ 9:00 a.m. imónáná awɨ eánarɨgɨfá nánɨ nurɨ wenɨɨɨ éfáyɨ wɨnɨɨɨɨɨnɨ. Wa re kikiɨfá riwa roɨagɨfá nɨwɨnɨrɨ⁴ re urɨɨɨɨɨɨɨ, ‘Soyɨné

eni gí omiñf niipfiri nani upoyi. Sfapi tñi soyñe omiñf niifapi nani nigwi xixeni seiapimfñi. urfagi awa eni nuro omiñf wiigfawixini. ⁵ Ami sogwi awini e enana rixa 12:00 imonana nuri ami wa e kiki fa roñagfa niwiniri axipi e urowariniñi. Ami 3:00 p.m. imonana axipi e eniniñi. ⁶ Ami rixa 5:00 p.m. anwi e imonana nuri ami wa e kiki fa roñagfa niwiniri re uriniñi, 'Sfa riyi niyimini pi nani kiki fa re roñi?' urfagi ⁷ awa re urigfawixini, 'Ama wo "Nigi omiñf niipoyi." minearfone enagi nani roñwini.' urfagfa o re uriniñi, 'Soyne eni omiñf niipfiri gi waini omiñfyo nani upoyi.' uriniñi. ⁸ Sfapi tñi waini omiñf xiawo bostwomi re uriniñi, 'Joxi omiñf niarigfawami "Eini." nuriri nigwi mini niwirina rfwyo ufawami niwia nuri xami ufawami niwiri pini wiarei.' urfagi ⁹ o nuri miraxwo urfipa yarina ama 5:00 p.m. dani ufawa nibirina xixegini ikwi winani winani nimeaa ugfawixini. ¹⁰ Ama wfa moniñmi dani ufawa nibirina nigwi seayi e meaprafoniri efayi awa eni xixeni axipi ikwi winani winani nimeaa ugfawixini. ¹¹ Ikwi winani winani nimeaa nurina miraxwo omiñf xiawo nani anijumi ikaxi niriñiro ¹² omi re urigfawixini, 'Sfapi tñi nuro omiñf onimiapi efawami none wfa moniñmi dani nurane yarina sogwi xawfi neanarfone tñi xixeni pi nani mini wini?' urfagfa ai ¹³ o awaya womi re uriniñi, 'Gi amaé, nioni sipi wi misikarñi. Joxi wfa moniñmi dani re miniripa reiniñi, "Joxi ikwi wina niapiri nani omiñf siimfñi." miniripa reiniñi? ¹⁴ Nigwi nioni siapfa dixipi nimeami ut. Ama sfapi tñi ef ro "Nigwi xixeni axipi owimini." nimonfagi nani joxi siapfa axipi mini wini. ¹⁵ Amipi nioni gfyi niwaninoni diñf tñi niwirinayfi, "Ayi

nipikwinimani.” riniaiwiarinini? Nioni yanf ewanif nimoniri yarinjagf nani joxi sipi dinf riniaiwiarinini? uriniginini.” Jisaso “None xami xfdarinjagwi ai rfwyo xdfayf tni xixeni neaiapinfarini?” oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfá api nurimána ¹⁶ re uriniginini, “Agwi rina xami xami imonfayf rfwena surma imoniprfarini. Agwi rina surma imonfayf xami imoniprfarini.” uriniginini.

Xfomi pkiprfapi nani ami awanf urinf nanirini.

¹⁷ Jisaso of Jerusarem ni waringfayo uminiri nani nerfna xegf wiepjarinf we wukaú sikwf waú awami niwirimeami ná damine onimiapi of e nuróna re uriniginini, ¹⁸ “Arfa époyi. Rixa Jerusarem nani warinwini. E rémóna ama imoninjaoni nani miyf urana apaxfpaninf imonigfa xweowa tni jwf ikaxf eaninjpi mewegfawa tni xwiyfá ninimearirona nion nani re riniprfarini, ‘Ama romi opikipoyi.’ niriniro ¹⁹ emayf nioni riperirf nimeariro sikwfá ragf prf nuyikiro ikfayo niyekwiroariro epri nani minininiwiro aiwi sfa wiyau wiyi orana xwaripayo dani ami wiapninimeamfari.” uriniginini.

Wiepjarinf waumi xinai rixinf urinjpi nanirini.

²⁰ Jerusarem nani ofyo warfna Sebediom xewax-owaú —Ayf Jemiso tni xogwao Jono tinirini. Awaú tni xinai tni “Jisaso rixa Jerusarem niremorfna mixf inayf nimoniri neamerjweanifari?” niyaiwiro nibiro waunf rixinf uranro nani minf xwfayo ikwifroagfa ²¹ Jisaso re uriniginini, “Sepfoyfné o pi oneainiri niarinini?” urfagi i xegf niaiwowaú wiepjarinf wfami seayf e owimonfpiyiniri re uriniginini, “Joxi rixa mixf inayf nimoniri neamerjweanana gf niaiwf rowau wfo we

náúmi dáni ηweari wfo wé onamijúmi dáni ηweari epísti nání rei.” urfagi aí ²² Jisaso re urijinigini, “Sepfoyíné yarijfi niarigfápi nání nijfá mimónipa nero nání yarijfi niarijoi.” nuriri ewayfi ikaxfi áamá wa xfomi pikipirfá enagi nání áwanjfi nuriríná yarijfi re wininigini, “Awagwi inigfi sixfi nioni nimfáwá anani nipaxfi imónipistírani?” urfagi awau re urigfisixini, “Anani nipaxowawirini.” urfagi ²³ o re urijinigini, “Inigfi nioni nimfáwá awagwi eni nipistírini. E nerí aí ‘Wfoxi rími dání ηweat. Wfoxi rími dání ηweat.’ wí earipaxfi mimónijini. Wau gowau midimidáni ηweapísti nání gf ápo ríxa rárijfirini. Ayináni nioni e earipaxfi wí menini.” urfagi ²⁴ wiepísarijfi wé wúkaú wfa awau Jisasomi yarijfi e wíagfi artá níwiro nání wikfi dijfi wiaiwiarijagfa aí ²⁵ Jisaso xfo tífj e nání “Eini.” nuriri re urijinigini, “Soyíné nijfáriní. Émáiyá áamá áminá menjweagfáwa seáyí e níwimóniro paimimfi wiarigfáriní. Wigfi áamá enjfi rijfi menjweagfáwa eni seáyí e níwimóniro ‘Xe nonenini simanjwíyónijfi yeáyfi oneaurónipoyfi.’ níyaiwiro yarijgáriní. ²⁶ ‘Awa seáyí e níwimóniro yarijgápa soyíné eni axípi nimóniro mepa oépoyfi.’ nimónariní. ‘Gfi wíami seáyí e oimónimini.’ yaiwinarijfi goxi goxi awayá omijfi wiarijoxfínijfi wimóné. ²⁷ ‘Neaiepísarijone woni xámi xámi oimónimini.’ yaiwinarijfi goxi goxi áamá wí joxi nání re ripíri nání, ‘O wiepísarijfi wíami xináinijfi nimóniri arirá wiarini.’ ripíri nání joxi e erfíni. ²⁸ Áamá imónijáoni yarijgápa axípi éfirixini. Nioni áamá wí arirá nífirixiniri bijámani. Nioni áamá níyoní arirá wiri nioni nupeirfná gwínijfi uroayírori eminiri bijáriní.” urijinigini.

Sɨɨwɨ supárɨgɨíwaúmi nanɨ imɨxɨɨɨf nánɨrɨnɨ.

²⁹ O tɨnɨ wiepɨsarɨɨɨowa tɨnɨ anɨf yoɨ Jerikoyɨ rɨnɨɨɨɨyo dánɨ warɨná oxɨf apɨxɨf ayá wɨ númɨ warɨná ³⁰ re enɨnɨgɨɨnɨ. Ámá sɨɨwɨ supárɨgɨíwaú óf manɨpá tɨnɨ ɨweagɨíwaú “Jisaso rɨmanɨ pwarɨnɨ.” rɨnarɨɨagɨfa arɨfa nɨwɨrɨ rɨfaiwá re urɨgɨfɨsɨxɨnɨ, “Ámɨnaé, negɨf mɨxɨf ináyɨf Depitomɨ xiáwoxɨnɨ wá yeawianeɨ.” ráná ³¹ ámá obaxɨf Jisasomɨ xámi umeagɨáyɨf rɨmɨɨɨɨf tɨnɨ re urɨgɨfawɨxɨnɨ, “Awagwɨ rɨfaiwá mɨrɨpa épiyɨ.” urɨagɨfa aiwɨ awaú arɨkɨ wɨnɨ enɨf tɨnɨ re rɨgɨfɨsɨxɨnɨ, “Ámɨnaé, joxɨ negɨf mɨxɨf ináyɨf Depitomɨ xiáwoxɨnɨ, wá yeawianeɨ.” urɨagɨfɨ ³² Jisaso e éf nɨrónapɨmáná óf e dánɨ rɨfaiwá re urɨɨnɨgɨɨnɨ, “Awagwɨ o pí oyeainɨrɨ rarɨɨɨɨ?” urɨagɨfɨ ³³ awaú anɨwɨ e nɨbɨrɨ re urɨgɨfɨsɨxɨnɨ, “Ámɨnáoxɨnɨ, joxɨ yegɨf sɨɨwɨf oyeaoxoanɨrɨ rarɨɨɨwɨ.” urɨagɨfɨ ³⁴ Jisaso awaú nánɨ wá wunɨtagɨ egɨf sɨɨwɨfyo wé seáyɨf e wikwiáráná re egɨfɨsɨxɨnɨ. Nɨwaúnɨ sɨɨwɨf noxoari nanɨmáná númɨ uxɨdɨgɨfɨsɨxɨnɨ.

21

*Jerusalem*ɨyo nɨrémorɨná mɨxɨf ináyɨf rémoarɨgɨfápa rémonɨf nánɨrɨnɨ.

¹ Jerusalemɨ rɨxa anɨwɨ e imónáná dɨwɨf Oripi tɨɨɨf e anɨf yoɨ Betɨpasi rɨnɨɨɨɨpimɨ nɨrémómáná Jisaso wiepɨsarɨɨɨɨf waúmi nurowárɨrɨná ² re urɨɨnɨgɨɨnɨ, “Awagwɨ anɨf jɨapimɨ nánɨ nuri dogɨf xɨnáy xegɨf miá tɨnɨ e yurárɨnɨagɨf nɨwɨnɨrɨná nɨwaúnɨ nɨkwearɨ nɨmeámɨ bɨpiyɨ. ³ Ámá wo sɨɨwɨf neanɨrɨ ‘Awagwɨ pí nánɨ ɨkweaarɨɨɨ?’ earánáyɨf, re urɨfpiyɨ, ‘Ámɨnáo seáyɨf e éf nɨɨwearɨ nɨmeámɨ umɨnɨrɨf yearowárɨɨɨ.’ uráná xiáwo apaxɨf mé eaiapowárɨnapɨnɨɨɨ.” urɨɨnɨgɨɨnɨ. ⁴⁻⁵ Wɨfá rókiamoagɨf wo nɨrɨrɨf rɨwamɨɨf rɨpɨf eanɨfɨf, “Saionɨ

—Jerusaremí nání níríro aiwí d'wí b'í nání Saioniyí rarigfárini. E ηweagfáyo re urípoi, 'Arfá époi. Segí míxí ináyo awayiníníj'í nimónírí dogí xwéomí marfáí, dogí miá womí aí n'ηweámáná seyíné t'fámíni baríni.' urípoi." níríri r'wamíj'í eanj'p'í xixeni imónini nání Jisaso awaúmi e urowáríj'ínigini. ⁶ Wiepisarij'í awaú nuri Jisaso urí'pa e neri ⁷ dogí miá t'íni xínái t'íni níkwari n'imeámí n'íb'ri wigí iyfá dogí miáomí seáyí e níkwí'ro Jisaso seáyí e n'ηwearí n'imeámí waríná ⁸ míxí ináyíyo yayí wianíro nání yarigfápa ámá oxí apíxí ep'royí nero númí x'fdarigfáyí obaxí Jisaso iyfáyo seáyí e nosaxa opunírí wigí iyfá n'ípíríro óf e íkwianj'w'í neapára uro wí wéwí iwí n'idoayiro íkwianj'w'í neapára uro neríná ⁹ xámí umeaarigfáyí t'íni r'wíyo ux'fdarigfáyí t'íni r'faiwá re nura ug'fawixini, "Míxí ináyí Depitomí xiáwo romí yayí seáyí e dání oumeaneyí. Ámá Ámíná Goríxo urowárénapij'í ro —Negí arfowa o nání weníj'í nerí ηweañáná xwiogw'í obaxí múroagf'íni. O Goríxoyá dij'í t'íni seáyí e imóníw'ínigini. Goríxo seáyí émi ηweañomí yayí seáyími dání oumeaneyí." R'faiwá e n'ira nuróná oxí níkéa nuro ¹⁰ r'íxa Jerusaremí rémóáná e ηweagfáyí m'írf' m'írf' neamero re r'ínig'fawixini, "Ámá o go nání r'fa raríj'oi?" r'ínaríná ¹¹ oxí apíxí x'fo t'íni warigfáyí re urig'fawixini, "Gariri p'íropenísíyo anj'í yof Nasaretí d'ájo, Goríxoyá w'fá rókiamoaríj'í Jisaso nání raríj'w'ini." urig'fawixini.

Ámá anj'í r'ídiyowá yarigfíwámí ínimí dání b'í inarigfáyí emí m'imeámí enj'í nánírini.

¹² Jisaso anj'í Goríxo nání r'ídiyowá yarigfíwámí n'ípáwiri ámá anj'í iwámí ínimí dání b'í inarigfáyo míxídámí wiowáriri ámá nígw'í senisí ninayiro

tarigťáyťyá ikwianťwť mĩmĩwiárť erĩ ámá injť xawiówť ridĩyowá nánĩ bť inarigťáyť ikwianťwť éť ȳweaarigťápi mĩmĩwiárť erĩ nerĩ ¹³ mĩxť re urĩȳnigĩnĩ, “Anť riwá nánĩ rťwamĩȳť re nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Anť Gorĩxonĩyáiwá ámá xwĩyťá rĩrĩmť nĩpťrťa nánĩwárĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩȳagi aĩ soyťné řwť meaarigťáyť yarigťápa axťpťnĩȳť nero nánĩ anť riwá řwť meaarigťáyťyá anťnĩȳť imónĩnĩ.” urĩȳnigĩnĩ. ¹⁴ E nurĩrĩ sťnĩ anť Gorĩxo nánĩ ridĩyowá yarigťiwámĩ ínĩmĩ emearťná sťȳwť supárigťáyť wĩ tťnĩ sĩkwť ikť egťáyť wĩ tťnĩ o tťȳť e nánĩ báná o naȳť imĩmĩximť wĩagi ¹⁵ apaxťpánĩȳť imónĩgťá xwéowa tťnĩ ȳwť ikaxť eánĩȳťpť mewegťáwa tťnĩ Jisaso emĩmť e éťpť sťȳwť nĩwĩnĩro niaíwť o nánĩ anȳwámĩ ínĩmĩ dánĩ rťaiwá re nĩra warĩȳagťa, “Negť mĩxť ináyť Depitomĩ xiáwo romĩ seáyť e oumeaneyť.” nĩra warĩȳagťa arťa e nĩwiro nánĩ wikť dĩȳť nĩwĩaiwiro ¹⁶ mĩxť re urĩgťawixĩnĩ, “Pťné niaíwť joxĩ nánĩ rarĩgťáyť arťa rťwĩȳĩnĩ?” urťagťa Jisaso re urĩȳnigĩnĩ, “Oyť, arťa nĩwirĩ aiwť soyťné xwĩyťá Gorĩxo nánĩ re nĩrĩnĩrĩ eánĩȳťpť, ‘Dĩȳť joxĩyáyo dánĩ niaíwť onĩmiápia tťnĩ sťnĩ amĩȳť narĩȳťpia tťnĩ yayť seáyťmĩ dánĩ rťmepťrťárĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩȳťpť soyťné řa nĩroro aĩ rĩxa agwĩ xĩxenĩ imónťagi nĩwĩnĩro aĩ sťnĩ dĩȳť mĩmoarťȳoť.” urĩȳnigĩnĩ. ¹⁷ E nurĩmo awamĩ pťnĩ nĩwiárĩmť nĩpȳearĩ anť apimĩ pťnĩ nĩwiárĩmť nurĩ anť yofť Betani nánĩ nurĩ e sá weȳnĩȳnĩnĩ.

Íkťá pikťna ramĩxĩȳť nánĩrĩnĩ.

¹⁸ Sá weȳo wťápi tťnĩ ámĩ Jerusaremĩ nánĩ nĩbirťná agwť wíaná ¹⁹ wenĩȳť éťyť wĩnĩȳnĩȳnĩ. Íkťá pikť wĩna óť e jťina roȳagi nĩwĩnĩrĩ “Sogwť bť odanĩmĩnĩ.” nĩyáiwimť nurĩ anȳwť e dánĩ wenĩȳť éťyť wĩnĩȳnĩȳnĩ.

Sogwí mîwepa iwîni inárinjagi nîwînrî íkíánami nîramîxîrî re urînjînigîni, “Íkíá pikí rinaxî, sogwí wîni weríámani.” uráná apaxí mé yîweárînjînigîni.²⁰ Apaxí mé yîweárîngî wiepîsarîngowa e nîwînrîo ududí nîwiro yarînjí re wigíawîxîni, “Íkíá pikí ana arîre nerî apaxí mé yîweárîngî?” urîngíá²¹ Jisaso re urînjînigîni, “Nionî nepa seararînjîni, ‘Soyíné Gorîxomî dînjí wîkwîroro dînjí biaú mîmaxîrîpa ero ‘Gorîxoyá dînjí tîni íkíá rîna e epaxínamani.’ mîyaiwîpa ero neríináyí, ayí xîxenî nionî yarîngápa nimónînjîngî. Íkíá rîna nánîni mîrarînjîni. Dîwí mînjí apimî aí “Rîpîxîni nuri rawîrawáyo píeroî.” uránáyí xîxenî e nimónînjîngî.²² Pí pí nánî Gorîxomî rîxînjí nurîni dînjí nîkwîroríináyí, xîxenî axîpî e simîxîyînfárinî.’ seararînjîni.” urînjînigîni.

“‘Nénî tîjoxî imónei.’ go rîrîngî?” urîngíá nánîrîni.

²³ O ámi Jerusaremi nîrémorî rîxa anjî Gorîxo nánî rîdîyowá yarîngíwámî nîpáwirî ámáyo uréwapîyaríná apaxípánînjí imónîngíá xwéowa tîni wigí Judáyí mebáowa tîni nîwímearo re urîngíawîxîni, “Joxî arîge nimónîrî amîpî nene anjî riwámî ínîmî dánî yarîngwápi pîrî wiaíkímî yarînjîni? ‘Joxî nénî tîjoxî imónei.’ go rîrîngî e yarînjîni?” urîngíá aí²⁴ Jisaso re urînjînigîni, “Nionî enî yarînjí bî oseaimîni. Soyíné nionîyápi áwanjî nîránáyí, nionî enî ‘Api ei.’ nîrîo nánî áwanjî searîmîfîni.” nurîni²⁵ re urînjînigîni, “Yarînjí nionîyá rîpi seaimîfîni. Jono wayí nîneameaia unjo wayí Gorîxoyá dînjí tîni neameainjîrani? Xegí dînjí tîni neameainjîrani?” Yarînjí e wíáná wiwanîngowa re rinîngíawîxîni, “Jono Gorîxoyá dînjí tîni enjîrîni.’ uránáyí, re nearînjîngî, ‘Soyíné pí nánî aríá mîwí

egfárini?’ nearinihoi. ²⁶ E neri aí ‘O xegf diñf tñni enjfrini.’ uránayf, áma sipfá re epfroyf egfáyf, ‘Jono Gorixoyá wfá rókiamonortani?’ yaiwiarigfáyf iwanf neamépefrixini.” niriñiro ²⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárini. Jono diñf goyá tñni enjfrani?” urfagfa o re urinjnigini, “Nioni eni ‘Amipi api pfrf wiaikimf ei.’ niffo nani áwanf searimiméini.

Ewayf ikaxf xiraxogwáowaú nani urinjf naniñini.

²⁸ “E neri aí ewayf xwiyfá ripti nani segf diñf arire yaiwiarinhoi? Áma wo xegf niaíwf waú tñño xami xiráomi nuri re urinjnigini, ‘Íwe, joxi negf wainf omiñfyo nani nuri omiñf ei.’ urfagi ²⁹ o re urinjnigini, ‘Oyf, numfñini.’ nurimáná muñnigini. ³⁰ Xano xogwáomi nuri axfpi ‘Omiñfyo nani nuri omiñf ei.’ urána o re urinjnigini, ‘Oweoi, numiméini.’ nurimáná rfwfyo diñf sipi niyaiwiri ‘Gf ápomi “Oweoi.” pi nani rfa urfñini?’ niyaiwimi nuri omiñf enjnigini.” Jisaso ewayf xwiyfá api nurimáná ³¹ awami yarinjf re winjnigini, “Awaú go go xano urfpa xixeni arfá niwiri enjnigini?” urfagi awa “Xogwáorini.” urfagfa Jisaso re urinjnigini, “Nioni nepa seararini. Apixf ede dani iyf oiktxearigfiwa tñni áma fwf yarigfá, takisf nani nigwf nearáparigfá tñni Gorixoyá xwioxfyo anani nipáwiro ñweapfrfa aiwi soyfne páwipaxf mimoninhoi. ³² Ayf ripti nani seararini. Jono nibiri wé roninjf oimónfpoyiniri searéwapfiyagi aí soyfne xiráo enjpa arfá miwigfawixini. Apixf iyf ede dani warigfiwa tñni takisf nani nigwf nearáparigfáwa tñni xogwáo enjpa Jonomi arfá niwiro saninjf imonarinjagfa soyfne stjwf e niwiniro aí xogwáo enjpa ámi rfwfyo diñf sipi niyaiwiro

‘None pí nání arfá m̄wipa yar̄iḡw̄n̄?’ niyaiwiro san̄iḡ mimóniḡfawix̄n̄i.

Eway í ikax̄f wain̄f om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áȳf n̄án̄ir̄in̄i.

³³ “Ewaȳf xw̄iȳfá ámi b̄i r̄ipi arfá nípoi. Ámá xw̄fá t̄f̄iḡf̄ wo wain̄f urax̄f iwfá nur̄ir̄i xw̄fná n̄irori wain̄f xeḡf in̄iḡf̄ n̄ip̄r̄fá n̄án̄i wain̄f sogw̄f xoȳk̄im̄i en̄fa n̄án̄i s̄f̄iḡáyo óf̄ nimori wain̄f om̄iḡf̄yo áw̄in̄im̄i aḡf̄ aw̄i ḡweap̄r̄fá n̄án̄i seáȳi émi n̄im̄tra n̄ipeyir̄i néisáná ámá wí umeip̄r̄fá n̄án̄i re ur̄iḡn̄iḡin̄i, ‘Wain̄f sogw̄f niáf̄ éánáȳf, b̄i soȳné seḡf mearo nioni ḡf̄ mear̄i em̄fa n̄án̄i nioniyá om̄iḡf̄ r̄ipimi anan̄i s̄iḡw̄f n̄iw̄inip̄r̄f̄aran̄i?’ nur̄im̄i aḡf̄ w̄iyo emem̄in̄ir̄i n̄án̄i nur̄i n̄iḡweariḡsáná ³⁴ wain̄f sogw̄f r̄ixa niáf̄ éáná xeḡf om̄iḡf̄ wiiariḡf̄á wami re uowár̄iḡn̄iḡin̄i, ‘Soȳné nuro wain̄f nioni n̄án̄i n̄it̄f̄ápi nur̄apauip̄oȳi.’ uowár̄f̄agi aí ³⁵ om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa x̄to uowár̄f̄awami womi iwan̄f̄ mépero womi p̄kiro womi s̄iḡá earo eḡfawix̄n̄i. ³⁶ Om̄iḡf̄ xiáwo ámi om̄iḡf̄ wiiariḡf̄áȳf obax̄f on̄imiápi wami uowár̄f̄agi aí om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa x̄amiḡowami wiḡf̄ápa ax̄ipi wiḡfawix̄n̄i. ³⁷ Ámi r̄f̄w̄f̄yo o xeḡf xewaxo nuowár̄ir̄i re yaiwiḡn̄iḡin̄i, ‘N̄iḡf̄ íwomiȳf̄ xw̄iȳfá x̄ixeni arfá wip̄r̄áoi.’ yaiwiagi aí ³⁸ om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa xewaxo bar̄iḡagi n̄iw̄in̄iro re r̄in̄iḡfawix̄n̄i, ‘Xanoyá diḡf̄ t̄f̄iḡo nimón̄ir̄i am̄ipi mean̄fo iwo bar̄in̄i. Oyá am̄ipi mean̄fwá n̄án̄i om̄i op̄ikianeȳi.’ n̄ir̄in̄iro ³⁹ om̄i f̄á n̄ixero om̄iḡf̄yo b̄fan̄ir̄iw̄ám̄in̄i n̄imoairo p̄kiḡfawix̄n̄i.” Jisaso e nur̄ir̄i Judaȳf̄ ámin̄áowa re oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i “None om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡwáonén̄iḡf̄ imón̄iḡagw̄i n̄án̄i r̄in̄earar̄in̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i ewaȳf̄ xw̄iȳfá e nur̄imáná ⁴⁰ ayo yar̄iḡf̄ re wiḡn̄iḡin̄i, “Om̄iḡf̄ xiáwo n̄ib̄ir̄fná

omijé sɨɨwé uwɨniariɨɨɨwami pí winiɨɨɨni?” urɨagi⁴¹ awa re urɨɨɨɨwixɨɨɨni, “Sɨpí yarɨɨɨɨwamiyɨɨɨ eni sɨpí niwikáriɨɨɨmána ámi áma wa ‘Xwiogwé ayɨɨɨ ayo wainɨɨɨ sogwé niáf éána anani nɨɨɨɨrane o náni utianɨɨɨwáriɨɨɨni.’ yaiwíɨɨɨwami re urɨɨɨɨfáriɨɨɨni, ‘Gé omijé rɨpɨ sɨɨwé niwiniɨɨɨrɨɨɨɨni.’ urɨɨɨɨfáriɨɨɨni.” urɨagi⁴² Jisaso re urɨɨɨɨɨɨɨɨni, “Ewayɨɨɨ xwiɨɨɨfá áma Gorɨxo seyɨɨɨné yeáyɨɨɨ seayimɨɨɨxemeanɨɨɨ náni urowárenapɨɨɨɨfo náni nɨɨɨɨɨɨɨɨ eániɨɨɨ rɨpɨ eni ‘Sɨɨɨá aɨɨɨ mirariɨɨɨɨɨwá sɨɨɨá awiaxɨɨɨ náni pɨá nerɨɨɨná wo “Sɨpírɨɨɨni.” nɨɨɨɨro emi mófo náni Gorɨxo “Sɨɨɨá o tɨni xámi nɨɨɨɨɨɨɨɨyɨɨɨ, aɨɨɨ enɨɨɨ neániɨɨɨɨɨ naniɨɨɨ imónɨɨɨɨɨɨɨ.” nɨɨɨɨɨɨ sɨɨɨá o nɨɨɨɨɨɨɨɨ tána aɨɨɨ enɨɨɨ neániɨɨɨɨɨ naniɨɨɨ imónɨɨɨɨɨɨɨni. Gorɨxo e éf enagi náni nene sɨɨɨwé niwiniɨɨɨɨɨná aga imɨɨɨɨɨɨɨɨ mimónɨɨɨɨɨɨɨɨ winɨɨɨɨwɨɨɨni.’ E nɨɨɨɨɨɨɨ eániɨɨɨɨɨɨɨɨ soɨɨɨné sɨɨɨni fá miɨɨɨɨɨ eɨɨɨfáriɨɨɨni? Oweoi, fá nɨɨɨɨro aiwiɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ. ⁴³ Ayɨɨɨnaniɨɨɨ gɨɨɨ Judayɨɨɨné re searariɨɨɨɨɨni, ‘ “Gorɨxo nene xɨfo xegɨɨɨ xwióxɨɨɨyo miɨɨɨeámɨɨɨ neri píranɨɨɨɨɨɨɨ neameɨɨɨɨwéanɨɨɨfáriɨɨɨni.” rɨɨɨyawiariɨɨɨɨɨɨɨ? Oweoi! Omijé sɨɨɨwé uwɨniariɨɨɨɨɨwá yapi arɨɨɨkí néra warɨɨɨɨɨɨɨɨɨné Gorɨxo xɨfo xegɨɨɨ xwióxɨɨɨyo niɨɨɨpáwiɨɨɨ oɨɨɨwéapoyɨɨɨɨɨɨɨ sɨɨɨwé seanɨɨɨɨɨfámani. Áma xegwé wí sanɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ wé rónɨɨɨɨɨɨɨɨ yarɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ opáwíɨɨɨpoyɨɨɨɨɨɨɨ sɨɨɨwé winɨɨɨɨɨfáriɨɨɨni.’ searariɨɨɨɨɨni. ⁴⁴ Xwasɨɨɨwé yeáyɨɨɨ bimɨɨɨ sɨɨɨá niɨɨɨpíerori nearɨɨɨná yuniɨɨɨ wáranɨɨɨɨɨɨɨ sɨɨɨáonɨɨɨ áma gɨɨɨyo gɨɨɨyo niɨɨɨpíerori nearɨɨɨná axɨɨɨɨɨ xwasɨɨɨwé yunɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ imɨɨɨxɨɨɨmɨɨɨfáriɨɨɨni.” Jisaso xɨfo sɨɨɨáonɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ náni e urɨagi⁴⁵ apaxɨɨɨpániɨɨɨɨɨɨɨ imónɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ xwéowa tɨni Parisiowa tɨni ewayɨɨɨ xwiɨɨɨfá apɨɨɨ wiwanɨɨɨɨɨɨɨ náni rɨɨɨnariɨɨɨɨɨɨɨ arɨɨɨ ná niwiro “None náni rɨɨɨ rariɨɨɨni?” niɨɨɨyawiɨɨɨ ⁴⁶ “Omi rɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ rɨɨɨ rókiamoariɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ?” yaiwariɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ náni ámi wáyɨɨɨ nero

wí e megfawixini.

22

Ewayí ikaxí aiwá apixí meaní nánirini.

¹ Jisaso ámi ewayí xwiyíá wí nuriríná re uriniginini,
² “Ámá xwiyíá Gorixoyá aríá níwiro saniní nimóniro
 xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí menjweante ηweapaxí
 imóniníyí, ayí ewayí xwiyíá ripinini imónini. Míxí
 ináyí wo xewaxo apixí omeaniri nání aiwá xwé
 riyamí niyárimáná ³ xegí omíní wiirigfáwami re
 uowáriniginini, ‘Ámá nioni urepeárimenjáyo “Aiwá
 nání bfpoyí.” urimépayí.’ uowáraná awa míxí
 ináyo uríípa nuro uriméagfa aiwí ayí mibipaxí
 wimóniniginini. ⁴ Míxí ináyo xegí omíní wiirigfá
 ámi wami re uowáriniginini, ‘Ámá nioni aiwá rípi
 nání urepeárinjáyo re urimépayí, “Aiwá ríxa riyamí
 yáriniginini.” nuríro “Xegí burimákau oxíyí tñi
 sipisipí memé naηwí xixegíni mininiríxa tñi ríxa
 nipikiri sfo kikíromí nerí sñá exárinini. Xegí
 xewaxo apixí meaní nání aiwá imíxíápi nání bfpoyí.”
 urimépayí.’ uowáraná awa áwaní e uriméagfa aiwí
⁵ urepeárimeniyí aríkwíkwí níwiro wigí díní tñi
 numiro re egfawixini. Wo xegí aiwá omíníyo nání
 uniginini. Ámi wo xegí nígwí omíní bí eminiri nání
 uniginini. ⁶ Wfa omíní wiirigfáwami fá níxiríro iwaní
 nímépero pikigfawixini. ⁷ Míxí ináyo ríxa wikí wónfagi
 xegí siminí wínarigfáwami uowáraná awa nuro ámá
 xegí omíní wiirigfáwami pikíáyo ení nipikiro wigí
 aníyí ení rfa niyárimáná enáná ⁸ míxí ináyo xegí omíní
 wiirigfá wami re uriniginini, ‘Gí íwo apixí meaní nání
 aiwá ríxa riyamí inárininíagi aiwí ámá aiwá api nání
 urepeárinjáyí mibipaxí wimóníagi nání ayí nipaxí

mimóniḡoḡi. ⁹ Ayínáni soyíné xwamidigfyo nuro áamá óf e nímúróniríḡfyo íwo apíxí meaní nání aiwá imíxíá rípi nípírí bípírí nání áwanḡ urípoyi.’ uríagi ¹⁰ omíḡ wíaríḡfáwa óf wíyí wíyo nuro áamá nímúróniríḡfyo nanḡ aí t́nǐ sǐpǐ aí t́nǐ nǐwirímeámi nǐbǐro anḡ aiwá nípírí nání imíxáríwámi déroḡfawixǐnǐ. ¹¹ Anḡ iwámi ríxa nǐdéronaḡfá mǐxí ináyo áamá oxí apíxí aiwá nípírí nání b́áyí sḡḡwǐ wǐnǐmǐnǐrǐ nání nǐpáwirǐ weníḡ éfíyǐ wǐnǐḡnǐḡnǐ. Áamá wo aiwá nání nǐbǐrǐnǐ aikí sḡḡ yǐnǐrǐ iyǐá sḡḡ pánǐrǐ nemo nǐbǐrǐ mǐḡweapa enaḡi nǐwǐnǐrǐ ¹² re uríḡnǐḡnǐ, ‘Ámáoxǐnǐ, joxí aiwá rǐpi nání nǐbǐrǐnǐ pí nání aikí sḡḡ yǐnǐrǐ iyǐá sḡḡ pánǐrǐ nemoxǐ mǐbǐpa éfǐrǐnǐ?’ uríagi o xwíyǐá bǐ muraríḡagi ¹³ mǐxí ináyo xegí omíḡ wíaríḡfáwami re uríḡnǐḡnǐ, ‘Soyíné omí íá nǐxero ḡwǐ wéyo jiro sǐkwǐyo jiro nemáná sǐá yǐnǐḡ b́arǐwámi nǐ moaípoyi. Sǐá yǐnǐḡeyǐ rǐnǐḡ ayǐkwǐ mǐwǐnǐpa enaḡi nání áamá ḡwǐ earo maḡí íronǐro epǐrǐfárǐnǐ.’ uríḡnǐḡnǐ.” Jisaso ewayǐ xwíyǐá e nurǐrǐ ¹⁴ re uríḡnǐḡnǐ, “Ḡoríxo áamá obaxíyo nurepeárǐrǐ ‘Nǐnǐ t́fámǐnǐ b́poyi.’ nurǐrǐ aiwǐ neyǐrorǐnǐ áamá nanḡ imóníḡfíyǐ árǐnǐ meanǐfárǐnǐ.” uríḡnǐḡnǐ.

Níḡwǐ takís nání émáyo wíaríḡfá nánǐrǐnǐ.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raríḡagi arǐá nǐwimowa nuro mekaxí nǐrǐro omí pasáníḡ número xwíyǐfápai ḡwǐrǐranǐro nání re rǐnǐḡfawixǐnǐ, “Omí yapí re uréwapíyanǐwǐnǐ, ‘Takisí nání níḡwǐ émáyí nearáparíḡfápi sǐnǐ mǐnǐ wíanǐréwǐnǐ?’ uranǐwǐnǐ. O ‘Oweoǐ, sǐnǐ mǐnǐ mǐwǐpa époyǐ.’ ránáyí, émáyí omí íá nǐxero ḡwǐ yǐpǐráoǐ. E mǐrǐpa nerǐ ‘Oyǐ, seyíné mǐnǐ nǐwirǐnǐ apání yaríḡoǐ.’ ránáyí, áamá omí xǐdaríḡfá ámi arǐá bǐ mǐwǐ nero pǐnǐ wíarǐpǐráoǐ.” nǐrǐnǐro

¹⁶ wiwanijowayá wiep̄sarigfá wami t̄fni ámá m̄x̄f ináyf Xeroto n̄kumix̄iniri emearigfá wami t̄fni Jisaso n̄ijwear̄ uréwap̄iyariŋe nán̄i urowár̄agfá awa nuro Jisasomi re urémeagfawix̄in̄i, “Nearéwap̄iyariŋox̄in̄i, jox̄i n̄inearéwap̄iyir̄fná nepáni nearéwap̄iyariŋox̄ir̄in̄i. Ámá Ámináowayá siŋw̄fyo dán̄i aí xw̄yfá ámi xegf̄ b̄i m̄ir̄f ax̄f̄p̄in̄i rar̄iŋox̄ir̄in̄i. Sipí r̄iri nan̄f r̄iri yar̄iŋ̄iman̄i. Jox̄i xw̄yfá Gor̄ixoyán̄i nepáni x̄ixeni nearéwap̄iyariŋox̄ir̄in̄i.” Weyf̄ e numear̄iro yar̄iŋf̄ re wigfawix̄in̄i, ¹⁷ “Jox̄i none nearēi. Dix̄f̄ diŋf̄ ar̄ire simónar̄in̄i? Judayene émáyf̄yá m̄x̄f ináyf̄ Sisaoȳi r̄in̄iŋomi takis̄f nán̄i n̄igw̄f m̄in̄i wiar̄iŋwápi m̄in̄i n̄iwir̄fná ‘Apáni yar̄iŋw̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i? ‘N̄ip̄ikw̄in̄i miyar̄iŋw̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄fagfá aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáran̄iro yar̄iŋagfá diŋf̄ adad̄f n̄iwir̄i re ur̄iŋ̄inigin̄i, “Nan̄f r̄iri sipí r̄iri yar̄igfá royf̄né, pí nán̄i iwamf̄ó níwap̄iyariŋoi? ¹⁹ Émáyf̄yá n̄igw̄f nene takis̄f nán̄i wiar̄iŋwá wo siŋw̄f win̄im̄i siwá nípoyi.” ur̄fagi awa n̄igw̄f x̄fo ur̄f̄f wo n̄imearo siwá wíaná ²⁰ o re ur̄iŋ̄inigin̄i, “N̄igw̄f romi s̄fm̄iman̄f̄ im̄ix̄in̄iŋf̄ t̄f t̄fni yōf eán̄iŋf̄ t̄f t̄fni goyár̄in̄i?” ur̄fagi ²¹ awa re ur̄igfawix̄in̄i, “Ayf̄ émáyf̄ m̄x̄f ináyf̄ Sisaoyár̄in̄i.” ur̄fagfá o re ur̄iŋ̄inigin̄i, “Am̄ipi Sisaoyá imón̄iŋagi n̄iw̄in̄ir̄fná ayf̄ Sisaomi m̄in̄i wír̄ix̄in̄i. Gor̄ixoyá imón̄iŋagi n̄iw̄in̄ir̄fná xewan̄iŋomi m̄in̄i wír̄ix̄in̄i.” nur̄iri ámá Gor̄ixo xewan̄iŋón̄iŋf̄ im̄ix̄iŋf̄ enagi nán̄i omi diŋf̄ owikw̄r̄f̄poȳin̄iri e ur̄fagi ²² awa ar̄fá e n̄iwiro diŋf̄ udud̄f nero p̄in̄i n̄iwiár̄im̄i ugfawix̄in̄i.

“Ámá ámi wiápn̄imeap̄r̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iŋf̄ nán̄ir̄in̄i.

²³ Sfá ax̄f̄yimi Judayf̄ Sajusiȳi r̄in̄igfá wí — Sajusiowa re rar̄igfáwar̄in̄i, “Ámá piyf̄yf̄ ámi

wiápfñimeaptríámani.” E rarigfáwa nibiro “None eni o neararñtípa ewayf xwiyfá bi nurirane majfá owikíxeáraneyí.” niyaiwiro Jisasomí yarñtí nñwiróná ²⁴ re urigfawixini, “Nearéwapiyarñjoxini, Moseso enjíná re nñriri rñwamñtí eañtrini, ‘Ámá wo niaíwíf memeá péánáyf xogwáo náo apíxíf aní nñmeari xexitrímeáoyá niaíwíf wiemeafwñnigini.’ nñriri eañtrini.” nuriro ²⁵ ewayf xwiyfá rñpi urigfawixini, “Xiráxogwá wé wífúmi dññtí wáu imónigfá none tñni ñweañwáwa re egfawixini. Xiráo xámñjo apíxíf nñmeari niaíwíf memeá péáná ²⁶ xogwáo xfo tñño xiráooyá apíxíf aní nñmeari aí o eni niaíwíf memeá péáná wfa eni ími wo wo nñmearo aí niaíwíf memeá penowíanáyf ²⁷ í eni yoparf rñwíyo peñnigini.” Ewayf xwiyfá api nurimáná ²⁸ Jisasomí yarñtí re wigfawixini, “Ámá nñni Goríxo mí ómómíximíf enííná wiápfñimeááná xiráxogwá wé wífúmi dññtí wáu imónigfáwa apíxíf go goyá imóninñárñani? Pí nání? Ayf awa nowani meagfíf eñagí nánirini.” urfagfá aí ²⁹ Jisaso re urññnigini, “Soyfñé xwiyfá Goríxoyá nñriniñi eánñtípi tñni oyá eñf eánñtípi tñni majfá eñagfá nání majímajfá nero xewñni rarñjoí. ³⁰ Ayf rñpi nání seararñtini. Ámá pegfáyf nñwiápfñimearóná aññnajtí yapíf nero apíxíf mearo wiro eptríámani. ³¹⁻³² E neríf aí xwiyfá ámá pegfáyf wiápfñimeaptríápíf nání Goríxo re searñtípi ‘Nioni ñwífá Ebiríamoyáoni tñni Aisakoyáoni tñni Jekopoyáoni tñni awayáonirini.’ E nñriniñi eánñtípi soyfñé siníf íá mñropa egfáraní? Oweoí, íá nñroro aiwíf nñjfá mimónípa nero rarñjoí. Ayf rñpi nání seararñtini. Goríxo ámá pegfáyf nání ñwífáomani. Ámá siníf dññtí tññtyf nání ñwífáorini.” nuriri awa dññtí re oyaiwípoyiniñi, “Negf arfowa pegfá eñagíf aiwíf wigf dññtíf siníf sññtíf rimónini?”

oyaiwípoyiniri e urfagi ³³ áamá oxí apixí e epíroyí egfáyí arfá niwiro o xwiyfá uréwapiyarinjipi nání dñj ududí niwiga ugíawixini.

Ŋwí ikaxí seáyí e imóninjipi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwiyfá nimeámi bífapi gwí mñjnñj wákwíagi nání ámi bí murarñgáfa Parisiowa sñgwí e niwiniro awani axímini awí neánárímáná ³⁵ wigí wo —O Ŋwí ikaxí eáninjipi mewenjyí worini. O Jisasomi yapí niwíwapiyirane majfá owikíxeáraneyiniri yarñj re wiñjnigini, ³⁶ “Nearéwapiyarñnoxini, negí Ŋwí ikaxí eáninjyí niyoní gípi seáyí e imónini?” urfagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re urñjnigini, “Ŋwí ikaxí re niriniri eáninjipi, ‘Dixí Áminá Gorixomi dñj niñwiráriríná dñj síxí uyiri xwioxíyo dání dñj wíkwírorí erfíni.’ Ŋwí ikaxí e niriniri eáninjipi seáyí e imónini. ³⁹ Ŋwí ikaxí ‘Jiwanñoxi nání dñj sipí sinarñjpa áamá joxi sñgwí winarñjyí nání ení dñj sipí axípi e wiríni.’ niriniri eáninjipi ení seáyí e imóninjipi tñni xíxeni imónini. ⁴⁰ Xwiyfá Moseso tñni wfá rókiamoagfáwa tñni niri rofwamñj eagfá nipini Ŋwí ikaxí mtkí rípiáumi íkwíkwírí inini.” urñjnigini.

“*Kiraisoyí* riniño niaíwí goyáorini?” urñj nánirini.

⁴¹ Parisiowa sñni awí eaárññjáná Jisaso yarñj bí niwirí ⁴² re urñjnigini, “Kiraiso, áamá arfowayá xwífa piaxíyo dání iwiaronfóyí rarígfó nání segí dñj arírerini? Niaíwí goyáorini yaiwiarñjoi?” urfagi awa re urígfawixini, “Negí míxí ináyí Depitomi xiáworini.” urfagí ⁴³ o re urñjnigini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyí, o kwíyí Goríxoyá tñni rfwamñj nearfíná o nání aríge ‘Gí Ámináorini.’ niriniri rfwamñj re eañrini, ⁴⁴ ‘Áminá Goríxo gí Ámináomi re urñjnigini, ‘Joxi tñni

míxí imónígfáyo xopírárí ríwiimfaé nání gí wé náumí dání ɲweat.” uríɲínigíní.’ nírírí eaníríní? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarígfó nání ‘Gí Ámináoríní.’ ríɲíyí aríge nerí ámí xegí xiáwo imóníní?” nurírí awa re oyaiwípoyínírí “Kiraiso Depitomí xiáwo imóníɲagí aiwí seáyí e múróníɲagí nání Goríxomí xewaxorfání?” oyaiwípoyínírí e uráná ⁴⁶ áamá ayí níní “Kiraiso, áamá aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroní sa Depitomí xiáworíní.” niyaiwiro nání wíyíyá níwiápínímearí murípaxí wimóníagí ámí íná dání yaríɲí bí míwigíawixíní.

23

“ɲwí ikaxí eáníɲípí mewegíáwa yarígfápa mepaní.”
uríɲí náníríní.

¹ Jisaso xwíyíá apí nuríísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo tíní oyá wiepísariɲowamí tíní nurírí ² re uríɲínigíní, “ɲwí ikaxí eáníɲípí mewegíáwa tíní Parisiowa tíní wiwaníɲowa nání re rínígfáriní, ‘ɲwí ikaxí Moseso nínearéwapíyirí ríwamíɲí eanípí newaníɲonení áamáyo uréwapíyipaxíríní.’ ³ E rínígfá enagí nání níní awa searíáyí níxídíro erfíní. E nerí aí awa naɲí níríro aiwí wiwaníɲowa píraníɲí míxídaríɲagí nání wígfí yarígfápa seyíné ení mepaní. ⁴ Áamáyo ɲwí ikaxí nuríróná saɲí xwé ayá wíníɲí gwí níjiro saɲwíyo ikwiárarígfáriní. E nerí aí wiwaníɲowa ‘Iwamíó wé reɲí ná woní tíní omíeyoámíní.’ wimónaríɲímání. ⁵ Amípí awa yarígfápi áamá síɲwí oneanípoyínírí yarígfáriní. Awa áamá Goríxomí píraníɲí xídarígfáyí dírí xwíyíá Goríxoyá nání díkínarígfárí míɲíyo díkíníro wígfí iyíá sírífíyo dání wayaxíníɲí níyíwára puɲíyí

yíníro yarígíápa mé áamá síjwí oneanípoyíníri dírf xwé fá níwearo díkíníro wayaxí ení sepiá yíwárapíñf yíníro nero emearígíáriní. ⁶ Awa aiwá xwé imíxarígíe nání nurónáraní, rotú ańyíyo nání nurónáraní, áamá síjwí oneanípoyíníri síjńáníñfímíní níjweamero yarígíáwaríní. ⁷ Awí eánarígíferaní, makerfá imíxarígíferaní, ‘Nearéwapíyaríjoxíní.’ onírípoyíníri emearígíáwaríní. ⁸ Awa e nero aí segf searéwapíyaríjoxí ná woníríní. Seyfne níyfnení nioní níxífdíro nání áamá axf imónígíáyfne ‘Ráre, napíe rínígíáyfne imóníjagí nání seyfne awa yapí ‘Nearéwapíyaríjoxíní.’ onírípoyíníri e mepaní. ⁹ Segf ápo ańfnamí jweańo ná woní oní enagí nání ení xwíá tfíyo dánf womí ‘Ápoxínf murípaní. ¹⁰ Níseaméra unfó ná woní Kiraiso, áamá arfowayá xwíá piaxfíyo dání iwíaronfóyí rarígíó enagí nání ení seyfnéyá wo nání ‘Níseaméra waríjoríní.’ mírínípa époyí. ¹¹ Seyfne gíyfné seáyí e seaimóníjoxí segf inókíníñf nímonírí omíñf sealíwínígíní. ¹² Áamá gíyí gíyfné sewaníjyfné seáyí e menfáyfné, Goríxo xwíámí seaimíxínfáriní. Gíyí gíyfné ‘Sípieneríní.’ níyaiwíníro ínímí imónfáyfné, Goríxo seáyí e seamenfáriní.

Jwí ikaxf eáníñfpi mewegfáwa nanf ero sípí ero yarígíá nání xwíyíá umeáríñf náníríní.

¹³ “E nerí aí jwí ikaxf eáníñfpi mewegfóyfné tfní Parisíoyfné tfní, nanf ero sípí ero yarígífóyfné awayí! Sfá wíyí soyfné majfá seaórínfáriní. Soyfné áamá Goríxomí díñf níwíkwíroro oyá xwíoxfíyo nípáwíro jweaanírí éfáyo nuréwapíyiríná pírpírfíníñf wíaríjagfá nání Goríxo xeaníñf rfá tfñf seaikárínfá enagí nání díñf sípí oseainí. Sewaníjoxífné Goríxomí díñf míwíkwíropa ero

mīpáwipa ero nero aí áamá enī xe opáwípoyīnīrī sīḡwīf
 wīnarīgíámānī. ¹⁴ [ḡwī ikaxī eánīḡīpī mewegíoyīné
 tīnī Parisioyīné tīnī awei! Sīá wīyi soyīné majíá
 seaórīnīárīnī. Naḡī ero sīpī ero yarīgíoyīné, sīwī yáí
 rīkínīḡīyī yapī ámáyá aiwá pīrīf nīnī íwīf manarīḡīpa
 soyīné apīxīf anīf apīarīpīa nánī dīḡīf sīpī mīseal wīgīf
 amīpīf íwīf nurápīro anīpápa wárarīgíárīnī. Soyīné
 Gorīxomī rīxīḡīf nurīróná áamá aríá nīneairo weyīf
 oneamépoyīnīrī áamá sīḡwīf anīgīe dánī sepiá nīra
 warīgíoyīnérinī. Ayīnánī soyīné xwīyíá áamá wī
 meárīnīpīrīfápa axīpīf meárīnīpīrīfámanī. Soyīné
 ríá tīḡīf meárīnīpīrīfá eḡagīf nánī dīḡīf sīpī oseainī.]
¹⁵ ḡwī ikaxī mewegíoyīné tīnī Parisioyīné tīnī
 awei! Sīá wīyi soyīné majíá seaórīnīárīnī. Naḡī
 ero sīpī ero yarīgíoyīné, ‘Áamá ná jīamī ḡweagíáyīf
 negíḡīḡīf imónīrīrīxīnī.’ nīyaiwīro rawīrawáyo
 xero xwīáyō aḡīf uro neróná segīf yarīgíápīf ayo
 uréwapiyarīgíoyīnérinī. Ayīf soyīnénīḡīf nīmónīrīfáyīf
 soyīné ríá anīḡīf wearīḡīfyo ikeáárīnīpaxīf aiwīf soyīné
 ayo wīwapīyarīḡagīf nánīf ayīf soyīné nīseamúro
 aḡīpaxīf ríá anīḡīf wearīḡīfyo ikeáárīnīpaxīf imónīḡōīf.
 Ayīnánī Gorīxo xeanīḡīf seaikárīnīfá eḡagīf nánīf dīḡīf
 sīpīf oseainī. ¹⁶ Soyīné sīḡwīnīḡīf supárīgíoyīné
 awei! Sīá wīyi soyīné majíá seaórīnīárīnī. Sīḡwīnīḡīf
 supárīgíoyīnéf aiwīf áamá wīyo óf sīwánīḡīf wiarīgíoyīné,
 áamá wo ‘E emīfīnī. Aḡīf Gorīxo nánīf rīdīyowá yarīḡwá
 rīwámīf dánīf rīrarīḡīnī.’ rarīḡagīf nīwīnīrīfá re
 rarīgíoyīnérinī, ‘Ananīrīnī. Xíto rīfīpa mēpa nerīfáyīf,
 xwīyíá meárīnīpaxīf wīf mīrarīnīnī.’ rarīgíoyīnérinī.
 E nerīf aíf áamá wo ‘E emīfīnī. Sīḡá gorīf aḡīf rīdīyowá
 yarīḡwáiwámīf ínīmīf weḡīpīmīf dánīf rīrarīḡīnī.’
 rarīḡagīf nīwīnīrīfá re rarīgíoyīnérinī, ‘Xíto rīfīpa mēpa

nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxf rarini.' rarigfoynérini.
¹⁷ Majimajfá ikáriniro sñwfnñf supáiro egfoyné,
 gfmíni gfpí seáyí e imónini? Sñá gorf añf rídiyowá
 yarigfiwámí weñfpí seáyí e rimónini? Añf rídiyowá
 yarigfiwá seáyí e rimónini? Añf rídiyowá yarigfá
 ñwfa iwámí gorf sñápi sa e weñagi nání ení ñwfa
 imóninagi nání añf iwá seáyí e imónini. Ayínání áamá
 wo rídiyowá yarigfiwámí dání ráná pí nání 'Xwiyfá
 meárinipaxf bí mtrarinini.' rarigfáriní? ¹⁸ Soyfné
 rípi ení rarigfoynérini. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxf
 taníro nání íráf noa peyinñe dání rarinagi níwínirfná
 'Ayf ananirini. Xwiyfá meárinipaxf bí mtrarinini.'
 ríro áamá aiwá peaxf seáyí e ikwiárinñfpimí dání
 rarinagi níwínirfná 'Ayf apimí dání rífpí xixeni
 mepa nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxf rarini.' ríro
 yarigfoynérini. ¹⁹ Sñwfnñf supárigfoyné arige
 nerí yapf e uréwapiyarigfáriní? Gfmíni gfpí seáyí e
 imónini? Aiwá peaxf ikwikwiárimf yarigfápi seáyí e
 rimónini? Íráf noa peyinñfpí seáyí e rimónini? Íráf
 onñfpí aiwá ñwfa im+xarinagi nání íráfpí seáyí e
 imónini. ²⁰ Ayínání áamá íráf onñfpimí dání nítróná
 aiwá seáyí e ikwiárinñfpimí dání ení rariñoi. ²¹ Áamá
 rídiyowá yarigfiwámí dání nítróná Gorixo aniwámí
 iními ñweañomí dání ení rariñoi. ²² Áamá 'Añfnamí
 dání rirarinini.' nítróná Gorixo íkwianwí éf ñweañe
 dání ríro xewanño éf ñweañomí dání ríro ení yariñoi.
 Ayínání xwiyfá soyfné 'E dání nítrfná ananirini.'
 rarigfáyf nípkwini nípkwini mtrarigfoynérini.

²³ Ñwf ikaxf mewegfoyné tñni Parisioyné tñni
 awayí! Sfá wíyi soyfné majfá seaórinfáriní. Sipí
 ero nanf ero yarigfoyné diñf sipí oseainí. Soyfné
 aiwá nímiróná anñf minf yíyí tñni af tñni siyó

amipí píraninjí fá nīrooro rīxa wé wúkaú imóninjáná wo Gorixomi mīnī nīwīro aí ŋwí ikaxí xwé rīnīnjí tīyo 'Dixí áamá imóninjíyo xīxení wīarīnjípa áamá xēŋwíyo ení axípí wīirfīnī. Áamá xēŋwíyo ení ayá urīmīxīrīfīnī. Gorixomi dīnjí wīkwīrorfīnī.' rīnīnjí ayo soyfīné ogámí nero onīmīápiantī xīdarīgīfārīnī. Segí anīnjí miní yarīgíá jīapí pīnī mīwīarīpa ero áamáyo nanjī mimīxīpa yarīgíapí ení ero nero sīŋwīrīyí, nanjī imónīmīnīrī ēŋīrīnī. ²⁴ Soyfīné sīŋwīnīnjí supārīgīfoyfīné aiwī áamá wíyo ófī sīwánīnjí wīarīgīfoyfīné, inaiwá nīnīro sīdīrīfá onīmīápia weŋagī nīwīnīróná ananī emī nīmamoro aí kamerí xwérīxa weŋáná sīŋwí mīwīnī o tīnī gwīnárearīgīfoyfīnērīnī." nurīrī awa re oyaiwīpoyīnīrī "None ŋwí ikaxí xwé eánīnjíyo ogámí neranéná ayí kamerīnīnjí gwīnárearīŋwārīanī? Ŋwí ikaxí onīmīápia eánīnjíyo píranīnjí nīxīdīranéná ayí sīdīrīfá emīnīnjí mamoarīŋwārīanī?" oyaiwīpoyīnīrī e urīnjīnīgīnī.

²⁵ Ámī re urīnjīnīgīnī, "Ŋwí ikaxí mewegīfoyfīné tīnī Parisioyfīné tīnī aweyí! Sfá wīyi soyfīné majfá seaórīnīfārīnī. Nanjī ero sīpí ero yarīgīfoyfīné, Gorīxo xeanīnjí seaikārīnīfá ēŋagī nánī dīnjí sīpí oseainī. Soyfīné kapīxīyo tīnī xwārīfá sīxīyo tīnī bīarīwámī dánī wayí nīrooro aí xwioxīyómīnī segí fīwí meaarīgīfáyí tīnī uyīnīfī yarīgīfáyí tīnī magwí enī. ²⁶ Parisī sīŋwīnīnjí supārīgīfoyfīné, kapīxīwámī tīnī xwārīfá sīxīwámī tīnī xámī xwioxīyómīnī wayí róáná bīarīwámīnī enī nanjī imónīnīŋoī. ²⁷ Ŋwí ikaxí mewegīfoyfīné tīnī Parisioyfīné tīnī aweyí! Sfá wīyi soyfīné majfá seaórīnīfārīnī. Nanjī ero sīpí ero yarīgīfoyfīné, Gorīxo xeanīnjí seaikārīnīfá ēŋagī nánī dīnjí sīpí oseainī. Soyfīné áamá xwārīpáyo seáyí e mīfá imīxáná sīmajiyí nanjī rarīnjīpánīnjí imónīŋoī. Ínīmīnīyí áamá ēŋí

nórówapiri piyanj eariñjípániñj enáná. ²⁸ Ámá wí soyíné sñwí niseantróná 'Wé rónigfáwarini.' seaiaiwiariñgá wí segf xwioxfýómíni nanj ero sipí ero yariñgápi tñni rikikírto yariñgápi tñni magwí enagi sñwí miseanarigfáriní. ²⁹ ñwí ikaxí mewegfóyíne tñni Parisioyíne tñni awei! Sfá wíyi soyíné majfá seaórinfáriní. Nanj ero sipí ero yariñgáoyíne, Gorixo xeanñj seaikárinfá enagi nání dñj sipí oseainí. Soyíne Gorixoyá wfá rókiamoagfáyíyá xwárfpáyo manj e waripániñj sñjáyó xegf yof nearo uráráiro ámá wé rónigfá eníná pegfáwa xwá weyárinñje ení mfá imixiro neróná ³⁰ re rariñgáriní, 'None eníná arfowa ñweaagíná niñwearane sñwiriñyí, awa wfá rókiamoagfáwami pikiaríná none ení nawíni wí pikianiri enwámani.' rariñgáriní. ³¹ Sewaniñoyíne e niriñóná xwíyá nimeáriníro rénñj rinarñjoi, 'Negf arfowa wfá rókiamoagfáwami pikiañfowami xiáwonerini.' áwanj éniñj rinarñjoi. ³² Soyíne segf arfowa wfá rókiamoagfáwami niñpikiro yagfápi nimúroo xwíyá wíni meárinipíri nání anani éfirixini. ³³ Siditroyíne, weaxfá miáoyíne Gorixo xwíyá niseameariri rfá anñj wearñjyo seaikaaaráná arige neri urakínipírfáriní? Oweoi, wí nurakínipírfámani. ³⁴ Píranñj arfá époyí. Nioni wfá rókiamoarigfáwami tñni ámá niñfáwami tñni ñwí ikaxí eániñjipí mewegfáwami tñni soyíne tññj e nání uowárimfá enagi aiwi soyíne awa wami pikiro wami íkfáyo yekwíroáiro wami segf rotú añjyo dání síkwfá ragf pírf uyikiro wa nuro añj bi bimi ñweáfe mixí nixída uro epírfáriní. ³⁵ Ayí rípi nání awami soyíne tññj e nání uowárimfáriní. Soyíne xwá tñyo xwíyá ámá wé rónigfá niñyoni go go pikigfá nání rfá meárinipíri awami soyíne tfáminí uowárimfáriní.

Iwamfó wé róniŋf Aiborfomi pikiŋe dání yoparf wíá rókiamoagf Sekaraiaomi —O íráf rídiyowá yaníro ikwíkwíarímf yarígfé midání enáná Goríxoyá anf awawá ‘Ŋwíáxíní.’ ríníŋe midání enáná áwínímí e píkígfóríní. Omi píkígfé nání xwíyíá meárínípríí ámá ayo segf tífámíní urowárímfáríní. ³⁶ Nepa seararíŋíní, ‘Oxí apíxí agwí ríná ŋweagfáyíné amíprí nioní seararíŋá ríprí níseáímeanfáríní.’ seararíŋíní.

Jerusaremí ŋweáyí nání ríŋíprí náníríní.

³⁷ Jerusaremí ŋweáyíné wíá rókiamoarígfáwamí píkíro ámá Goríxo seyíné tífí e nání urowaré- napíŋowamí sŋá nearo píkíro yarígfáyíné, nioní karfkarf xínáí miá íwíyo ínímí mímeámí yaríŋípa nioní ení axíprí seaimínírí yaríná seyíné míseaimónaríní. ³⁸ Aríá époyí. Goríxo yeáyí níseayímíxemearíná anf seyíné ŋweaanírí egf e ríxa aníprá imónígoí. ³⁹ Ayí ríprí nání seararíŋíní. ‘Seyíné nioní sŋwí mánání néfasáná re ríprífíná náníní naníprífáríní, “Ámínáo urowárenapáná weapínfomí yayí seáyí e oumeaneyí.” ríprífíná náníní sŋwí naníprífáríní.’ seararíŋíní.” uríŋínígíní.

24

“Anf rídiyowá yarígfíwá íkwierómioanfáríní.” uríŋf náníríní.

¹ Jisaso anf rídiyowá yarígfíwámí dání nípeyearí waríná xegf wiepísaríŋowa anf Goríxo nání e míríníŋíyí awíaxí enagí “Jisaso píraníŋf sŋwí owíníní.” níyáiwíro áríxá wianíro báná ² o re uríŋínígíní, “Soyíné sŋá anf tíyí níní sŋwí ríwínaríŋoi? Nepa seararíŋíní. Ríwíyo sŋá kíkíróníŋf rípríyí wo wíomí seáyí e ikwíarínínfámaní. Sŋá

ikwikweyariniŋf rɪpɪ nɪni ikwierómioanfárɪni.”
urɪŋɪnɪgɪni.

*Xean*ɪŋf iwamfó wímeanfápi nánɪ urɪŋf nánɪrɪni.

³ E nurɪmɪ nurɪ dɪwɪ mɪŋf Oripiyo nɪyirɪ e éf
ŋweaŋáná wiepɪsarɪŋowa Jisaso xegɪpɪ ŋweaŋagɪ
nɪwɪnɪro aŋwɪ e nɪbɪro yumfɪ yarɪŋf re wigɪawixɪni,
“Joxɪ áwanf neareɪ. Sɪŋápi gíná ikwierómioanfárɪni?
Sɪŋwɪ ayo nɪwɪnɪrane ‘O rɪxa nɪweapɪni aŋwɪ ayorfani?’
yaiwirane ‘Sfá yoparɪyi rɪxa rɪyirɪfani?’ yaiwirane
yanfáwá nánɪ pí ekiyɪŋfyo wɪnanfáwárɪni? Joxɪ neareɪ.”
urɪfagɪ ⁴ o áwanf nurɪfɪnáná re urɪŋɪnɪgɪni, “Ámá wɪ yapɪ
searéwapɪyipɪrɪxɪnɪrɪ dɪŋf fá nɪxɪrɪro éfɪrɪxɪni. ⁵ Ayɪ
rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪni. Ámá obaxɪ wo wo nɪbayiro yoɪ
nionɪyá nɪrɪnɪro yapɪ re searéwapɪyanɪro epɪrɪfárɪni,
‘Ámá yeáyɪ seayimɪxemeanfá nánɪ arɪfowayá xwɪfá
piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪgɪto imónɪŋáonɪrɪni.’
searéwapɪyanɪro éáná ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ ‘Nepaxɪni.’
nɪyaiwiro xerŋwɪyo xɪdɪpɪrɪfárɪni. ⁶ Soyɪné ‘Aŋf
nowamɪnɪ mɪxɪ ikwɪnaroarɪni.’ rɪnánáyɪ xwɪyɪfá
imɪŋf ‘Aŋf wɪmɪ mɪxɪ inarɪŋoɪ.’ rɪnɪméánáyɪ wáyɪ
mepa éfɪrɪxɪni. Mɪxɪ ayɪ xámi niga nurɪ aiwɪ sfá
yoparɪ Jisasonɪ weapɪmɪfáyi sɪnɪrɪni. ⁷ Ámá gwɪ wɪrɪ
nɪwiápɪnɪmearo wɪnɪyɪ tɪnɪ mɪxɪ inɪro ero mɪxɪ
ináyɪ wɪ nɪwiápɪnɪmearo wɪnɪyɪ tɪnɪ mɪxɪ inɪro
ero aŋf wɪyɪ wɪyo pobonɪ erɪ aŋf wamɪ agwɪ nánɪ
ikeamónɪro epɪrɪfárɪni. ⁸ Apɪ nɪpɪnɪ e imónarɪŋagɪ
nɪwɪnɪrɪfná re yaiwɪrɪxɪni, ‘Rɪwéná xwé enfá nánɪ
iwamfó rɪyɪ rɪyarɪni? Oyɪni.’ yaiwɪrɪxɪni. Apɪxɪ
niaíwɪ xɪrɪmɪnɪrɪ nerɪfná dɪŋf re yaiwiarɪgɪfápa, ‘Rɪwéná
rɪnɪŋf xwé nimɪnɪrɪ nánɪ iwamfó rɪnɪarɪni? Oyɪni.’
yaiwiarɪgɪfápa soyɪné enɪ nionɪ rarɪŋápi imónarɪŋagɪ

nɪwɪnɪrɪnǎ re yaiwírɪxɪnɪ, ‘Rǎwénǎ xeanɪŋǎ xwé neáimeanfǎrǎnɪ?’ yaiwírɪxɪnɪ. ⁹ Ínǎ soyǎné ámǎ wí fǎ nǐseaxero xeanɪŋǎ seaikárɪro seapɪkiro epǎrǎ nánɪ ámǎ wíyo mɪnɪ wipǎrǎrɪnɪ. Ámǎ gwǎ rixǎ wɪrǎ wɪrɪmɪ dánǎ nɪnɪ soyǎné nionɪ nixǎdarɪŋagǎ nánɪ sǎmǎ tǎnɪ seapǎrǎrɪnɪ. ¹⁰ E seaiarǎnǎ ámǎ obaxǎ nionɪ nixǎdarɪgǎyǎ rǎwǎ nɪnɪmoro wigǎ wɪnɪyǎ Jisasonɪ nixǎdarɪgǎyǎ nánɪ ámǎyo mɪyǎ urɪro ayǎ tǎnɪ sǎmǎ tǎnɪ inɪro epǎrǎrɪnɪ. ¹¹ Ámǎ wí nɪwiápǎnɪmearo mimónǎ wǎ rókiamoarɪgǎwǎ nimónɪro ámǎ oxǎ apɪxǎ obaxǎyo yapǎ wɪwapɪyipǎrǎrɪnɪ. ¹² Ámǎ rɪkɪkɪrǎtó niga upǎrǎ enagɪ nánɪ ámǎ obaxǎ wíyo wǎ nɪwianɪrɪ arɪrǎ wiarɪgǎpɪ pǎnɪ wiarɪpǎrǎrɪnɪ. ¹³ E nerɪ áǐ gɪyǎ gɪyǎ enǎ neánɪro nionɪ dɪŋǎ nɪnɪkwɪroro nixǎdarɪgǎyǎ sǎ yoparǎyimi nionɪ ananɪ yeáyǎ uyimɪxemeámǎrɪnɪ. ¹⁴ Xwɪyǎ yayǎ seainarɪŋǎ ‘Gorɪxo xegǎ xwioxɪyo mɪmeámǎ nerɪ seamenɪweanfǎ nánɪ segǎ fǎwǎ yarɪgǎpɪ rǎwɪmɪnɪ nɪmamoro nisanɪro ŋweáɪrɪxɪnɪ.’ rɪnɪŋǎpɪ ámǎ nionɪ nixǎdarɪgǎyǎ nuro ámǎ gwǎ wɪrǎ wɪrɪ nɪyonɪ xwǎ rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ amɪ gɪmɪ ŋweagǎyǎo wǎ nurɪmemánǎ enǎnǎ sǎ yoparǎyi imónɪnǎrɪnɪ.

Xeanɪŋǎ rǎfǎ tǎŋǎ wimeanfǎpɪ nánɪ urɪŋǎ nánɪrɪnɪ.

¹⁵ “Soyǎné wǎ rókiamoagǎ Daniero nɪrɪrɪ eanǎpɪ ámǎ sɪpɪ seaikárɪŋo anǎ awawǎ Gorɪxoyǎ ŋwǎ ikwɪrónɪŋǎwámɪ xórórǎ nerɪ xwɪrǎfǎ ikɪxéagɪ nɪwɪnɪrɪnǎ —Ámǎ gɪyǎné xwɪyǎfǎ rɪpɪ fǎ rófǎyǎné, dɪŋǎ píránɪŋǎ morǎnɪ. ¹⁶ E nɪwɪnɪrɪnǎ Judia pɪropenɪsɪyo ŋweagǎyǎ dǎwɪyo nánɪ éfǎ yɪrɪxɪnɪ. ¹⁷ Ámǎ gɪyǎ gɪyǎ anǎ wáiwɪyo nɪpeyiro seáyǎmɪnɪ ikwɪrónɪŋǎwámɪ nɪŋwearónǎ ‘Sɪpɪ neaikárɪŋo rɪxa ŋwǎfǎ imónɪŋe xwɪrǎfǎ ikɪxearɪnɪ.’ rɪnarɪŋagǎ arǎfǎ nɪwirǎnǎ sɪnɪ

mepa éfríxini. Níwiáptni+meámáná amípí ínini ikwíróniñtáwami wenjpi mieanro nání ntwepniro mipáwipa sa ntwepniro dtwíyo nání anjini éf yífríxini.

¹⁸ Ámá aiwá omiñtíyo yarigtáyf eni arfá e níwirfná ámi iyfá meanro nání anj e nání mupa sa dtwíyo nání éf yífríxini. ¹⁹ Íná apixf niaíwf agwf egfíwa tñni sñni niaíwf amijf narigtíwa tñni anjini éf upaxf mimóniñagi nání awayi! Arige nero dtwíyo nání anjini éf yipírfárfani? Oweoi. ²⁰ Anjini éf mupaxf neaimóniñgñni Goriñomi rixiñf re urfífríxini, 'Íná imiñf mñrtpa éwiniñgñni. Sabarfá eni mimóniñpa éwiniñgñni.' urfífríxini. ²¹ Ayf rñpi nání searariñni. Goriñxo xwíá imixiri anjna imixiri ene dáni ámá xeaniñf nimóga bagfa aiwi sipí seaikariño ñwíá imóniñe xwírfá ikixéáná xeaniñf ríá tññf seaimeañfárfini. Xeaniñf íná imóniñfá rñpi tñni ámi wí xixeni imóniñfá menini.

²² Goriñxo xeaniñf imóniñfá api nání 'Anjini pñni owiárfini.' miyaiwiárfipa neri siñwiriñyí, ámá wíyo yeáyf uyimixemeapaxfmani. Ámá xfo eyíroárfiñf enagi nání xeaniñf api nání 'Anjini anipá oimóniñni.' rñfárfini.

²³ Íná ámá wí 'Siñwí winfpoyi. Yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxfyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo riworini.' re searánárfani, wí 'Jfiworini.' searánárfani, arfá miwipa éfríxini. ²⁴ Ayf rñpi nání searariñni. Ámá wa níwiáptni+mearo 'Oxf apixf Goriñxo eyíroárfiñtíyo yapf wíwapiyipaxf ríá imóniñni?' niyaiwiro yapf wíwapiyaniro nání wí 'Kiraiso, arfowayá xwíá piaxfyo dáni iwiaronfoyi rariñfo, ayf nionirini.' rñro wí 'Wfá rókiamoarñgñni.' rñro nero emimf xwé ámá siñwí miwinarigtápi ero ayá riwamónipaxf bi ero epírfárfini.

²⁵ Pírániñf arfá mónfpoyi. Amípí rfwéná imóniñfápi nání ríxa áwanj searariñagi yapf seaíwapiyipfríxiniñni

nánì dīḡḡ nīmoro éfrīxīnī. ²⁶ Nionī rīxa píránīḡḡ áwanḡḡ searfá enḡḡ nánī áamá wí ‘Arfá époyī. O áamá nánī dīḡḡ meḡḡe jfāmī ḡweanī.’ searána soyfne arfá nīwiro mupa éfrīxīnī. Wí ‘Arfá époyī. O anḡḡyo ná inīmī yumfī ḡweanī.’ searána arfá mīwipa éfrīxīnī. ²⁷ Ámá imónīḡáonī nīweapīrfnā ápiḡḡwḡ nerfnā anḡḡ íkwfónīḡḡ nīmīnī wfá ókiarīḡḡpa nionī enī wfá nókía weapīmḡḡ enḡḡ nánī áamá wí ‘O yumfī e ḡweanī.’ searánayf, arfá mīwipa éfrīxīnī.” nurīrī ²⁸ awa re oyaiwīpoyīnīrī, “Nionī weapīmḡḡe nánī áamá áwanḡḡ wí rīpaxf menīnī. Ámá nfnī sīḡwḡ nanīpfrfārīnī.” oyaiwīpoyīnīrī ewayf ikaxf rīpī urīḡḡnīḡḡnī, “Nanḡwḡ pīyf weḡḡ apurf obaxf pēnarīḡḡrīnī.” urīḡḡnīḡḡnī.

Ámá imónīḡḡo weapīnḡḡpī nánīrīnī.

²⁹ Ámī re urīḡḡnīḡḡnī, “E nerī aī xeanīḡḡ apī nfnī rīxa nīseafmeámáná enáná apaxf mé sogwḡ sfá yinīrī emá wfá mónīpa erī sīḡḡ anḡḡnamī dánī exweánowirī erī amīpī enḡḡ eánīḡḡ anḡḡnamī enḡḡyf úpīyinīrī erī rīxa nemáná enáná ³⁰ nionī ekīyīḡḡnīḡḡ nīḡḡ nīweapīrī áamá nīyonī sīḡḡnī wimónáná áamá ḡwḡ arf arī nfnī áamá imónīḡáonī níkfīnīmī ḡḡ enḡḡ eánīḡḡ tfnī anḡḡ pīrfyo dánī agwḡ tfnī weaparīḡḡḡ sīḡwḡ nīnanīróná ḡwḡ eapfrfārīnī. ³¹ E yarfnā pékákf aga enḡḡ tfnī rīnḡḡḡ nionī ḡḡ anḡḡnajowa áamá oxf apīxf Gorīxo eyīroárīḡḡyf xwfá rīrī nīrīmīnī amī ḡīmī ḡweagḡáyo wirīmeapfrī uowārīmḡḡrīnī.

Ewayf ikaxf íkfá pikfna nánīrīnī.

³² “Soyfne ewayf ikaxf íkfá pikfna nánī rīnīḡḡpī nánī dīḡḡ nīmoro nījḡḡ imónīpoyī. Íkfá pikfna mīmīḡwḡ neánowimáná amī iniḡḡ sīxf nīnīrī rīxa mīḡḡ ináná, ‘Rīxa xwiogwfrfānī?’ yaiwīarīḡḡrīnī. ³³ Sīḡwḡ

e niwiniro yaiwiarigfapa nioni seararinjayf nini imonarijagi niwinirina re yaiwirixini, 'O niweapini nani rixa fwi enijf rironapini? Oyini.' yaiwirixini.
³⁴ Nepa seararinjini. Ama rina jweagfayfne wiyfne sini mipé jweanana amipi nioni seararinjapi nimoninfarini.
³⁵ Anina tfini xwifari tfini anipa imonintafa enagi aiwi xwiyfa nioniya wi surfma imoninfamani.

“Nioni weapimfayi nani ama wo nijfamani.” urinj nani rini.

³⁶ “Nioni ami gini gina niweapimfa naniyf ama nini aiwi wo nijfa mimonini. Anfnajf aiwi nioni aiwi nijfa mimoninjwini. Sa gf aponi nijfarini. ³⁷ Ama imoninjaroni ami wepana ama Nowao tfinina yagfapa axipi yarinjagfa winimfarini. ³⁸ Inigf waxf sini niroga miwiapfimeapa enana ayf sfa Nowao sipixyo pawinte nani re nera ugawixini. ‘Gorixo inigf waxf tfini xwifafa wi neaikxenfamani.’ niyaiwiro aiwa niro inigf niro nera nuro apixf niwifara uro nimeaa uro nera nufana ³⁹ ‘Pi pi neameanfaran?’ niyaiwi nera warfna inigf waxf nimaromi uniginini. Ama imoninjaroni ami niweapirfna ama maiwi axipi e nera warinjagfa wimeanfari. ⁴⁰ Sfa nioni weapimfayimi ama wau, aiwa ominjyo yarigfiwau gf anfnajowa wfomi niwirimearo ai wfomi e wariprfarini. ⁴¹ Apixf wipau eni prawá yunf ikixemf yarfna wfimi niwirimearo wfimi e wariprfarini. ⁴² Ayinani soyfne awinijf jwearfni. Dixf Aminaroni bimfa nani soyfne majfa imoninjagfa nani dinj tfini jweatrxini. ⁴³ Ewayf ikaxf ripi nani eni dinj mopoyf. Ama wo, anj xiawo ‘fwf mearino sfa niyimi rina binrfenijo?’ niyaiwiri sinjwiryf, awi njwearfna xe nfkwiri opawiniri sinjwf

winimniri enjmant. ⁴⁴ Ámá imóninjoní weapimfáyi nání ení soyíné siní majfá enjgfa nání awininjf nweáfr+xini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf boswo nánirini.

⁴⁵ Jisaso ewayf ikaxf ámi bí urimniri nání yarinjf re winiginini, “Omínj wiiarinjyf wo xegf bosoyá manj arfá niwiri dnj nenwiperi nerfnáyf arige imónini? O re imónini. O omínj rípi nání boswo oimóniri xegf boso rípeanorini. O xegf bosoyá omínj wiiarigfáyo umeiri aiwá yanj umeiri yarinjorini. ⁴⁶ Boso ami dáni nibiri xegf boswo rípeano xámi yagfpa axípi píraninjf yarinjagi niwinirfnáyf, boswo yayf owinini. ⁴⁷ Nepa seararinini. O píraninjf yarinjagi niwinirfnáyf, xegf omínj nfini eni menfa nání rípeanfárinini. ⁴⁸ E neri aiwi boswf axo ‘Gf boso yapapfni binimeninjo.’ niyawiwi ⁴⁹ xegf omínj ani wiiarigfáwami iwanj niméperi áma papikf yarigfá wa tfini inigf niro aiwá niro néra nurfná ⁵⁰ ‘Boso sfá riyimí nibinimeninjo.’ niyawiwi yarinjyf wiyimi, sfá xfo biniyimi majfá nimóniri yarinjyimi boso rixa niremonapiri re winfárinini. ⁵¹ Omí minj niwákwiri áma nanj ero sipí ero yarigfáyf tfinj e wárinfárinini. E rfninjf xwé winarfná nwf earo magí íroniro epfrferini.” Jisaso ewayf xwiyfá e uriniginini.

25

Ewayf ikaxf apixf apiyá wé wúkaú nánirini.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá re uriniginini, “Ámá ‘Gorixo xfo xegf xwioxfyo mímeámí neri oneamenjweani.’ yaiwífáyf apixf apiyá wé wúkaú riwáninjf imóninjo. Íwa ‘Negf áma o xegf apixf sinjf meaními niwirimiaumi bininjo.’ rinfagi arfá niwiro of e oneairimeároniri

wigí ramixí xixegíni nímixáromi nuro óf e weníjé nero ηweagííwaríni. ² Apixí wé ná wúni íwa majímajíá ikárinígííwaríni. Wé wíúmí dánjé wíwa díjé píraníjé mogííwaríni. ³ Majímajíá ikárinííwa ramixí nímáxíríná piurí sixí mímáxírígííwaríni. ⁴ Díjé píraníjé móííwa ramixí nímáxíríná piurí sixí ení xixegíni máxírígííwaríni. ⁵ Íwa weníjé nerí ηweanáná apixí síjé meano síní sfá órípíní yaríná íwa sá níowárfé nero ríxa sá wejáná ⁶ ríxa áríwegí imónáná ríaiwá re ríníjínigíni, ‘Weníjé époyí. Apixí síjé meáo ríxa iwo baríni. Seyíne óf e wiríménápípoyí.’ ríníagí arfá níwiro ⁷ apixí apíyá níwaní níwíápínímearo ramixí ápiáwí xwé owenírí fá níkínímíxímáná ⁸ majíá ikárinííwa wigí piurí yeáyé nerí ramixí supáraríjagí níwíníro díjé píraníjé móííwamí re urígíawíxíni, ‘Negí ramixí supárimínírí yaríjagí nání sewayíne piurí bí neaiapípoyí.’ uríagí aiwí ⁹ íwa re urígíawíxíni, ‘Oweoi, piurí newanéyá ramixí sewayíneyá tíní newanéyá tíní xixení mimóníni. Newanéyá ení supárinígíni. Sewayíne nuro segí ení sítíwá aníyo ámá piurí bí yarígíáyo bí époyí.’ uríagí ¹⁰ majímajíá ikárinííwa piurí bí yaníro nání úáná ámá apixí síjé meáo níbírí apíyá wíwa píraníjé nímixínírí weníjé nero ηweagííwa o tíní nerímeánímí aní aiwá apixí meaní nání imíxárfé nání nuro aníyo páwíáná ówanjé yáriníjínigíni. ¹¹ Ówanjé ríxa níyárinímáná enjáná apíyá piurí bí yaníro úííwa níbíro bíaríwámí dání re urígíawíxíni, ‘Ámínáoxíni, Ámínáoxíni, newané ówanjé neafkwiomeatí.’ uríagí aí ¹² o re uríjínigíni, ‘Nioní nepa seararíjíní. Nioní sewayíne nání majíoníríní.’ uríjínigíni.” Jisaso ewayé xwíyífá e nurírí ¹³ re uríjínigíni, “Sfá nioní weapímífáyí soyíne majíá enagí nání píraníjé weníjé nero awíníjé

ηweátrixini.

Eway† ikax† omiη† wiiarig†á waú wo nánir†ini.

¹⁴ “Ay† r†p† nán† ‘Awín†η† ηweátrixini.’ searar†η†ini. Nioni ámi n†weap†r†ná áma nioni n†x†dar†ig†áyo wig† niar†ig†áp† x†xen† wiim†á enag† nán† nioni áma am†p† m†múrón†η† rón†η† imón†η†ini. O xeg† aη† wíyo ur†naum†n†r† ner†ná áma x†náiwan†η† nimón†ro omiη† wiiar†ig†áwami ‘E†ini.’ nur†r† xeg† iy†á fá n†gw† am†p† píran†η† umeip†r† nán† yan† n†wir†ná ¹⁵ omiη† x†xen† epaxowa enag† n†win†r† wom† n†gw† K5,000 m†n† wir† wom† K2,000 m†n† wir† wom† K1,000 m†n† wir† nemo aη† wíyo ur†naum†n†r† ur†nig†ini. ¹⁶ N†gw† K5,000 wío apax† mé nuri n†gw† ap† t†n† omiη† ner†ná sayá nim†x†r† ámi K5,000 b† sayá im†x†η†n†nig†ini. ¹⁷ N†gw† K2,000 wío en† n†gw† ap† t†n† omiη† ner†ná ámi K2,000 b† sayá im†x†η†n†nig†ini. ¹⁸ E ner† aí n†gw† K1,000 wío n†gw† ap† n†meámi nuri mín†ηw† n†r†p†mána m†raxwoyá n†gw† p†n† e t†η†n†nig†ini. ¹⁹ M†raxwo aη† wíyo ur†naum†n†r† wago nemé†sána ámi n†b†r† ‘G† n†gw† r†xa sayá nim†xa ug†ár†ani? S†ηw† ow†n†m†n†.’ n†yaiwiri ‘G† omiη† niar†ig†á n†gw† win†áwa ob†poy†.’ ráná ²⁰ áma n†gw† K5,000 win† n†gw† x†o win†p† t†n† n†gw† K5,000 x†o sayá im†x†η†p† t†n† n†meámi n†b†r† s†wá n†wiri re ur†η†n†nig†ini, ‘M†raxwe, jox† xami K5,000 niap†η†p† ámi nioni sayá nim†x†r†ná K5,000 ámi b† im†x†η† r†p† s†ηw† w†ne†.’ ur†ag† ²¹ m†raxwo re ur†η†n†nig†ini, ‘G† omiη† niar†ηox†ini, jox† omiη† niir†ná an†η† min† nan† niar†ηox†ini, jox† awiax† é†r†ini. Omiη† on†miá nioni siap†η†p† jox† an†η† min† píran†η† ni†η† enag† nán† g† am†p† obax†yo mer†a nán† “Bos†wox†ni” n†r†r†r† or†r†peámi†ni. Jox† n†wiap†r† nioni t†n† naw†ni n†ηwear†ná yay† nioni ninar†η†pa ax†p† yay†

osiniñi.’ urijiniñi. ²² Ámá nigwí K2,000 wiño nibiri re urijiniñi, ‘Miraxwe, joxi K2,000 niapijipi niont sayá nimixirina K2,000 ámi bti ript xirija ript sihwí wínei.’ urtagi ²³ miraxwo re urijiniñi, ‘Gf omijit niniarijoxini, joxi omijit niirina anijit minit nanit niarijoxini, joxi awiaxt éfrini. Omijit onimiá niont siapijipi joxi anijit minit piranijit niijit enagit nanit gf amipi obaxyo merfa nanit “Boswoxini” niriiri oriripeamini. Joxi ntwiapiiri niont tñi nawini niñwearina yayt niont ninarijipa axipi yayt osiniñi.’ urijiniñi. ²⁴ Ámá nigwí K1,000 wiño nibiri re urijiniñi, ‘Miraxwe, joxi arfa rfa wé rarijoxirini. Aiwá joxi jwanijoxi twfa murije miri twt mimó eje miri yarijoxi enagit nanit ²⁵ niont wayt neri nigwí K1,000 joxi niapijipi nimeami nuri xwfa weyarjirini. Sihwí wínei. Dixt nigwipi ripirini.’ urtagi ai ²⁶ miraxwo re urijiniñi, ‘Gf omijit niarijit rfwí siwfa yijit roxini, joxi sipini enjirini. Joxi “Xewanijo twfa murije miri twt mimó eje miri yariorini.” niniawiri nanit ²⁷ nigwí niont siapijipi pi nanit nigwí anjyo mitipa enjirini. E nitiri sihwiriyt, nigwí api tñi ámi bti seáyt e ikwiarinjaná meaminiri éarini.’ nuriri ²⁸ wami re urijiniñi, ‘Nigwí K1,000 xirijomi nurapiro K10,000 xirijomi minit wipoyi. ²⁹ Ayt ript nanit seararijini. Ámá giyt giyt niont wijapi piranijit mímepa neri kikiá nerináyt api ai nurapimfarini. ³⁰ Omijit niarijit sipiomi fa nixero sfa yiniñt bfariwamini moaipoyi. Sfa yiniñeyt rñiñt ayikwt mwinipa enfa enagit nanit ámá ñwí earo magi íroniro eptferini.’ ” Jisaso ewayt xwiyfa e urijiniñi.

Ámá niyoni mí ómómiximf winfapi nanit urijit nanirini.

³¹ Ámi re uriniginini, “Ámá imóninóni mixí ináyí nimóniri níknimáná gí aninajowa tñi nawini xixfeániní niga niweapirane íkwianwí ámáyo mí ómómiximí emfanami éf ɣweáaná ³² ámá gwí wirí wirí nñi gí sñimaniñini awí eaariprírínini. Awí eaaráná nioni ámá sipisipí meariǵfáwa sipisipí tñi memé tñi neyíro ro sipisipí midáni memé midáni wárarǵfápa ámáyo axpí e neyíro rí midimídáni niwáriríná ³³ sipisipí wé náúmni wárirí memé onaminiñini wárirí emfárini. ³⁴ E nemáná mixí ináyoní wé náúmni niɣweagfáyo re urimfárini, ‘Ámá gí ápo píraniní seaimxífyíne níwíapíro oyá xwioxíyo ɣweápoyi. Aní o xwíarí imixiri anina imixiri eɣe dání seyíne nání wé roárinɣe níwíapíro ɣweápoyi. ³⁵ Ayí rípi nání seararinini. Nioni agwí niaríná seyíne aiwá bí niapagfárini. Iniǵí nání nináná iniǵí bí niapagfárini. Nioni aní midánoni enáná seyíne niñipemeami wagfárini. ³⁶ Iyí mayoni enáná bí ni páragfárini. Simixí yaríná seyíne ni biro ni menweaagfárini. Gwí aníyo ɣweanáná seyíne xwíyí ni ɣwénapagfárini.’ urimfárini. ³⁷ E uráná ámá wé ronǵfáyí re nírípírínini, ‘Ámináoxini, gíná agwí nání yaríná sinwí niranirane aiwá siapagwárini? Gíná iniǵí nání sináná iniǵí siapagwárini? ³⁸ Gíná joxi aní midánoxiní imóninóná nisipemeami wagwárini? Gíná iyí mayoxi emearinɣagi niranirane iyí rí páragwárini? ³⁹ Gíná joxi simixí yarinɣagi rí menweaagwárini? Gíná gwí aníyo ɣweanáná xwíyí rí ɣwénapagwárini?’ níráná ⁴⁰ mixí ináyoní re urimfárini, ‘Nepa seararinini, “Seyíne ámá nioni gí imónigfá tfo sipí apiami aiwí arirá niwirí e niwirínáyí ayí nioniníni niagfawixini.” seararinini.’ urimfárini.

⁴¹ E nurimáná wé onamihúmíni niñweagfáyo re urimfáriní, ‘Gorixo nání ramixinigfáyíné pfní níníwiárimí nuro ríá anihf wearihf xfo obo tñí anfnajf xfomi fwf wikárigfáwa tñí nání imixáriñfírímí nání úpoyí. ⁴² Ayf rípi nání seararihíni. Nioní agwf nání yarfná seyfné aiwá bí miniapagfáriní. Inihf nání nináná bí miniapagfáriní. ⁴³ Anf midáñoní enáná nínipemeámí wagfámani. Iyfá mayoní emearfná iyfá bí minipáragfáriní. Símixf weñáná minímenñweagfáriní. Gwf anfyó ñweañáná xwiyfá miníñwénapagfáriní.’ uráná ⁴⁴ wiwanihfyf re níríprfáriní, ‘Ámináoxí gíná joxí agwf nání erí inihf nání sinírí anf midáñoxí imónírí iyfá mayoxí erí símixf werí gwf anfyó ñwearí yarñagí nene síñwf níránirane arírá mísipa yagwáriní?’ níráná ⁴⁵ ayo re urimfáriní, ‘Nepa seararihíni. Seyfné áamá nioní gf imónigfá tfyó sípí apiamí aiwí arírá mívipa nerfnáyf ayf nioní enfnihf niagfawixíni.’ uráná ⁴⁶ ayf rínihf anihf winíne nání upírfáriní. E nerí aí wé rónigfáyf dñf niyimihfpi tfgfáyf ñweapfíre nání upírfáriní.” uríñínigíni.

26

Jisaso nání mekaxf megfá nánirini.

¹ Jisaso xwiyfá apí nípini nurfísáná xegf wiepísaríñowamí re uríñínigíni, ² “Soyfné nífáriní. Ríxa sfá wíyaú óráná sfá Goríxoyá anfnajo negf arfowamí mípikí múronfyi —Eníná sfá ayi Judayo Isipiyf mífí ináyo fá xejwirárináná Goríxo niaíwf xámihf niyoní opíkímínírí anfnajf oyáo uowárhf aiwí Judayf o ñwf ikaxf uríñípi tñí xíxeni nero bísfkerfá yisf mayf úrapí nimíxíro níníro sípsípí miá nípíkiro ówanfyó ragf xópé yárfá enjagí nání anfnajo ayo

múronḡnigini. Ayináni xwiogwí o o pwéaná sipisipí miá nípikiro bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáriní. “Sfá ayi imónaná wa áamá imóniḡaoní fá niniḡxero émáyí íkfáyo oyekwiroárfpoyiniri miní nīwipfáoi.” uriniginini. ³ Íná apaxfpáninḡ ímónigfá xwéowa tfní Judayí wigí ámnáowa tfní awa nerimeániro anḡ apaxfpáninḡ ímónigfáwamí seáyí e imóniḡo, xegí yoí Kaiapasoyí rinḡjoyáyo awí neániro ⁴ mekaxí re megfawixini, “Jisomí pikianiyí yumfí arige nerane fá xiraniréwini?” mekaxí e nimeróná ⁵ re nira ugfawixini, “None á máyo mixí émixamoanigini. Aiwá sfá Gorixo negí arfowamí mipiki múronḡyi nání imixarfná fá mixirípa oyaneyí.” rinigfawixini.

Jisomí werixí nanḡ bí iwayimonḡ nánirini.

⁶ Jisaso anḡ Betani ḡweanáná anḡ áamá peyiyí yago Saimonoyáyo ḡweanáná ⁷ apixí wí werixí dḡnḡ nanḡ eaarinḡ síxí wá —Síxí awá nigwí aga xwé ronḡwáriní. Awá nimeámí nibiri o aiwá nīmīniri ḡweanáná í omí mḡnḡyo iwayimonḡnigini. ⁸ Iwayimóagí wiepīsarḡḡowa sḡḡwí e nīwīnīro ímí wikí dḡnḡ nīwīaiwiro re rinigfawixini, “Werixí dḡnḡ nanḡ eaarinḡ apí nigwí xwé ronḡpí pí nání xwirfá ikixearini? ⁹ Werixí apí nigwí nání bí nerane sḡḡwīriyí, nigwí xwé nīmearfná áamá uyípeayíyo arirá nīwirane mīnī wipaxfrini.” rinarḡḡagfá ¹⁰ Jisaso sḡḡwí e nīwīniri re uriniginini, “Í ayí nanḡ niarḡḡagí nání pí nání ayá wí rarḡḡoi? ¹¹ Ayí rīpí nání seararinini, ‘Áamá uyípeayí soyfné tfní íníná ḡweapfrfá enagí nání rfwéná aí arirá wipaxfrini. E nerí aí nioní íníná soyfné tfní ḡweámfámani.’ seararinini. ¹² Í werixí apí nioní nīniwayimorfná ayí xwíá nīweyipfrí nání iwamfó nimixarini. ¹³ Nepa seararinini. Xwíá rīrī nīrīmīnī amí

gimi xwiyá nioni nání yayí seinarinjipi wáf nemero nurimeríná apixí rí nioni werixí dñj nanj eارينj rípi niwayimófpí nání ení repiyí wíáná 'Jisasomí apixí wí e iyí reñiniginí?' yaiwipírfárini." urinjiginí.

Judas nígwí meámínirí miyí urinjí nánirini.

¹⁴ E uráná Isikariotí dñj Judaso apaxpáninjí imónigfá xwéowa tñj e nání nuri ¹⁵ re urinjiginí, "Nioní Jisaso nání miyí searánáyí soyíné 'Omí pí wianfwini.' seaimónariní?" urítagí nígwí siripá 30 fáyó niroaro re urígíawixini, "Rípi siapanfwini." uráná ¹⁶ o e dání "Xegípi ñweañáná pasá umemi nání sñgwí owínaxfdimemini." niyaiwiri e eñiniginí.

*Wiepí*sarinjowa tñni aiwá Anfnajo Múronjyi nání nigfá nánirini.

¹⁷ Sfá iwamfó Judayí bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáyí iwamfóyi imónáná wiepíсарinjowa Jisasomí nibiro re urígíawixini, "Ge nurane aiwá Anfnajo Neamúronjyimi nání yeanarinjwápi joxi tñni nani imixaniréwini?" urítagfá ¹⁸ o wiepíсарinjyí waúmi re urinjiginí, "Awagwí Jerusaremi nání nuri ámá nioni eararinjáomi niwímeariná re urípiyi, 'Yegí yearéwapiyaríño re ríñoi, "Nioní xeaninjí nipíri anjwí ayorini. Gí wiepíсарinjowa tñni joxiyá anjyo aiwá Anfnajo negí arfowami mipíkí wiárf Múronjyi nání nanfwini." ríñoi.' urípiyi." urowárfagí ¹⁹ wiepíсарinjowau nuri Jisaso uríípa axípi neri sfá Anfnajo Múronjyi nání sipísipí miá wo nipíkiri riyamí egfísixini. ²⁰ Sfápi tñni Jisaso xegí wiepíсарinjí wé wúkaú síkwí waú tñni nibiro íkwianjwíyo éf niñwearo ²¹ aiwá awau nimixiri tñpi níniróná o re urinjiginí, "Nepa seararinjini. Soyíné woxi nioni nání miyí

nuriríini.” urfagi ²² awa dñí ríá uxéagi wo wo re nura ugíawixini, “Ámináoxini, nioni nání miraríini. Nioni nání miraríini.” nura úagía ²³ o re uríiniginí, “Múyo nioni tñi axiná eagwiarígwíio miyí nurinorini. ²⁴ Ámá imóniáoni ríwamíni neánri riniñipa xixeni nipri aiwi ámá nioni nání miyí nuriri pásá níméno Gorixo xeaníni ríá tñi winí enagi nání awayi. Xinái omi mxiñipa neri stjwiriyi, rñini Gorixo winíapi winimiriñi ení meñagi nání naní imónimiriñi enirini.” urfagi ²⁵ Judaso, miyí urino re uríiniginí, “Niréwapiyarínoxini, ‘Aga nionimaní.’ nimónarini.” urfagi Jisaso re uríiniginí, “Jíwanínoxí aí nírariñini.” uríiniginí.

“Ripi gí waráini. Gí ragríni.” uríni nánirini.

²⁶ Jisaso awa sini aiwá níniróná bisíkerfá bi nímeari api nání Gorixomi yayí níwiri kwíkwirimí neri wípiñaríñowami miní níwiri re uríiniginí, “Ripi ayí gí waráini. Nínirápiro nípoi.” nuriri ²⁷⁻²⁸ kapíxi inígi wainí iníñíwá nímeari Gorixomi yayí níwimáná awami miní níwiri re uríiniginí, “Noyínéni ríwá nípoi. Ayí ripi nání seararíini. Nioni ámá níní nání nípikiáná ragí nioniyá xwíáyo pwaríñagi níwiniríná re yaiwípiñí, ‘Xwíyíá stj réoáríñipi ríxa yoxáñini yípámoñi. Nene íwí yaríñwápi yokwarimí neaiini nání ríá enoi?’ yaiwípiñí. ²⁹ E neri aí re seararíini, ‘Nioni re dání inígi wainí ámi wí miní néra nútsáná gí ápo xíto xegí xwioxíyo mímeámí níseairí seameñweante dání ámi nioni tñi nawíni anani naníwáini.’ seararíini.” nuriri ³⁰ soní Gorixomi yayí umeañiro nirimowa nípeyearo díwí Oripipámi nání yigíawixini.

Pitao “N̄siep̄samoár̄im̄i éf̄ um̄imé̄in̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄in̄i.

³¹ Jisaso wiep̄sar̄iḡowam̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Sf̄a r̄iyim̄i soyf̄né noyf̄néni n̄niep̄samoár̄im̄i up̄tr̄áōi. Rf̄wam̄iḡf̄ neán̄ir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄á soyf̄né nán̄i re r̄in̄iḡf̄p̄i, ‘Gor̄ixon̄i sip̄isip̄ xiáwom̄i p̄ikioreawár̄aná sip̄isip̄ am̄i am̄i umin̄f̄ar̄in̄i.’ r̄in̄iḡf̄p̄i x̄ixen̄i imón̄in̄i nán̄i nion̄i n̄niep̄samoár̄im̄i éf̄ up̄tr̄áōi. ³² Nion̄i n̄in̄ip̄kiro aī nion̄i Gor̄ixoyá d̄iḡf̄yo dán̄i n̄twiáp̄f̄n̄imeámáná Gariri p̄ropen̄isf̄yo nán̄i xám̄i yim̄f̄ar̄in̄i.” ur̄f̄agi aī ³³ Pitao re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Ámá wa nowan̄i n̄siep̄samoár̄im̄i úagf̄a aiw̄i nion̄i wí n̄siep̄samoár̄im̄i éf̄ um̄imé̄in̄i.” ur̄f̄agi ³⁴ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Nepa r̄ir̄ar̄iḡin̄i. Sf̄a r̄iyim̄i ár̄iwegf̄m̄i kar̄f̄kar̄f̄ s̄in̄i rf̄aiwá m̄ir̄ar̄fn̄a jox̄i nion̄i nán̄i r̄ip̄iaú r̄ip̄i re nur̄ir̄f̄in̄i, ‘Nion̄i o nán̄i majf̄ar̄in̄i.’ nur̄ir̄f̄in̄i.” ur̄f̄agi ³⁵ Pitao re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Nion̄i en̄i jox̄i f̄fn̄i n̄in̄ip̄kiro aiw̄i ‘O nán̄i nion̄i majf̄ar̄in̄i.’ wí r̄im̄imé̄in̄i.” nur̄ir̄i wiep̄sar̄iḡf̄ wf̄a en̄i ax̄f̄p̄in̄i e nura uḡf̄awix̄in̄i.

Gesemani dán̄i Gor̄ixom̄i xw̄iyf̄á ur̄iḡf̄ nán̄ir̄in̄i.

³⁶ Jisaso awa f̄fn̄i om̄iḡf̄ oj̄ikw̄í Gesemaniȳi r̄in̄iḡe n̄irémoro re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Soyf̄né re ḡweañáná nion̄i dae nur̄i Gor̄ixom̄i xw̄iyf̄á r̄ir̄imf̄ wim̄f̄in̄i.” nur̄ir̄i ³⁷ Pitaom̄i f̄fn̄i Sebediom̄i xewaxowaúmi f̄fn̄i n̄iwir̄imeám̄i nur̄i d̄iḡf̄ rf̄á uxear̄iḡagi ³⁸ awam̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Nion̄i d̄iḡf̄ rf̄á n̄ixear̄iḡagi nán̄i r̄ixa n̄ipepaxf̄ niar̄in̄i. Soyf̄né re n̄iḡweámáná nion̄i f̄fn̄i naw̄in̄i awí oḡweaneȳi.” nur̄im̄i ³⁹ n̄iwár̄im̄i b̄i on̄imiáp̄i nur̄i s̄m̄iman̄f̄m̄in̄i n̄ip̄f̄kín̄imear̄i Gor̄ixom̄i r̄ixiḡf̄ nur̄ir̄fn̄a re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Gf̄ ápox̄in̄i, anan̄i e epaxf̄ en̄ánáyf̄, xean̄iḡf̄ nion̄i nímeanf̄yf̄ kap̄x̄f̄ nion̄i n̄im̄f̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄wá anan̄i n̄in̄ir̄ap̄ir̄i

emi miwayimoriréini? Nioni e rirariŋagi aiwi dŋŋ nioniyáyo mixídf joxiyáyo xídei.” nurimi⁴⁰ wiep̄sarŋowa wárfe nán̄t̄ n̄birīt̄ awa sá weŋagfa n̄winīr̄ī Pitaomi re ur̄iŋ̄iniḡinī, “Soȳné nioni t̄fnī b̄i on̄miáp̄t̄ awí n̄iŋwearane nawínī m̄iŋweapax̄t̄ r̄iseaimónar̄inī? ⁴¹ Soȳné d̄iŋŋt̄ re n̄iseaimónīr̄ī aiwi, ‘Jisasomi pí pí wímeáaḡt̄ aiwi ananī númi x̄fdan̄wárinī.’ n̄iseaimónīr̄ī aiwi seḡt̄ wará éf̄ seain̄iŋot̄. Éf̄ m̄iseain̄ipa enī nán̄t̄ awí n̄iŋwearo Gorixomī r̄ixiŋŋt̄ re ur̄ípoyī, ‘Awamī obo yap̄t̄ owíwapiyinīr̄ī siŋw̄f̄ m̄nean̄ipa eī.’ ur̄ípoyī.” nurimī⁴² ámī b̄i nur̄t̄ r̄ixiŋŋt̄ nur̄tr̄fnā re ur̄iŋ̄iniḡinī, “Gf̄ ápox̄t̄nī, nionī kapix̄t̄ xeaniŋŋt̄ nímean̄t̄ nán̄t̄ imóniŋŋwá m̄inīpax̄t̄ imóniŋánáȳt̄, m̄inīmúropax̄t̄ eŋánáȳt̄, joxī simónar̄iŋŋt̄p̄ī oimónīnī.” nurimī⁴³ ámī n̄birī wen̄iŋŋt̄ éf̄ȳt̄ win̄iŋ̄iniḡinī. Wiep̄sarŋowa siŋw̄f̄ sip̄t̄ix̄ip̄t̄x̄t̄ wiar̄iŋaḡt̄ sá riwa weŋagfa n̄winīr̄ī⁴⁴ ámī awamī p̄t̄nī n̄iwiár̄imī b̄i nur̄t̄ xámī xanomī r̄ixiŋŋt̄ nur̄tr̄fnā ur̄ípa ax̄t̄p̄ī ámī nur̄t̄mī⁴⁵ n̄birī wiep̄sarŋowamī re ur̄iŋ̄iniḡinī, “Soȳné sīnī kikīfá nero sá riwoȳné r̄iweŋot̄? Ar̄fá reŋot̄? Ámá imóniŋáonī f̄w̄t̄ yar̄iŋŋf̄áȳt̄ pasá n̄inīmero fá n̄ix̄īr̄ip̄t̄r̄ī r̄ixa iȳix̄inī. ⁴⁶ Rixa wiáp̄n̄imeápoyī. Oweaneȳt̄. Siŋw̄f̄ win̄ípoyī. Pasá n̄imeno r̄ixa iwo yapar̄inī.” ur̄iŋ̄iniḡinī.

Jisasomī fá x̄ir̄iḡfá nán̄tr̄inī.

⁴⁷ Sīnī e urar̄fnā re eŋ̄iniḡinī. Judaso —O wiep̄sarŋiŋŋt̄ worinī. O ámá obax̄t̄ apax̄p̄aniŋŋt̄ imóniŋŋfá xwéowa t̄fnī Judaȳt̄ mebaowa t̄fnī urowár̄fáwa, wiḡt̄ kirá t̄fnī iwanŋt̄ t̄fnī n̄imax̄imī Judasomī r̄f̄w̄fyo x̄fdiḡfáwa o nipemax̄imī Jiaso t̄fnī e rémónapiŋ̄iniḡinī. ⁴⁸ E n̄irémónapīmánā óf̄ e dán̄t̄ re ur̄ípa, “Nionī pasá numerī kíȳt̄ miaúnánā aȳt̄ s̄m̄imaj̄fóniŋŋt̄ seaiariŋ̄inī.

Soyfné ‘O Jisatorfani?’ niyaiwiro fá xirfririxini.” urfpa ⁴⁹ Jisasomi niwimearfná anfní yayf “Gf nirewapiyarinoxini” nuriri kíyf miaúniniginini. ⁵⁰ Kíyf miaúnáná Jisaso re uriniginini, “Nígf níkumixiniri emearigwífoxini, joxi nioni niminiri barinfpí ríxa riniairinini?” uráná awa mfrf níbiro omi fá xirigfawixini. ⁵¹ Íá xirarfná Jisaso tñni rogíáwa wo xegf kirá renf nimixeari apaxfpáninif imóninif seáyf e imóninoyá omif wiiarinomi minif orómiriniri éyf pfrf nimoyfkirí arfá minif níwirfpieari mamówariniginini. ⁵² Arfá minif níwirfpieari mamówaráná Jisaso re uriniginini, “Kirápá anfwámi ámi sixf ikwaseaárei. Xwiyfá re rininfpí, ‘Ámá kirá fá nimaxiriro ámá pikianiro emearigfá gíyf gíyo wíniyf eni kirá tñni pikipfrfárinini.’ rininfpí dnif rimoarinini? ⁵³ Joxi dnif re niyaiwiarinini, ‘O xegf xanomi yarinf níwirfnáyf, xano éf umíni náni anfnajf siminif wínarigfáwa fá miropaxf wí e bi wí e bi miaúrarf wé wúkaú síkwf waú ininfpí murowárenapfpaxfrinini.’ niyaiwiarinini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapfpaxf aiwf nioni api náni yarinf níwirfnáyf, rfwaminif nioni náni ‘E niwiro pikipfrfárinini.’ niriniri eáninfpí arige xixeni imóninino?” E nurimáná ⁵⁵ xfomi fá xiranro bfáyo re uriniginini, “Soyfné ámá fwf xauráparinf womi fá xiranro náni yarigfápa kirá tñni iwanf tñni fá nimaxirimi nioni fá nixiranro ríbarino? Sfá ayf ayo nioni anf rídiyowá náni mirininiwámi niyweámáná searéwapiyarinigai aiwf soyfné wí fá nixiranro egfámani. ⁵⁶ E nerí aí wfá rókiamoagfáwa nioni náni niro Bikwíyo eagfapi xixeni imónini náni soyfné e niarino.” uráná wiepsarinjowa nowani omiini niwiepsamoárimí éf ugíawixini.

Jisasomi xwirixí umegfá nánirini.

⁵⁷ Jisasomi fá xiríáyí omi níméra nuro Kaiapasoyá aníyo ɲwí ikaxí eáninípi mewegfáwa tñni Judayí mebaowa tñni awí eánarigfe nání nimeámi warfná ⁵⁸ Pitao “Jisasomi pí wipíríréoi?” niyaiwiri ná jfami dáni aninaxídf níwiéra númi nuri apaxfpániní imóniní seáyí e imóninoyá aní ákinjáyo nípawiri porisowa tñni nawini ɲweanáná ⁵⁹ apaxfpániní imónigfá xwéowa tñni Judayí mebaowa nowani tñni omi pikipírí nání “Siníwí fwí wínarogfá xwiyfá omi pikipaxí imóniníyí bí ouxekwímópoyí.” niyaiwiro “Xwiyfá omi uxekwímopaxí bí oimónini.” niyaiwiro rayarfná ⁶⁰ áamá obaxí níbayiro omi nuxekwímoro aiwí omi anani pikipaxí wí mimóní niyayífasaná waú níbiri ⁶¹ omi nuxekwímori re rigfísisixini, “Áamá ro re rinjorini, ‘Nini aní ridiyowá yarigfiwá nípinari stá wiyáú wiyimini ámi miripaxonirini.’ rinjorini.” rigfísisixini. ⁶² E nirimáná enáná apaxfpániní imóniní seáyí e imóninjo níwiápinimeari re uriniginini, “‘Joxini xwiyfá rixekwímoarigfáyí nání xwiyfá wí miripaxí risiarini? Sini xwiyfá nírixekwímorfná rarigfípi, ayí pí nání rariní?’ urfagi aí ⁶³ Jisaso xwiyfá bí muriniginini. Xwiyfá bí murarinigi apaxfpániní imóniní xwéo siníwí e níwinirí re uriniginini, ‘Joxi nepa Kiraisoxi, áamá yeáyí neayimixemearfa nání arfowayá xwífi piaxíyo dání iwaroníoyi rariníwáoxi enánáyí, nepa niáwí Gorixoyáoxi enánáyí, ɲwífi aniní siní imóninjo tñni e dániní níriní áwaní neareí.’ urfagi ⁶⁴ Jisaso re uriniginini, ‘Oyi, ayí ríxa joxi rarinini. E nerí aí re rírarinini, ‘Rfwená seyíne áamá imóniníáoni Gorixoxi ení sixí eáninoyá wé náumini ɲweanagi siníwí naníro anínamí dání agwí tñni weaparinigi naníro

epírjárini.’ rirariḡini.” urána ⁶⁵ Apaxípaniḡi imóniḡi xwéo wikí niwóniri xewaniḡo xegí rapírapí yiniḡú naxeri ámináowami re uriḡiniḡini, “Ámá ro Goríxomi xewaxoniḡini ríxa omi ríperirí umearini. Ámá wíni wíni omi xwiyíá uxekwímopíri bipaxí mimónini. Ai, o Goríxomi ríperirí umeariná sewaniḡoyíné ríxa aríá wíoi. ⁶⁶ Soyíné dḡi pí yaiwariḡoi?” uráḡi awa re uriḡíawixini, “‘O ríḡi ríxa nipiḡipaxirini.’ neaimónarini.” nurimána ⁶⁷ omi símimaḡiyo reawí úriro wé amimá nemána earo nerína wa wé piára nupikákwiayiróna ⁶⁸ re urayíḡawixini, “Kiraisoxini, dḡí imóniḡíayo yeáyí uyimixemearíá náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronḡoxini, áwanḡi níneariri wíá nearókiamoi. Agwi iwanḡi go reaarini? Iwanḡi go reaarini?” urayíḡawixini.

Pitao “O nani nioni majjárini.” uriḡi nánirini.

⁶⁹ Pitao, aḡi ákiḡáyo iniriwámini ḡweaḡomi apíxí omiḡi wiariḡi wí re uriḡiniḡini, “Joxi Gariri píropeniḡiyo dánḡi Jisaso tíni emeariḡi woxirini.” uráḡi aiwi ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nuriri “Jíxi rariḡiyí náni nioni majjárini.” nurimi nuri ⁷¹ íwi ákiḡá tíḡi e roḡána ámi wí nibiri omi siḡwí niwiniiri ámá e ḡwixapiḡíayo re uriḡiniḡini, “Ámá royí Nasareti dánḡi Jisaso tíni emeariḡíayí worini.” uráḡi aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nurirína “Xwíá tí tíḡi e dáni searariḡini. Ámá o nani nioni majjárini.” nurimána eḡána ⁷³ ríwíyo onimiápi e rówapiḡíayí aḡwi e nibiro Pitaomi re uriḡíawixini, “‘Xwiyíá joxiyá Gariri píropeniḡiyo dánḡiyí rariḡíapi axípi rariḡaḡi náni joxi ayíá woxirini.’ neaimónarini.” urána ⁷⁴ o sípí ikaxí niméperi re uriḡiniḡini, “Xwíá tí tíḡi e dáni re searariḡini,

‘Nepa o nánì nionì majfárìni.’ seararìnjìni.” uráná re enjìnigìni. Karfkarí rfaiwá rìnjìnigìni. ⁷⁵ Karfkarí rfaiwá ráná ámì pfné Jisaso urfípi “Karfkarí sinì rfaiwá mìrìnjáná joxì biau bì ámá wíyo re urírfìni, ‘O nánì nionì majfárìni.’ urírfìni.” urírfìni dìnjì nìwìnrì e dání nìpeyearì gwf pìyí wírìnjìnjìni.

27

Jisasomì Pairato tñj e wárìgíá nánìrìni.

¹ Wfápi tñni apaxípanìnj e imónìgíá xwéowa tñni Juday mebáowa tñni Jisasomì nìpìkipírfì nánì xwíyíá nùmearimáná ² gwí nìyiro nìmeámì nuro émáyí gapìmaní Pairato tñj e wárìgíawixìni.

Judasogwí yaímìnjìnjì nánìrìni.

³ Judaso, Jisasomì miyí urfo mebáowa “Jisaso xewanìjo rírfì nánì pìkipaxí imónìnjagì nánì émáyí opìkípoyì.” rarìnjagíá aríá nìwìrì dìnjì sípí wíagì nìgwí sírìpá 30 mìnì wífápi ámì nìmeámì nurì apaxípanìnj e imónìgíá xwéowamì tñni Juday mebáowamì tñni mìnì wimìnrì nerfná ⁴ re urìnjìnjìni, “Nionì ámá fwf bì méomì miyí nurìrì nánì sípí ikárìnfánìnjìni.” urfagì af awa re urìgíawixìni, “Jìwanìjoxì éfpi nánì none pí nánì neararìnjìni? Jìwanìjoxì ikìxéni.” urfagíá ⁵ Judaso nìgwípi rìdiyowá yarìgíawámì e emì nìmoánìmo nurì xewanìjo gwí yaímìnjìnjìni.

⁶ Judaso peyeáná apaxípanìnj e imónìgíá xwéowa nìgwí apì nìmearo re rìnjìnjìnjìni, “Nìgwí rìpi ámá opìkípoyìnrì wíwápi enagì nánì nìgwí Gorìxo nánì anjì riwámì tarìgíápi tñni nawínì nìkwierorfnáyí, ayí nìpìkwìni menìni.” nìrìnrìro ⁷ nìgwí apì nánì xwíyíá nìrìnfáwa nìgwí apì nìmeámì nuro ámá mìdánjì

imónigfáyf xwftá weyiptrfta nánf xwftá xegf yoŋ Xwártá Sixf Imixarigfáyfyápiyf rininjfpf bf egfawixinif. ⁸Nigwf ámá opikípoyntrif wigfápi tñnf xwftá apf bf éagfa nánf yoŋ Ragfpiyf wfragfárinif. Agwf enif snif e nira warifjoŋ. ⁹Awa e éáná xwiyfá Gorixoyá wftá róki-amoagf Jeremaiao niwuriyirif rfwamifnf eanf rfpf, “Awa nigwf 30 Isireriyf ‘Ámá wo xegf wo nánf miyf nearáná wianfwarinif.’ rinigfápi nimearo ¹⁰xwftá xegf yoŋ Xwártá Sixf Imixarigfáyfyápiyf rininjfpf Gorixo sekaxf nirinjfpf tñnf xixenif bf nero minif wigfawixinif.” Xwiyfá e nirinirif eáninjfpf íná xixenif e imóninjfrinif.

Pairato Jisasomif yarifnf wiayifnf nánirinif.

¹¹Jisasomif nimeámif nuro gapimanf Pairato tñnf e mearémóáná gapimano yarifnf niwiayirfná re urifniniginif, “Joxif mixf ináyf Judayfyáoxiranif?” urifagf Jisaso “Joxif e rarifninif.” urifniniginif. ¹²Apaxfpánifnf imónigfá xwéowa tñnf Judayfyá mebaowa tñnf xwiyfá obaxf omifnf uxekwfmoarifnagfa aiwf o xwiyfá xixe urifpaxf nimónirif aí bf murifniniginif. ¹³Xwiyfá bf murf yarifnagf Pairato siñwf e niwinirif re urifniniginif, “Xwiyfá obaxf ‘Joxinif rixekwfmoayarifgfáyo arfá mifwipa riyarifninif?’ nurifnf ¹⁴Jisaso xfomif uxekwfmoarifgfá bf nánf aí xfo bf murf yarifnagf niwinirif ududf winifniniginif.

Pairato Jisasomif níkwearif wárimnirif enjfpf nánirinif.

¹⁵Sftá Gorixo Judayo mipikí wiárf múronfyi imóninjáná xwiogwf ayf ayo Judayf nuro wigf gwf ñweagfá wo nánf émáyf gapimanomif yarifnf wíáná o ayo yayf owimómnirif wigf go go nánf wimónarifnyyf wáriagfrinif. ¹⁶Íná wigf ámá gwf ñweañf wo Barabasoyif rinifjo Judayf nñnf yoŋ oyá nijfá imónigfárinif. ¹⁷Ayinánif

ámá sipítá ayí gapimaní Pairato tñjé e awí eánáná o re uríñinigini, “Nioni go seawárimíni? Barabaso seawáriminiréini? Jisaso, áamá Kiraisoyí rarígíto seawáriminiréini?” uríñinigini. ¹⁸ Ayí ripí nání e uríñinigini. O nijárini. Apaxípaníñí imónigíá xwéowa Jisasomi sipí dñjé níwíaiwiro nání xto tñjé e wáríá nání o nijárini. ¹⁹ Ripí nání ení “Jisaso seawáriminiréini?” uríñinigini. O íkwianwí xwírxí mearíñínámí éf ñweanáná xiepí Jisaso nání xwíyíá re uowárenapíñinigini, “Áríwíyimi áamá o nání oríñá níwíniríná dñjé ríá níxéñinigini. Ayínáni áamá wé róníñí omí sipí wí míwímíxípaní.” uowáríí enagi o áamá e epíroyí egíáyo “Jisaso seawáriminiréini?” uríñinigini. ²⁰ E uríagi aiwí wíá móníñími apaxípaníñí imónigíá xwéowa tñni Judayíyá mebaowa tñni áamá oxí apíxí aiwá apí nání epíroyí egíáyo re uríméíá enagi nání, “‘Barabasomi neawárii.’ uríro ‘Jisasomi opíkípoyí.’ uríro éríxini.” uríméíá enagi nání ²¹ gapímano áamá e epíroyí egíáyo “Áamá rowáú gíminí go seawárimíni?” uráná ayí re urígíawixini, “Barabaso neawárii.” uríagíá ²² Pairato re uríñinigini, “Nioni Jisaso, áamá Kiraisoyí rarígítomí pí wímíni?” uríagi níni re urígíawixini, “Omí íkíáyo seáyi e oyekwíroárípoyí.” uríagíá ²³ o re uríñinigini, “Pí nání? Pí íwí éf nání yekwíroárimíni?” uríagi aiwí ayí xwamíání nura nuro re urígíawixini, “Omí oyekwíroárípoyí.” níra waríná ²⁴ Pairato “Gí xwíyíá aríá mínipa epíri enagi nání ámi bí nuríri aí nanjé wí imónínímentíñoi. Ríxa míxíni épí míxamopíráoi.” níyáiwiri áamá ayí re oyáiwípoyíníri, “O ‘Jisasomi xe oyekwíroárípoyí.’ níriri aí ‘Reá míroánípa oemíni.’ níyáiwiri ríá yarini?” oyáiwípoyíníri wigí síñwí anígíe dání wé

wayf nironiri re uriniginini, “Ámá ro manj nioniyáyo dani pikipirameoi. Sewaninyifné segf manjyo dani pikipiraoi.” urtagi ²⁵ amá nini re urigfawixini, “Oyá ragf pí eninjoí xe oneaxénini. Negf niaíwíyo eni xe oxénini.” uraná ²⁶ Pairato re eniginini. Barabaso niwárirí porisowami re uriniginini, “Jisasomi sikwíá ragf prf nuyikimána ikfáyo seáyí e yekwiroárfpoyi.” nuriri miní winiginini.

Porisowa Jisasomi riperirf megfá nánirini.

²⁷ Porisowami miní wíaná awa Jisasomi nimeami gapimaníyá anjyo —Anj yoí Píretoriumiyí rininijyorini. Anj ayo nipáwiro porisf nowamini “Eini.” nuriro “Omi riperirf omépeaneyi.” niriniro re egfawixini. ²⁸ Omi rapirapf xegf yinijú niwiriro emi moro ámi ayfá rinj wú, mixf ináyowa yinarigfáyo dánjyf wú nimearo uyiriro ²⁹ opiyá enininj imóninj wiri nikikiyimána mixf ináyf aminanjwfininj imóninj minjyo dfkinarigfápa omi enj tfini minjyo udfkiariro xoyfwá wiyi mixf ináyowa maxirarigfápa fá umiriro nemána agwirwamini xominj nuyikwiro riperirf numerfna re urayigfawixini, “Judayfá mixf ináyoxini, yayf osianeyi.” nuriro ³⁰ reanjf niwúrayiro xoyfwáyi nurápiro minjyo neaayiro ³¹ rixa riperirf numearfásána rapirapf ayfá rinj niwiriro ámi xegú nuyirimána ikfáyo seáyimi yekwiroáraniro nani niméra ugfawixini.

Jisasomi ikfáyo yekwiroárigfá nánirini.

³² Yekwiroáraniro nani anj apimi dani niméra nuróna Jisaso rixa enj meanf yarinjagf niwiniro amá wo, Sairini dánj Saimonomi sekaxf re urigfawixini, “Yoxáf rípa nimeami wuii.” nuriro ³³ rixa dfwf mfeyoanj apikwi xegf yoí Gorigotai rininjipimi —Dfwf api yoí mfkf amá

miñjǵ gixweá nánirini. Dǵwǵ apikwinimi nírémoro ³⁴ wa Jisaso rǵniñǵ miwinipa oeniri marisintá yíktǵ yarǵñǵ bi initǵǵ wainǵyo niwayimómáná nawini oimóniri kirǵkirǵ nimeari e nero mini wíáná iwamǵó gǵǵ éáná minipaxǵ wimóniñǵnigini. ³⁵ Porisowa omi rǵxa yoxáǵyo seáyǵ e niyekwiroárimáná “Oyá rapirapǵ none go go meanirǵeniñǵo?” niriñiro áwini e nitimáná sárú nemáná ³⁶ éǵ niñwearo Jisasomi awi niñeñwearo ³⁷ ámá nǵni “O ǵwǵ api éǵ nánǵ rǵpǵkiarǵniñǵo?” oyaiwǵpoyiniri ǵktá wará niñearo “Ámá ro Jisaso Judayǵyá miǵǵ ináyorini.” niriñiro rǵwamiñǵ nearo miñǵ tǵñǵ e seáyǵ e pǵraugǵawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroárirǵná ámá ǵwǵ mearǵǵǵiwaúmi eni midimídáni yekwiroárigǵawixini. ³⁹ Ámá óǵyimi biri uri niyayirǵná peayǵ siñwǵ niwiniro miñǵ kirǵkirǵ niñearo ikayǵwǵ numeariróná ⁴⁰ re urayǵǵawixini, “Re riñoxirani? ‘Niñwanǵñoni añǵ ridǵyowá yarǵǵiwa niñpǵneari gǵ niwinini sǵá wiyáú wiyimi ámi mǵrimǵárinini.’ riñoxirani? Joxi nepa niáwǵ Gorǵxoyáoxi enánáyǵ, jǵwanǵñoxi enǵ niyoáárinimi wepǵnei.” rayǵǵawixini. ⁴¹ Apaxǵpánǵñǵ imónǵǵá xwéowa tǵni ñwǵ ikaxǵ eánǵñǵpǵ mewegǵáwa tǵni Judayǵyá mebáowa tǵni ámá biri uro yayarǵǵáyǵ rǵperirǵ umeararǵǵápa awa eni rǵperirǵ numero re rǵǵawixini, ⁴² “O ámáyo ‘Nioni tǵáminini báná yeáyǵ seayimǵxemeámǵárinini.’ uragǵ aí xewaniñǵ arirá minipaxǵrinini. ǵktáyo dani enǵ niyoáárimini wepǵnánáyǵ, anani diñǵ wikwǵroanǵwini. ⁴³ O Gorǵxomi diñǵ niñwirárinini re rǵnarǵñorini, ‘Nioni niáwǵ Gorǵxoyáonirini.’ rǵnarǵñorini. Gorǵxo xewaxǵ ro nani yayǵ niwinirǵnáyǵ, rǵxa éǵ ouminini. Arirá winirǵeniñǵoiniri siñwǵ winanǵwini.” rǵǵawixini. ⁴⁴ ǵwǵ mearǵǵǵiwaú midimídáni yekwiroárinǵǵiwaú

eni Jisasomi ikayíwí numearíríná axípiní rigísixíní.

Jisaso peyí nániríní.

⁴⁵ E néra núfasáná enjáná ríxa sogwí áwíní e 12:00 imónáná re enínigíní. Aní nímíní sía yínáríngíní. Sía niyínáríngísáná ríxa 3:00 p.m. imónáná ámi wía ónínigíní. ⁴⁶ Ámi wía ónáná Jisaso xegí Xibírúyí píné tíní ríaiwá re ríngíní, “Eri, Eri, rami sabakítani?” uríngípiyí re níríríná uríngíní, “Gí Goríxoxíní, gí Goríxoxíní, joxí pí nání niepísamoaríngíní?” ríaiwá e ráná ⁴⁷ áamá e rówapígíáyí wí Jisaso e ríagi aría níwiro re ríngíawixíní, “Wía rókiamoagí Irajao nání ríaiwá ría raríní?” níríníro ⁴⁸ ayí wigí wo aníní nurí íríkwí bí nímearí wegwía wá tíní ayíngwí níkiroárímáná iniígí wainí níaf ení bí íríkwípímí níwayímómáná Jisaso onínírí wímíxánímínírí yaríná ⁴⁹ xegí wíníyí re uríngíawixíní, “E mepaní. Irajao níwepínírí arírá wínírífeníngí? Arírá níwipa enírífeníngí? Síngwí owínaneyí.” raríná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tíní ríaiwá bí níríríná xegí díngí níyámíga unínigíní. ⁵¹ Xegí díngí níyámíga úáná re enínigíní. Rapírapi aní rídíyowá yaríngíwámí awawá ngwía Goríxoyá nání níyimáronírí epaníoáríníngú yoparí éde dání xegípi naxega níwepínírí wúkaú imónírí xwía poboní éáná síngá xwé áwínímí níjiga urí ⁵² áamá xwárípa noxoága úáná áamá Goríxomí díngí wíkwíroagí piyíyí wegíe dání síngí ero egíawixíní. ⁵³ Píyí ayí Jisaso ríxa níwiápínímeámáná enjáná nuro Jerusaremí rémóáná áamá obaxí ayo síngwí wíníngíawixíní. ⁵⁴ Porisowamí seáyí e imóníngó tíní porísí xfo tíní Jisasomí awí mearogíawa tíní xwía poboní erí amípí e imónírí éagi

n̄iwiniro óf̄ nikárin̄iro re rin̄igf̄awixinī, “Ámá royf̄ neparinī. Gorixomī xewaxorinī.” rin̄igf̄awixinī.

⁵⁵ Apixf̄ obaxf̄ “Jisasomī sañf̄ nurápa númī ouxf̄daneyf̄.” n̄ir̄iro Gariri p̄t̄ropenis̄tyo dán̄i b̄f̄íwa ná jf̄amī n̄irómáná s̄ñw̄f̄ win̄igf̄íwa ríwarinī. ⁵⁶ Íwa wí Magf̄dara dán̄f̄ Mariaírinī. Ámī wí Jemisomī t̄f̄nī Josepomī t̄f̄nī xin̄ái Mariaíȳf̄ rin̄in̄jírinī. Ámī wí Sebediom̄ī xewaxowaúmī xin̄áírinī.

Jisasomī xw̄f̄á weyár̄igf̄á nán̄irinī.

⁵⁷ Rix̄a sogw̄f̄ nokepá t̄f̄nī ámá am̄ipí mim̄úrón̄inj̄f̄ wo —O Arimatia dán̄f̄ Josepoyf̄ rin̄in̄jorinī. O enī Jisaso wiep̄s̄inj̄ȳf̄ worinī. ⁵⁸ O émáyf̄ gap̄imanf̄ Pairato t̄f̄nj̄f̄ e nán̄i nur̄i Jisaso p̄iyom̄ī xw̄f̄á weyár̄im̄in̄ir̄i nán̄i yar̄inj̄f̄ wíáná Pairato porisowam̄ī “Xe omean̄ir̄i s̄ñw̄f̄ win̄ip̄oyf̄.” ur̄f̄agī ⁵⁹ Josepo nur̄i p̄iyom̄ī n̄imear̄i rap̄irap̄f̄ ap̄f̄á xaíw̄f̄ wen̄j̄p̄ī t̄f̄nī xop̄ixop̄f̄ n̄irómáná ⁶⁰ s̄ñá óf̄ xewan̄inj̄o nán̄i r̄ix̄inj̄ȳim̄ī —Ayī ámá s̄in̄i m̄iwen̄j̄ȳirinī. Ayim̄ī n̄imeám̄ī n̄ip̄áwir̄i n̄it̄imáná s̄ñá piárá xwé wo m̄imegw̄in̄ár̄f̄ n̄iméra nuro s̄ñá ófyim̄ī n̄ip̄roár̄im̄ī uñ̄in̄iginī. ⁶¹ Magf̄dara dán̄f̄ Mariaí t̄f̄nī Mariaí w̄í t̄f̄nī ípaū s̄ñá ófyī midán̄in̄je n̄inj̄weámáná Jisaso p̄iyom̄ī e tar̄inj̄agī win̄igf̄isixinī.

Jisaso p̄iyom̄ī awí mearogf̄á nán̄irinī.

⁶² S̄f̄á Sabarf̄áyo nán̄i Judayf̄ am̄ipí píran̄inj̄f̄ im̄ixárar̄igf̄áȳi óráná w̄f̄áp̄ī t̄f̄nī apax̄f̄pán̄inj̄f̄ imón̄igf̄á xwéowa t̄f̄nī Parisiowa t̄f̄nī awa gap̄imanf̄ Pairato t̄f̄nj̄f̄ e awí neán̄iro ⁶³ Jisaso p̄iyó nán̄i re ur̄igf̄awixinī, “Ámin̄áoxinī, yap̄f̄ neaíwap̄iyin̄o s̄in̄i m̄ipé n̄inj̄wearf̄ná re rin̄j̄p̄ī, ‘S̄f̄á w̄iyaū w̄iyī óráná ámī wiáp̄fn̄imeám̄f̄árinī.’ rin̄j̄p̄ī nán̄i d̄inj̄f̄ neainar̄inj̄agī nán̄i bar̄inj̄winī. ⁶⁴ Oyá wiep̄sar̄inj̄owa n̄ib̄iro p̄iyom̄ī

íwí nimearo píní nítimáná á máyo re urípíríxíní, 'O ríxa wíápínimeáíniginí.' urípíríxíní joxí porisí wamí sekaxí re uowárei, 'Omí xwíá weyárigíe nání nuro awí s'á wíyáú wíyimi mearópoyí.' uowárei." uráná ⁶⁵ Pairato re uríñíniginí, "Sewaníjoyíne porisí wa awí mearopírí nání nimeámi nuro soyíne íwí mímeapa oépoyíní yárig'ápa wiepísaríñowa píyomi íwí meapíríxíní e e nurára úpoyí." ur'agí ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníje porisowamí e e nurára numáná síkí b'í nimearo s'mímaj'ó nání s'ñá p'róñíñomi seáyí e ikwíárárig'áwixíní. Apí m'íwenáná "Ámá n'ipáwiro píyomi meá'ár'fani?" yaiwian'wán'ro nání e eg'áwixíní.

28

Jisaso ámi wíápínimeañí nániríní.

¹ Magídara dání Maríaí t'íní Maríaí w'íí t'íní Sabar'á ríxa wéáná Sadéyo is'áyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo síñw' wínaníri nání nuri ² síní m'irémopa yar'ná re en'íniginí. Poboní xwé wí éáná añ'naj'í Goríxoyá wo añ'nami dání n'íweapírí s'ñá xwáripáyo ó'yimi p'róar'íg'ó m'imegwínar'í néra nuri ó'yimi n'íwiemoár'máná s'ñáomi seáyí e é'í ñweáagi ³⁻⁴ porisí awí mearoar'íg'áwa añ'najo ápianw'í yaríñ'pa w'á éñíñ' nókiri' ñweañagi n'íwín'ro xeg'í rapír'ap'í ení síñw' m'imíñ' in'íí yín'ñagi n'íwín'ro ó'í níkarín'ro píy'ín'ñ'í nimón'ro xw'ámi píérín'owí'g'áwixíní.

⁵ Añ'najo síní xwáripá t'íñ' e ñweañáná ípaú rémónap'ág'í re uríñíniginí, "Aípagwí wáy' mepaní. Nioní nij'ár'íní. Aípagwí Jisaso, píyomi ík'áyo yekwíroar'íg'ómi síñw' wínaníri baríñí. ⁶ O re m'íweníní. X'ó searíñ'pa ríxa n'íwíápínimeámi

úiniginí. Aípagwí xfomi tigte nibiri sɨwɨ winɨpiyi.” nuriri ⁷ ámi re urɨniginini “Rɨxa nuri xegɨ wiepɨsarɨɨowami re urémeápiyi, ‘ “O xwáripáyo dani rɨxa niwiápnimeámi úiniginini. Arɨá épiyi. O Gariri pɨropenisɨyo nani xami yími soyɨné e niyoaro sɨwɨ winɨpɨrɨfárinini.” urémeápiyi.’ eararɨnini.” urɨagi ⁸ ípaú aɨnini xwáripáyo pnini niwiárimini nurɨná wáyɨ ikárininiri yayɨ ikárininiri néra nuri wiepɨsarɨɨowami áwanɨ urémeaniniri aɨnini warɨná re eniginini. ⁹ Jisaso ípaúmi niwimearini “Gɨ áma aípagwí!” nuriri yayɨ e wíaná ípaú aɨwɨ e nuri miɨɨ xwɨáyo ni kwɨrori xegɨ sɨkwɨ fá ni xɨriríná omi seáyɨ e umegɨsisixinini. ¹⁰ Seáyɨ e uméaná o re urɨniginini, “Aípagwí wáyɨ mikárininipani. Sa nuri gɨ áma imónigɨawami áwanɨ re urɨpiyi, ‘ “Soyɨné Gariri pɨropenisɨyo nani yírixinini.” riɨoi.’ nuriri re urɨpiyi, ‘ “Nioni e sɨwɨ nanɨpɨrɨfárinini.” riɨoi.’ urɨpiyi.” urɨniginini.

Porisowami xwapɨrá eaárigɨá nanirinini.

¹¹ Ípaú sinini wiepɨsarɨɨowa tɨɨɨ e nani warɨná re eniginini. Porisɨ awi mearóɨáwa Jerusaremɨyo nɨrémore apaxɨpánɨɨɨ imónigɨá xwéowami wa winɨápi ni pnini nani repɨyɨ wíaná ¹² awa Judayɨya mebaowami awi neaáriro xwiyɨá nimiximáná porisowa áwanɨ murɨpa érixininiri ni gwɨ xwé obaxɨ minini niwiro ¹³ re urigɨawixinini, “Áma wí yarɨɨɨ seaíaná re urɨrixinini, ‘Árɨwiyimini none sá wenáná xegɨ wiepɨsɨɨowa nibiro piyomi ɨwɨ ni meámi ugɨawixinini.’ urɨrixinini. ¹⁴ Gapɨmanɨ Pairato xwiyɨá api rɨnarɨnagi arɨá niwirɨnáyɨ, o iwanɨ seaeanigininiri samɨɨɨ imixanɨwá enagi nani ayá sɨwɨ ni searorini diɨɨ obibaxɨ mimopani.” urɨagɨá ¹⁵ porisowa ni gwɨ api nurápiro apaxɨpánɨɨɨ

imónigfá xwéowa urfápa axfpi e yarfná pfné api Judayf
 aňfyo rinimenjfpí agwf siní rinimeariní.

Jisaso wiepisiñowa tñní ámí erimeánigfá nániríní.

¹⁶ Wiepisiñf wé wúkaú síkwf wo awa Gariri
 pīropenisfyo dfwf Jisaso urárñfpimí nání nīyoaro
¹⁷ omí nīwīniróná seáyí e numero aiwí wa “Jisatoríní.”
 yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatorfani?” yaiwiro yarfná ¹⁸o
 aňwí e nībirí re urññinigíní, “Gorixó ‘Amípí aňfnamí
 imónirí xwfárimí imónirí eñfpi nání joxí api nīpíní
 nání nénf tñnoxí imónirfíní.’ nīrfí eñagi nání ¹⁹ re
 seararññíní, ‘Soyfné nuro ámá gwí rixf wirf wirímí
 gf wiepīsarññáyññf nīwimíxa nuróná re erfíní. Yoí
 ápo Gorixoyápimí dání tñní xewaxoniyápimí dání
 tñní kwíyfpimí dání tñní wayf umeairo ²⁰ sekaxf nioní
 searññá nīpíní xfdpírfá nání uréwapīyiro erfíní. Ripí
 ení arfá époyí. Nioní anñf dñf seakīkayómfáríní.
 Sfá yoparfymí e nání aí nīseakīkayóa umfáríní.’
 seararññíní.” urññinigíní.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051